

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK BÖLÜMÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLERİ
İLE EBEVEYNLERİN AİLE İÇİ TUTUMU ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZAHİDE İREM TEKİN

Lefkoşa

Aralık, 2024

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN

ZAHİDE İREM TEKİN

ROMANTİK İLİŞKİLERİ İLE

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2024

EBEVEYNLERİNİN AİLE İÇİ TUTUMU

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLERİ İLE
EBEVEYNLERİN AİLE İÇİ TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZAHİDE İREM TEKİN

Tez Danışmanı

Prof. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA

Lefkoşa

Aralık, 2024

Onay

Zahide İrem TEKİN tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkileri ile Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 23/12/2024 tarihinde kabul edilmiştir.

Juri Üyeleri

Adı-Soyadı

İmza

Juri Başkanı:

Prof. Dr. Zehra ALTINAY

Juri Üyesi:

Yrd. Doç. Dr. Şengül BAŞARI

Danışman:

Prof. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA

.....
.....
.....

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

23/12/2024

Prof. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

23/12/2024

Prof. Dr. K. Hüsnü Can BAŞER

Enstitü Müdürü

.....

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

ZAHİDE İREM TEKİN

20.12.2024

Teşekkür

Tez çalışmamın gelişmesinde ve tamamlanmasında bilgi ve tecrübeleriyle bana katkı sağlayan değerli tez danışmanım Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Doç. Dr. **Könül MEMMEDOVA**'ya,

Tez çalışmam boyunca her türlü desteğini daima hissettiğim sevgili annem **Nurşen TEKİN** ve sevgili babam **Ali TEKİN**'e,

Beni tez çalışmam boyunca cesaretlendiren, her türlü desteği sağlayan ve çalışmanın veri toplama sürecinde bana destek olan sevgili kardeşim **Hasan Berke TEKİN**, sevgili **Ali Canberk DEMİRCİ**, sevgili arkadaşım Uzm. Klinik Psikolog **Esra DURMAZ** ve Psk. Dan. **Şeyma KIRIT**'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ZAHİDE İREM TEKİN

Özet

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkileri ile Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

TEKİN, Zahide İrem

Yüksek Lisans Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

12-2024, 139 sayfa

Çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerin aile içi tutumu arasındaki ilişkiyi incelemektir. Nicel bir korelasyonel araştırma deseni kullanılmış ve 403 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bulgular, cinsiyet, yaş, anne-babanın medeni durumu, sınıf ve romantik ilişki süresi gibi faktörlere bağlı olarak Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark saptanmadığını göstermiştir. Cinsiyet, yaş grupları, medeni durum, anne-babanın medeni durumu ve sınıf düzeyi açısından romantik ilişki değerlendirme ölçeği puanları arasında anlamlı bir ayrım bulunmamıştır. Ancak, anne ve baba eğitim düzeyleri arasında önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, romantik ilişkiyi değerlendirme ölçeği puanlarının genelde demografik faktörlerden etkilenmediğini, ancak anne ve baba eğitim düzeylerinin bu değerlendirmeleri etkileyebileceğini göstermektedir. Cinsiyet, yaş, sınıf ve romantik ilişki süresi gibi faktörlerin ise bu değerlendirmeler üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Diğer taraftan, anne-babanın medeni durumlarına göre yapılan analizde evli birlikte olanların Kabul İlgisi Boyutu'nda daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir. Baba eğitim düzeylerine göre ise sadece Kabul İlgisi Boyutu'nda yüksek lisans/doktora eğitim düzeyine sahip babaların ilköğretim/ortaöğretim mezunlarından daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Sonuç olarak, çalışmanın bulguları demografik faktörlerin romantik ilişki değerlendirmeleri üzerinde genelde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Ancak, anne ve baba eğitim düzeyleri bu değerlendirmeleri etkileyebilir. Ayrıca, romantik ilişki süresi, sınıf düzeyi gibi faktörlerin bu değerlendirmeler üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: öğrenci, romantik ilişki, ebeveyn, aile içi tutum.

Abstract

Investigating the Relationship Between University Students' Romantic Relationships and Parents' Domestic Attitudes

TEKİN, Zahide İrem

Master's Degree Department of Psychological Counseling and Guidance

12-2024, 139 page

The aim of the study was to examine the relationship between university students' romantic relationships and parents' domestic attitudes. A quantitative correlational research design was used and the study was conducted on 403 participants. The findings showed that there was no significant difference between the scores of the Romantic Relationship Rating Scale depending on factors such as gender, age, marital status of parents, class and duration of romantic relationship. No significant difference was found between the scores of the Romantic Relationship Assessment Scale in terms of gender, age groups, marital status, marital status of parents and grade level. However, significant differences were found between mother and father education levels. The results of the study show that the scores of the romantic relationship evaluation scale are generally not affected by demographic factors, but the educational levels of mother and father may affect these evaluations. Factors such as gender, age, grade and duration of romantic relationship were found to have no significant effect on these evaluations. On the other hand, in the analysis conducted according to the marital status of the parents, it was determined that married partners scored higher on the Acceptance Interest Dimension. According to the father's education level, fathers with master's/doctorate degrees scored higher than primary/secondary education graduates only in the Acceptance Interest Dimension. In conclusion, the findings of the study show that demographic factors generally do not have a significant effect on romantic relationship evaluations. However, mother and father education levels may affect these evaluations. In addition, factors such as duration of romantic relationship and grade level do not seem to have a significant effect on these evaluations.

Keywords: student, romantic relationship, parent, family attitude.

İçindekiler

Onay Sayfası	i
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür.....	iii
Özet.....	iv
Abstract	v
İçindekiler	vii
Tablolar Listesi	xi
Kısaltmalar	xii

BÖLÜM I

Giriş	1
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi.....	2
Alt Problemler.....	2
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi	3
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	5
Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı.....	5
Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0-18 ay)	5
Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe (18ay-3 yaş).....	5
Duygusal özerklik	6
Davranışsal özerklik	7
Değer özerkliği	7
Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu (3-6 yaş).....	8
Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu (6-12 yaş).....	8
Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası (12-21 yaş)	9
Geç Ergenlik Dönemi	9
Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (Yalnızlık) (21-30 yaş)	11
Üretkenliğe Karşı Durgunluk / Orta Yetişkinlik (35-65 Yaş).....	11

Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk / İleri Yetişkinlik (65 Yaş).....	12
Adler'in Doğum Sırası Kuramı	12
Sosyal Öğrenme Kuramı	14
Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı	16
Sosyal Öğrenme Kuramının Temel Kavramları	17
Modelleme ve Gözlem Yoluyla Öğrenme Süreçleri	18
Etkili Modellemenin Oluşması İçin Gerekli Süreçler	19
Freud'un Psikoseksüel Gelişim Kuramı	20
Pozitif Psikoterapi.....	21
Pozitif Psikoterapinin Temel Dayanakları	22
Türkiye'deki Kültürel Faktörler	24
Pozitif Psikoterapinin Türk Kültüründe Uygulanabilirliği	25
Model boyutları (Geçmiş-Şimdi-Gelecek)	27
Aile Danışmanlık Kuramı.....	28
Aile Sistemi Kuramı	28
Sistemik ve Stratejik Aile Danışmanlığı.....	29
Yapısal aile danışmanlığı	30
Yaşantısal aile danışmanlığı	31
Bowen Aile Sistemleri Terapisi	31
Bilişsel davranışçı Aile danışmanlığı.....	32
Aile Sistemi Kuramı	32
Aile Sistemleri Kuramının Temel İlkeleri	34
Aile Sistemleri Kuramının Tarihsel Gelişimi	34
Aile Sistemleri Kuramının Tarihsel Evrimi ve Katkıda Bulunanlar.....	35
Romantik İlişkiler	41
Romantizm	42
Duygusal Bağlılık	42
Fiziksel Çekim	43
Karşılıklı Saygı ve Değer Verme	43
Ortak Hedefler ve Gelecek Planları	44
Romantik ilişkilerin Özellikleri	45
Duygusal Bağlılık.....	45
Romantik Çekim	46
İletişim.....	46
Paylaşım	47

Empati	48
Saygı.....	48
Sürpriz ve Romantizm.....	49
Ortak Hedefler.....	49
Üniversite Döneminde Romantik İlişkiler	50
Romantik İlişkilere Dair Öneriler	51
Aile İçi Tutum	53
Aile İçi Tutumun Tanımı	55
Ebeveynlerin Rolü	55
Romantik İlişkilerin Teorik Temelleri.....	56
Sosyal Bağlam	57
Psikolojik Perspektif	58
Aile İçi Tutumun Teorik Temelleri	59
Aile Sistem Teorisi	60
Ebeveyn-Çocuk İlişkisi	61
İlgili Araştırmalar	63

BÖLÜM III

Yöntem.....	65
Araştırma Modeli.....	65
Evren ve Örneklem.....	65
Veri Toplama Araçları.....	67
Sosyo-Demografik Bilgi Formu (Ek 3)	67
Anne Baba Tutum Ölçeği	68
Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği	68
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	69
Çalışma Planı.....	70

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar	71
Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Anne Baba Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Betimsel İstatistikleri.....	71
Demografik Değişkenler İle Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri	72
Demografik Değişkenler İle Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri	73

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkileri İle Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Arasındaki İlişki	82
Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinin Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Üzerine Etkisi	83

BÖLÜM V

Tartışma	85
----------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler	92
Sonuçlar	92
Öneriler	93
Alan İçinde Çalışan Psikolojik Danışmanlara Yönelik Öneriler	93
Akademisyenlere/Araştırmacılara Yönelik Öneriler	94
Kaynakça	96
Ekler	114
Ek-1. Aydınlatılmış Onam Formu	114
Ek-2. Katılımcı Bilgilendirme Formu	115
Ek-3. Demografik Bilgi Formu	116
Ek-4. Anne Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ).....	117
Ek-5. Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği.....	120
Ölçek İzinleri	122
Etik Kurul Onayı	124
İntihal Raporu.....	125
Özgeçmiş	126

Tablolar Listesi

	Sayfa
Tablo 1. Üniversite Öğrencilere Ait Demografik Özellikler	66
Tablo 2. Güvenilirlik Analizi.....	69
Tablo 3. Ölçeklerin Normallik Testleri	69
Tablo 4. Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Anne Baba Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları	71
Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet, Yaş, Medeni Durumuna Göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri	72
Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet, Yaş, Medeni Durumuna Göre Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri	73
Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Medeni Durumu ve Eğitim Düzeyine Göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği.....	75
Tablo 8. Anne Babanın Medeni Durumu ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri	76
Tablo 9. Anne Eğitim Durumu ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri	77
Tablo 10. Baba Eğitim Durumu ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri ...	78
Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin Öğrencinin Sınıf Düzeyi ve Son İlişki Süresi ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği	79
Tablo 12. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri	80
Tablo 13. Üniversite Öğrencilerinin Son İlişki Süresi ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri.....	81
Tablo 14. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkileri İle Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Arasındaki İlişki (Spearman Korelasyon Analizi)	82
Tablo 15. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinin Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Üzerine Etkisi (Regresyon Analizi)	83

Kısaltmalar

KMO: Kaiser-Meyer-Olkin

RRAS: Romantik İlişki Değerlendirme Ölçeği

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

ve diğ.: ve diğerleri

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Öğrencilerin romantik ilişkileri genellikle sosyal, duygusal ve psikolojik açıdan karmaşık olabilir. Araştırmalar, üniversite dönemindeki öğrencilerin romantik ilişkilerinde karşılaştıkları zorlukları, ilişki beklentilerini, tercih ettikleri iletişim yöntemlerini ve ilişki süreçlerini anlamak için yapılmaktadır (Tosun ve Yazıcı, 2021). Bunun yanında romantik ilişkilerin öğrencilerin genel yaşam memnuniyeti, stres düzeyi, duygusal sağlık ve akademik başarıları üzerindeki etkilerini değerlendiren araştırmalar da bulunmaktadır (Sarı ve Owen, 2016). Bu tür çalışmalar, genç yetişkinlerin romantik ilişkilerinin gençlik döneminden yetişkinliğe geçiş sürecindeki rolünü anlamak ve bu ilişkilerin bireylerin genel refahına olan etkilerini değerlendirmek için önemli bir kaynak sağlar (Kilinçer ve Dost, 2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerin aile içi tutumu arasındaki ilişki konusu, aile dinamikleri ve bireyin romantik ilişkileri arasındaki etkileşimleri anlamak için önemli bir araştırma alanıdır (Kumcağız ve diğ., 2018; Tosun ve Yazıcı, 2021; Yıldız, 2016).

Aile dinamiklerini anlamak için önemli olan üç ana boyut şunlardır: Kabul ve ilgi, psikolojik özerklik, ve kontrol ve denetim. Kabul ve ilgi boyutu, aile üyelerinin birbirlerini koşulsuz olarak kabul etme ve önemseme düzeyini ifade eder. Yüksek kabul ve ilgi, sevgi, şefkat ve destek gösteren bir aile ortamını simgeler. Psikolojik özerklik boyutu, aile üyelerinin kendi kararlarını verebilme ve seçimlerini yapabilme özgürlüğünü ifade eder (Üredi ve Erden, 2009). Yüksek psikolojik özerklik, bireylerin bağımsızlık hissi geliştirmelerine olanak tanır. Kontrol ve denetim boyutu ise aile üyelerinin davranışları üzerindeki kontrol düzeyini ifade eder. Yüksek kontrol ve denetim, katı kurallar ve sınırlamalar içeren bir aile dinamiğini yansıtabilir. Bu üç boyutun dengeli bir şekilde bir araya gelmesi, aile içinde sağlıklı ilişkilerin ve bireylerin gelişiminin desteklenmesine katkı sağlar (Kapçı ve Küçüker, 2006).

Ebeveynlerin aile içi tutumu, çocukların genel gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Aile içi tutum, ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri davranış, duygu ve

tutumları içerir. Bu tutumlar, çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimini etkileyebilir (Coşkun ve diğ., 2021). Üniversite öğrencileri, genellikle bu dönemde daha fazla bağımsızlık arayışına girerler. Aile içi tutum, bu bağımsızlık sürecini destekliyor mu yoksa kısıtlayıcı mı olduğunu gösterebilir. Sağlıklı bir aile tutumu, öğrencilere sorumluluk alma ve kendi kararlarını verme konusunda destek sağlar. Aile içi tutum, öğrencilere aileleri içindeki rollerini ve sorumluluklarını anlamalarında rehberlik eder. Aile içindeki adalet ve eşitlik, öğrencilerin aileleriyle olan ilişkilerini etkileyebilir (Kutlu ve Apaydın, 2019). Bu bilgilerden hareketle çalışmanın problem cümlesi “üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerinin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?” olarak belirlenmiştir.

Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?

Alt Problemler

Çalışmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, medeni durumuna göre romantik ilişkileri ve ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin medeni durumu ve eğitim düzeyine göre romantik ilişkileri ve ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin öğrencinin sınıf düzeyi ve son ilişki süresine göre romantik ilişkileri ve ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerinin aile içi tutumu arasındaki ilişkileri incelemektir. Romantik ilişkiler genç bireylerin yaşamında önemli bir rol oynar ve bu ilişkilerin kalitesi, bireyin duygusal refahını

etkileyebilir. Bu nedenle, öğrencilerin romantik ilişkileri ile aile içi tutumları arasındaki bağlantıları anlamak, genç yetişkinlerin duygusal sağlığını anlamak açısından önemlidir.

Araştırma, öğrencilerin romantik ilişkileri ile ebeveynlerinin aile içi tutumu arasındaki ilişkiyi analiz ederek, belirli aile dinamiklerinin romantik ilişki kalitesine olan etkilerini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile anne-baba tutumu arasındaki ilişkiyi anlamayı hedeflemektedir. İncelenen değişkenler arasında öğrencinin cinsiyet, yaş, medeni durumu ve anne-baba medeni durumu, anne-baba eğitim düzeyleri, öğrencinin sınıf düzeyi ve son ilişki süresi bulunmaktadır. Bu değişkenler, genç yetişkinlerin romantik ilişkilerinde ve aile içi dinamiklerinde nasıl bir etkileşime sahip olabileceği konusunda önemli bilgiler sunabilir. Cinsiyet, bireylerin romantik ilişkilerdeki tercihleri, beklentileri ve ilişki dinamikleri üzerinde belirleyici bir rol oynayabilir (Burazeri ve diğ., 2005). Atak ve diğ. (2016) tarafından yapılan çalışmada yaşın, bu ilişkilerin evrimsel süreçleri üzerinde etkili olabildiği görülürken, anne-baba medeni durumu ve eğitim düzeyleri, aile içi dinamikleri ve çocukların romantik ilişkilerine bakış açılarını şekillendirebildiği aktarılmıştır. Kazmaz ve Eppli (2022) yaptığı çalışmada ise sınıf düzeyi, öğrencilerin üniversite yaşamları içindeki deneyimlerini yansıtabileceği ve bu deneyimlerin romantik ilişkileri etkileyebileceği açıklanmıştır. Söz konusu bu değişkenlerin bir arada incelenmesi, araştırmanın daha kapsamlı bir perspektif sunmasına ve romantik ilişkiler ile aile içi tutum arasındaki karmaşık ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu çalışma, genç yetişkinlerin romantik ilişkilerini etkileyen faktörleri değerlendirerek, aile dinamiklerinin bu ilişkiler üzerindeki etkilerini açıklığa kavuşturmayı amaçlamaktadır. Bu bilgiler, hem akademik alanda hem de genç yetişkinlere yönelik destek ve rehberlik hizmetlerinde önemli bir katkı sağlayabilir (Çeliktas, 2013; Sumbas ve diğ., 2023).

Bu araştırma, aile içi dinamiklerin genç yetişkinlerin romantik yaşamları üzerindeki etkilerini anlamak ve bu bilgiyi kullanarak ailelere ve genç yetişkinlere yönelik daha etkili destek stratejileri geliştirmek için bir temel sağlama potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda, aile içi iletişim tarzları, duygusal destek, kısıtlamalar ve beklentiler gibi faktörlerin romantik ilişkiler üzerindeki etkilerini anlamak, genç yetişkinlerin sosyal ilişkilerini geliştirmelerine ve duygusal ihtiyaçlarını daha sağlıklı bir şekilde karşılamalarına katkıda bulunabilir. Ayrıca,

romantik ilişkiler ile aile içi tutum arasındaki bu karmaşık ilişkinin, bireylerin genel yaşam kalitesine ve sosyal ilişkilerine nasıl yansıdığını daha iyi anlamak, hem akademik literatüre hem de uygulamaya önemli katkılarda bulunabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın katılımcıları Türkiye ve KKTC'deki üniversite öğrencileri ile sınırlıdır. Online olarak google form ile ve yüz yüze olarak Mağusa, Girne, Lefkoşa ilçelerinde bulunan Doğu Akdeniz Üniversitesi, Girne Amerikan Üniversitesi ve Yakın Doğu Üniversitesinde eğitim gören toplamda 403 üniversite öğrencisi ile sınırlandırılmıştır. Aynı zamanda çalışmada kullanılan kaynaklar, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Anne baba tutum ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan demografik bilgi formundan elde edilen verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Araştırmada kullanılan kavramlara ilişkin tanımlar aşağıda gösterilmiştir.

Anne baba tutumu: Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri davranış, tutum ve yaklaşımları içeren bir kavramdır (Kama, 2022).

Kabul İlgisi: Ebeveynlerin çocuklarına yönelik olumlu bir tutum sergileme, çocuklarına duygusal olarak bağlılık gösterme ve onların varlıklarını değerli hissettirme sürecini ifade eder (Orhan ve diğ., 2023).

Kontrol Denetleme: Çocuğun davranışları üzerinde belirli kurallar ve sınırlamaların olup olmadığını ve ebeveynlerin çocuklarına uyguladığı kontrol seviyesini içerir (Akbaş ve Sezgin, 2020).

Psikolojik Özerlik: Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutum ve davranışlarda çocukların kendi düşünce, duygu ve kararlarını ifade etmelerine, bağımsızlık kazanmalarına destek olma sürecini ifade eder (Şendur, 2021).

Romantik İlişki: İki kişi arasında romantizm, sevgi, saygı ve duygusal bağ içeren bir ilişki türüdür (Eşici ve Özbay, 2020).

BÖLÜM II

Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı

Erik Erikson, ünlü bir psikologdur ve psikososyal gelişim kuramını ortaya koymuştur. Bu kuram, bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı farklı yaşam aşamalarını ve bu aşamalarda karşılaşılan psikososyal krizleri ele almaktadır. Erikson'un kuramı, Freud'un psikanalitik teorisini temel alarak geliştirilmiştir, ancak daha çok sosyal ve kültürel faktörleri vurgular (Gürses ve Kılavuz, 2011).

Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0-18 ay)

Erikson'un “Temel Güvene Karşı Güvensizlik” olarak adlandırdığı bu ilk aşama, yaşamın ilk 18 ayını kapsar ve genellikle bebeklik dönemi olarak tanımlanır. Bu dönem, bireyin temel güven duygusunu kazanma veya kaybetme sürecini içerir. Bu dönemde ana hedef, bebek ile bakım veren kişi (genellikle anne) arasında güvenli bir bağın kurulmasıdır. Bebek, dünyayı keşfetmeye başlar ve temel ihtiyaçları (beslenme, temizlik, sevgi) karşılandığında, güven duygusu gelişir (Öngider, 2013). Temel ihtiyaçları düzenli ve olumlu bir şekilde karşılanmazsa, bebek güvensizlik duygusu yaşayabilir. Bu aşamada yaşanan temel çatışma, “Temel Güvene Karşı Güvensizlik” tir. Eğer bebek sürekli olarak ihtiyaçları karşılanıyorsa, güven duygusu gelişir; aksi takdirde, bebekte temel bir güvensizlik duygusu ortaya çıkabilir. Bu güvensizlik duygusu, ilerleyen yaşamında başkalarına güvenme konusunda zorluklar yaşamasına neden olabilir. Temel güven duygusu, bir bireyin diğer psikososyal gelişim aşamalarında sağlıklı bir temel oluşturmaya yardımcı olur. Bu aşama, bireyin dünya ile olumlu bir ilişki kurma yeteneğini temsil eder ve yaşam boyu devam eden bir sürecin ilk adımını oluşturur (Arslan, 2008).

Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe (18ay-3 yaş)

Erikson'a göre, çocukluk dönemindeki özerklik krizi, utanç ve şüphenin aşılaraq çözülmesiyle sağlıklı gelişimin anahtarıdır. Bu kriz, çocuğun kendi gücünü ve potansiyelini keşfettiği bir dönemdir. Erikson'a göre, bu krizi başarılı bir şekilde aşan çocuklar, hem kırılganlıklarını artırır hem de potansiyellerini güçlendirir. Bu kriz, felaket değil, aksine çocuğun gelişiminde önemli bir dönüm noktasıdır. Santrock'un (2012) ifadesiyle, çocuğun davranışsal özerklik görevi, ona yeni bir özgürlük duygusu kazandırır. Bu süreç, hareket, kendi

kendini besleme ve tuvalet eğitimi gibi konuları içerir. Erikson'un özerklik kavramı, çocuğun davranışsal özerkliğini vurgular. Beckert (2005) bu dönemi bir ila üç yaş arasındaki hassas bir görev tamamlama süreci olarak tanımlar. Yetişkinlerin çocuğa sağlıklı bir bağımsızlık duygusu aşıladığı durumlarda, çocuk kendisine teşvik edilen özerkliğin sonraki hayatında şüphe ve utanca neden olmayacak şekilde güven duygusu geliştirir (Beckert, 2005). Bu, çocuğun ilerleyen yaşlarda bağımsızlık ve özgüvenle daha sağlıklı ilişkiler kurmasına katkı sağlar.

Erikson'un “Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe” olarak adlandırdığı ikinci aşama, yaşamın 18 ay ile 3 yaş arasındaki dönemi kapsar. Bu aşama genellikle “erken çocukluk” veya “küçük çocukluk” dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde, çocuk daha fazla bağımsızlık kazanmaya ve kendi isteklerini ifade etmeye başlar (Orhan ve Ayan, 2018). Temel görev, çocuğun kontrol ve özerklik hissi geliştirmesine olanak tanımadır. Bu süreç, tuvalet eğitimi, giyinme becerileri ve basit görevlerde kendi başına başarı elde etmeyi içerir. Eğer çocuk bu aşamada başarıyla özerklik kazanıyorsa, güvenli bir duygusal temel oluşturabilir. Ancak, aşamadaki temel çatışma “Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe” dir. Eğer çocuğun çabaları aşırı derecede eleştirilirse, kontrol edilirse veya aşağılanırsa, çocuk özerklik kazanmak yerine utanç ve şüphe hissi geliştirebilir. Bu durum, çocuğun gelecekteki girişkenlik ve özgüvenini olumsuz etkileyebilir. Bu aşama, çocuğun kendi yeteneklerini keşfetme ve bağımsızlık kazanma sürecini temsil eder. Sağlıklı bir gelişim için, çocuğa destek verilmeli, başarılarına vurgu yapılmalı ve olumlu bir ortam sağlanmalıdır. Bu, çocuğun özgüvenini güçlendirecek ve ilerleyen yaşamında sorumluluk alabilme yeteneğini destekleyecektir (Çeber, 2022).

Duygusal Özerklik

Ergenlerin çocukluk dönemindeki bağımlılıklarını bırakarak, ebeveynleriyle olan duygusal bağlarından kopma ve kendi bireyliklerini inşa etme sürecini ifade eder. Bu konsept, gençlerin bağımsızlaşma evresini temsil ederken, ortak noktalar arasında ebeveynlerden ayrılma ve kendi kimliklerini geliştirme süreci bulunur. Duygusal özerklik, ergenin gelişim sürecinde bir dizi değişikliklerle kendini gösterir. Bu değişiklikler arasında, ergenin her ihtiyaç duyduğunda ebeveynlerine koşmaması, ebeveynlerini sadece güçlü figürler olarak değil, aynı zamanda insanlar olarak görmemesi ve duygusal bağlarını diğer kişilerle güçlendirmesi yer alır. Bu süreç, ergenin ebeveynlerini normal bireyler olarak algılamasına kadar devam eder (Aydın, 2010).

Steinberg ve Silverberg (1986) tarafından ifade edildiği gibi, duygusal özerklik süreci aşamalardan oluşur. İlk aşamalarda ergen, ebeveynlerine olan duygusal bağlılığını azaltır ve

kendi kararlarını alır. Ardından, ebeveynleri artık her konuda yetenekli ve güçlü figürler olarak görmemeye başlar. Duygusal bağlarını ebeveyn dışındaki kişilerle kurar ve en sonunda ebeveynlerini sadece insanlar olarak, hataları ve zayıflıklarıyla birlikte görmeye başlar. Duygusal özerklik sürecinin ergenlik döneminden genç yetişkinliğe kadar devam ettiği ve yaşla birlikte arttığı belirtilir. Bu süreç, gençlerin kendi kimliklerini bulmaları, bağımsız düşünmeyi öğrenmeleri ve duygusal olarak kendi yollarını çizmeleri açısından önemli bir evre olarak kabul edilir (Zimmer-Gembeck, Madsen ve Hanisch, 2011).

Davranışsal Özerklik

Gençlerin eylemler yoluyla kendilerini yönetme becerisi olarak tanımlanır ve bireyin kendi hareket kapasitesini sergilemesini ifade eder (Beckert, 2005). Bu kavram, öz-yönetim, bağımsız işlev, davranışın öz-denetimi ve kişisel kararlar alma becerileriyle ilişkilendirilir (Zimmer-Gembeck ve Collins, 2003). Davranışsal özerkliğin ortaya çıkması, gençlerin kendi davranışlarının sorumluluğunu alarak kontrol becerilerini geliştirmeleriyle mümkündür (Deniz, 2010). Bu durum, bireyin bağımsız kararlar alabilme yeteneği ile doğrudan ilişkilidir. Bağımsız karar verme becerisi, bireyin bilişsel alanda yaşadığı değişimlerle birlikte gelişir (Çelik, 2015). Ancak, bu bağımsız karar verme süreci, gençlerin ebeveynleri ve çevresinden tamamen etkilenmeden kararlar almaları anlamına gelmez (Yılmaz, 2007). Gençler, çevrelerinden etkilenerek, öğrenerek ve deneyimleyerek kendi kararlarını şekillendirirler. Bu noktada, gençlerin ebeveynleri ve çevreleriyle etkileşim içinde olmaları, deneyimlerden öğrenmeleri ve yönlendirme talep etmeleri de davranışsal özerklik kapsamında değerlendirilebilir. Davranışsal özerklik, gençlerin sadece kendi kararlarını almakla kalmayıp aynı zamanda gerektiğinde yardım isteme ve işbirliği yapma becerisini de içerir. Bu, bireyin kendi sorumluluklarını üstlenirken çevresiyle etkileşim içinde olabilmesini ve destek arayabilmesini sağlar (Deniz, 2010).

Değer Özerkliği

Ergenin soyut düşünme yeteneğinin gelişmesiyle birlikte ergenlik döneminin sonlarına doğru ortaya çıkan bir kavramdır (Yılmaz, 2007). Bu süreç, ergenin ahlaki, siyasi, dini ve ideolojik düşünce biçimlerindeki değişim ve gelişimle karakterizedir (Deniz, 2010). Değer özerkliği, genellikle üç ana alanda incelenir. İlk olarak, ahlaki boyuttaki değişiklikler, Jean Piaget'in bilişsel gelişim kuramı ile açıklanmaktadır. Soyut düşünme yeteneğinin gelişmesi, ergenin daha karmaşık ahlaki sorunları anlayabilmesini sağlar. Bu, bireyin kendi değer sistemini oluşturmaya ve ahlaki kararlarını daha bağımsız bir şekilde almaya başlamasına

olanak tanır (Çelik, 2015). Değer özerkliğinin diğer bir alanı ise siyasi düşünce biçimlerindeki değişim ve gelişimidir. Ergenlik döneminde, genç bireyler genellikle toplumsal ve politik konulara daha fazla ilgi gösterirler. Soyut düşünce yetenekleri sayesinde, politik ideolojilere ve değerlere yönelik kendi bağımsız görüşlerini oluşturmaya başlarlar (Santrock, 2012).

Son olarak, din ve ideoloji alanındaki değişiklikler de değer özerkliği içinde incelenir. Ergenlik döneminde, genç bireyler genellikle ailelerinden ayrılarak kendi dini ve ideolojik inanç sistemlerini tanımlamaya ve geliştirmeye başlarlar. Bu süreç, bireyin kendi değerlerini seçme ve bu değerlere bağlı bir yaşam sürme yolunda bir adım atma sürecini içerir. Değer özerkliği, genç bireyin kendi dünya görüşünü oluşturma, değer sistemini belirlemesi ve bu değerlere bağlı olarak yaşama kapasitesini ifade eder. Bu dönem, bireyin kimlik oluşturma sürecinde önemli bir evre olarak kabul edilir (Yılmaz, 2007).

Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu (3-6 yaş)

Erikson'un “Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu” adını verdiği üçüncü aşama, yaşamın 3 ile 6 yaş arasındaki dönemi kapsar. Bu aşama genellikle “oyun dönemi” veya “erken çocukluk” olarak adlandırılır. Bu dönemde çocuk, daha fazla girişimde bulunma ve çevresini keşfetme isteği geliştirir (Özdemir ve diğ., 2012). Temel görev, çocuğun yaratıcılık ve liderlik yeteneklerini kullanmasına izin vermek ve bu süreçte başarılı olmasını sağlamaktır. Çocuk, oyun yoluyla dünyayı anlamaya, sosyal becerilerini geliştirmeye ve çevresindeki dünyayı şekillendirmeye çalışır. Ancak, aşamadaki temel çatışma “Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu” dur. Eğer çocuğun girişimleri aşırı derecede eleştirilir veya engellenirse, çocuk suçluluk duyguları geliştirebilir. Bu durum, çocuğun girişkenlik, yaratıcılık ve liderlik yeteneklerini bastırabilir ve içsel bir çatışma yaratabilir. Sağlıklı bir gelişim için, çocuğa bu dönemde destek ve teşvik verilmelidir. Başarılarına vurgu yapmak, çocuğun girişimci olma isteğini güçlendirecek ve özgüvenini artıracaktır. Aynı zamanda, çocuğun sınırları ve toplumsal normları anlamasına yardımcı olacak bir rehberlik sağlamak da önemlidir. Bu, çocuğun ilerleyen yaşamlarında sorumluluk alabilme ve başkalarıyla etkileşimde bulunabilme yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olacaktır (Bayram, 2020).

Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu (6-12 yaş)

Erikson'un “Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu” adını verdiği dördüncü aşama, yaşamın 6 ile 12 yaş arasındaki dönemi kapsar ve genellikle “ilkokul dönemi” olarak adlandırılır. Bu dönemde, çocuk daha fazla okul ve sosyal çevre ile etkileşime girer. Temel görev, çocuğun yeteneklerini geliştirmesi ve bu yetenekleri kullanarak başarı elde etmesidir.

Bu aşamada çocuk, eğitimde, spor etkinliklerinde, sosyal ilişkilerde ve diğer faaliyetlerde çeşitli beceriler kazanmaya başlar (Doğan, 2007). Ancak, aşamadaki temel çatışma “Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu” dur. Eğer çocuğun çabaları sürekli olarak eleştirilir, başarısızlıkla sonuçlanırsa veya çocuğun yetenekleri gereğince takdir edilmezse, çocuk aşağılık duyguları geliştirebilir. Bu durum, çocuğun kendine güvenini zayıflatabilir ve ilerleyen yaşamlarında başkalarıyla etkileşimde bulunma ve çeşitli becerilere sahip olma konusunda sorunlar yaşamasına neden olabilir. Bu aşamada, çocuğa başarıları için övgü ve teşvik vermek, onun yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olmak önemlidir. Ebeveynler ve eğitimciler, çocuğun çeşitli alanlarda kendini ifade etmesine ve yeteneklerini keşfetmesine olanak tanımalıdır. Sağlıklı bir gelişim için, çocuk, çabalarının değerli olduğunu hissetmeli ve kendine olan güvenini güçlendirmelidir (Bayram, 2020).

Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası (12-21 yaş)

Erikson'un “Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası” adını verdiği beşinci aşama, yaşamın 12 ile 21 yaş arasındaki dönemi kapsar ve genellikle “ergenlik” veya “genç yetişkinlik” dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde, birey kendi kimliğini oluşturmaya ve bu kimliği kabul etmeye çalışır. Ergenlik döneminde, birey kendi değerleri, inançları, hedefleri ve sosyal rolleri hakkında düşünmeye başlar (Arslan, 2008). Bu süreç, meslek seçimi, cinsel kimlik, ilişkiler ve genel yaşam hedefleri gibi birçok alanı içerir. Aşamadaki temel görev, sağlıklı bir kimlik oluşturmak ve bu kimliği toplumun ve çevrenin beklentileriyle uyumlu hale getirmektir. Ancak, bu süreçte yaşanan temel çatışma “Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası” dır. Eğer birey, kimlik konusundaki sorulara cevap bulamazsa, içsel bir karmaşa yaşayabilir. Kimlik karmaşası, bireyin kendini anlamada ve kabul etmede zorluklar yaşamasına, belirsizlik içinde kalmasına neden olabilir. Sağlıklı bir gelişim için, genç bireye kendi değerlerini, ilgi alanlarını ve yeteneklerini keşfetme konusunda destek verilmelidir. Ayrıca, bireyin kendi kimliğiyle barışık olması için kendini ifade etme ve farklı deneyimler kazanma fırsatları sunulmalıdır. Bu, genç bireyin kimlik krizini aşmasına ve sağlıklı bir kimlik geliştirmesine yardımcı olabilir (Bektaş ve Kurt, 2022).

Geç Ergenlik Dönemi

Ergenlik dönemi genellikle 12 ila 18 yaş arasında yaşanan bir süreçtir. Ancak, “geç ergenlik dönemi” terimi daha geniş bir yaş aralığını ifade edebilir ve 18 yaş sonrasındaki genç yetişkinlik dönemine kadar devam edebilir (Turan, 2021). Bu dönem genellikle 18 ila 25 yaş arasını kapsar ve bireylerin kimliklerini tam olarak bulma, eğitim ve kariyer seçeneklerini

değerlendirme, bağımsızlık kazanma ve yetişkinlik rollerine adapte olma sürecini içerir. Geç ergenlik dönemi, genç bireylerin daha fazla sorumluluk almak, kendi kararlarını vermek, finansal bağımsızlık kazanmak, romantik ilişkiler kurmak ve genel olarak kendi yaşamlarını yönetme becerilerini geliştirmelerine odaklanır. Bu dönemde bireyler, ergenlik döneminden daha fazla bağımsızlık kazanırken, aynı zamanda yetişkinlik sorumluluklarına adapte olmaya çalışırlar (Çelik ve diğ., 2008). Geç ergenlik dönemi, eğitim ve kariyer seçeneklerini değerlendirmek, kişisel ve sosyal ilişkileri geliştirmek, finansal bağımsızlık sağlamak ve kendi kimliklerini sağlamlaştırmak için bir fırsat sunar. Bu dönemde genç yetişkinler, kendilerini daha iyi anlamaya, kendi değerlerini belirlemeye ve yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmaya çalışırlar. Bu süreç, bireylerin toplumsal ve kültürel beklentilere, aile dinamiklerine ve kişisel hedeflere uyum sağlama çabalarını içerir. Her bireyin geç ergenlik dönemi farklı olabilir, ancak bu genellikle kişisel büyüme ve bağımsızlık kazanma açısından önemli bir aşamadır (Gül ve Güneş, 2009).

Kurama göre, her gelişim dönemi kendine özgü çatışmalar ve kazanımlar içerir ve bir önceki dönemin kazanımları, sonraki dönemin temelini oluşturur. Bu durum, bireyin yaşamındaki sürekli gelişimi ve olgunlaşmayı temsil eder. Ergenlik dönemi, önceki gelişim basamaklarında elde edilmesi beklenen temel güven duygusu, özerklik, girişimcilik, çalışma ve yapıcılık gibi kazanımların önemli bir etkisi altında şekillenir (Bektaş ve Kurt, 2022). Eğer bu temel kazanımlar daha önceki dönemlerde sağlıklı bir şekilde elde edilmezse, ergenlik döneminde kimlik oluşturma sürecinde zorluklar ortaya çıkabilir. Ergenlik döneminde, çocuklukta yaşanan çatışmalar tekrar yaşanır ve bu süreçte kazanılan özdeşimler, ergenin yeni değerlerine ve rollerine uygun bir şekilde adapte edilir. Yani, birey, önceki dönemlerden gelen deneyimleri ve kazanımları kullanarak kimlik oluşturma sürecine dahil olur. Bu bağlamda, Erikson'un kuramına göre bireyin gelişimi sürekli bir şekilde devam eder ve her bir aşama, bireyin yaşamındaki önceki deneyimlere ve kazanımlara dayanır. Bu süreç, bireyin kimlik oluşturmaya ve yaşamının farklı evrelerindeki çeşitli rolleri benimsemesi için bir temel sağlar (Bayhan ve Işıtan, 2010).

Kimlik oluşumu, ergenlik döneminin başından itibaren deneyimlenen duyguların, edinilen becerilerin ve kurulan özdeşimlerin bir araya getirilip sentezlenmesi sürecidir. Bu sentez, ergenin “ben kimim?” ve “ne olacağım?” gibi kimlikle ilgili sorulara kararlılık ve tutarlılıkla cevap verebilmesiyle ortaya çıkar. Kimlik duygusu, bireyin kendisini tanımlama, kabullenme ve diğerleri ile olan ilişkilerinde sağlıklı bir tutarlılık oluşturma kapasitesini yansıtarak ortaya çıkar (Yüzbaşı ve Yılmaz, 2022). Sağlıklı bir kimlik duygusu, içsel hissedilen

aynılık ve süreklilik duygusunun dış dünya tarafından algılanan benzerlik ve süreklilik durumu ile uyumlu olmasıyla belirginleşir. Bu, bireyin kendisini başkalarının gözünde tutarlı bir şekilde ifade edebilmesi ve kimlik duygusunu güvenilir bir biçimde yansıtabilmesi anlamına gelir. Kimlik duygusunun cinsel, toplumsal ve mesleki bileşenleri bulunur. Cinsel kimlik, bireyin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimini içerir. Toplumsal kimlik, bireyin sosyal gruplar içindeki rol ve statülerini belirler. Mesleki kimlik ise bireyin kariyerle ilgili hedeflerini, ilgi alanlarını ve yeteneklerini kapsar. Bu süreçte, ergenin yaşadığı çeşitli deneyimler, ilişkiler, eğitim, kültürel etkileşimler ve kişisel içgörüler, kimlik oluşumunu etkiler. Bu süreç, bireyin yaşamındaki farklı etmenleri bir araya getirerek bir bütün olarak kimlik oluşturmaya sağlar. Bu da bireyin kendisini anlamasını, kabullenmesini ve diğerleriyle sağlıklı ilişkiler kurmasını destekler (Ada ve diğ., 2016).

Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (Yalnızlık) (21-30 yaş)

Bu dönemde birey, genellikle kariyerinde ve aile hayatında belirgin bir şekilde yerleşmiş ve istikrarlı bir durumda olabilir. Bu aşama, bireyin çocuk yetiştirme, meslek hayatında başarı ve topluma katkı gibi konularda üretken olma arzusunu içerir. Ayrıca, bu dönemde birey genellikle bir aile kurmuş, çocuklarını büyütmüş veya meslek hayatında belirli bir seviyeye ulaşmış olabilir (Arslan, 2008). Bu aşamada temel çatışma, “Üretkenliğe Karşı Verimsizlik (Durgunluk)” olarak adlandırılır. Birey, bu dönemde yaşamına anlam katan faaliyetlere yönelmeli, yeteneklerini ve bilgi birikimini kullanmalıdır. Aksi takdirde, birey kendini verimsiz ve amaçsız hissedebilir. Bu dönemde birey, genellikle iş yaşamında daha fazla sorumluluk alır, liderlik rollerini üstlenir veya toplumsal projelere katılır. Ayrıca, aile yaşamında da daha fazla rehberlik ve destek sağlamaya odaklanabilir. Eğer birey bu aşamada başkalarına katkıda bulunma, yeni şeyler deneme veya kişisel gelişim çabalarına odaklanma konularında başarısız olursa, verimsizlik duygusu ve durgunluk hissi ortaya çıkabilir. Ancak, bu dönemde yaşanan çatışmalar, bireyin yaşamını daha anlamlı ve doyurucu kılacak yeni hedeflere yönelmesini sağlayabilir (Demir ve Buğa, 2019).

Üretkenliğe Karşı Durgunluk / Orta Yetişkinlik (35-65 Yaş)

Bu dönemde birey, yaşamının geri kalan kısmında kariyer hedeflerini ve aile kurma aşamalarını tamamlamış olabilir. Artık emeklilik, torunlar ve kişisel bir yaşam değerlendirmesi ön planda olabilir. Bu aşama, bireyin yaşamı boyunca edindiği deneyimleri bir bütün olarak değerlendirdiği ve yaşamının anlamını bulmaya çalıştığı bir dönemi içerir. Bu süreçte temel çatışma “Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk” olarak adlandırılır. Birey, yaşamının sonuna yaklaşırken, yaşamında neler başardığını değerlendirir ve bu başarılarla barışık olup olmadığını

sorgular (Arslan, 2008). Eğer birey, yaşamı boyunca ele aldığı zorluklarla, ilişkilerle ve yaşam amacıyla barışık bir bütünlük hissi geliştirebilirse, bu aşama olumlu bir şekilde tamamlanabilir. Ancak, bu dönemde yaşanan çatışmalar ve değerlendirmeler sonucu oluşan umutsuzluk, bireyin yaşamının anlamını bulma konusunda sorunlar yaşamasına neden olabilir. Bu dönemde önemli olan, bireyin yaşamının değerini ve anlamını bulabilmesi için geçmişteki deneyimlerini kabullenmesi ve olumlu bir benlik bütünlüğü hissi geliştirmesidir. Bu süreç, yaşlılık döneminde anlam ve memnuniyet bulabilmek için kişinin kendi yaşam hikayesine anlam yükleyebilmesini içerir (Atak, 2023).

Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk / İleri Yetişkinlik (65+ Yaş)

Bu dönemde birey, yaşamının sonuna yaklaşırken ölümü daha fazla düşünmeye başlar. İleri yaşlarda, sağlık sorunları ve yaşlanmanın getirdiğı fiziksel değişimlerle baş etme süreci önemli bir yer tutar. Bu dönemde birey, yaşamının tüm aşamalarını bir araya getirerek ölüme karşı bir kabullenme ve anlam arayışına yönelir. Bu süreçteki temel çatışma “Ölüme Karşı Kabul ve Anlam Arayışı” olarak adlandırılabilir (Bekteş ve Kurt, 2022). Birey, yaşamındaki deneyimlerini ve ilişkilerini değerlendirirken, ölümle yüzleşme ve onu anlama çabası içine girer. Eğer birey, yaşamının anlamını bulmuşsa ve ölümü bir doğal döngü olarak kabul edebilmişse, bu dönemi olumlu bir şekilde tamamlayabilir. Bu aşama, bireyin yaşamının anlamını bulabilmesi, iç huzura kavuşabilmesi ve hayatının bir bütün olarak değerli olduğunu hissedebilmesi için bir fırsattır. Bu süreç, bireyin yaşamının izini bırakabilmesi, sevdikleriyle bağları güçlendirebilmesi ve içsel bir huzura ulaşabilmesi için önemli bir fırsat sunar. Bu dönemde birey, yaşamının anlamını ve değerini genellikle başkalarına öğretebilir, geçmişte edindiğı bilgelikleri paylaşabilir ve sonuçta ölümü bir uyum süreci olarak görmeye çalışabilir (Bayhan ve Işıtan, 2010).

Adler'in Doğum Sırası Kuramı

Alfred Adler'in doğum sırası kuramı, bireyin kişilik gelişimini, sosyal ilişkilerini ve hayat anlamını anlamada önemli bir faktör olarak ele alır. Adler, bireyin yaşamındaki temel motivasyonun, topluluk içinde kendine bir yer bulma arayışından kaynaklandığını savunur. Adler'in perspektifine göre, her birey doğuştan itibaren yetersizlik hissiyle başlar (Çınarbaş ve Nilüfer, 2019). Bu duygu, bireyin ait olduğu topluluk içinde değerli ve anlamlı bir yer bulma çabasını tetikler. Adler, bu yetersizlik hissinin başarılı bir şekilde aşılmasının, başarı motivasyonunu artırdığını ve sağlıklı kişilik gelişimini desteklediğini öne sürer. Doğum

sırasının Adler'in kuramındaki rolü, bireyin bu yetersizlik hissi ve aşağılık kompleksi ile başa çıkma şeklini etkiler. Doğum sırasına göre konumları farklı olan kardeşler, aile içindeki rolleri ve beklentilere maruz kalmaları nedeniyle kişilik gelişiminde farklı yolları takip edebilirler. Örneğin, ilk doğan çocuk genellikle liderlik rolünü alabilirken, sonradan gelen çocuklar farklı stratejiler geliştirebilirler. Ayrıca, Adler'in kuramına göre, doğum sırasındaki konum, bireyin kişilik özelliklerini etkileyerek uyumsuz kişilik özellikleri geliştirme olasılığını da belirleyebilir. Özellikle, aşağılık kompleksi içinde olan bireyler, uyum sağlamak için farklı savunma mekanizmalarını benimseyebilirler. Bu kuram, bireyin kişilik gelişimini aile içindeki dinamiklerle ilişkilendirirken, sosyal ilişkilerin ve topluluktaki yerinin önemini vurgular. Buna ek olarak, Adler'in perspektifi, bireyin hayat anlamını bulma çabasını, ait olduğu topluluğa entegrasyonunu ve yetersizlik hissiyle baş etme stratejilerini anlamak için kullanışlı bir çerçeve sunar (Ergin ve diğ., 2022).

Alfred Adler'in sosyal grup ve çevre etkileşimini vurgulayan perspektifi, bireyin kişiliğinin ve davranışlarının, özellikle ait olduğu ilk sosyal gruptan olan aile ile olan etkileşimleri üzerinden şekillendiğini öne sürer. Adler, bireyin ailesi içindeki ilişkilerin, üstünlük ve güç arzusu bağlamında büyük bir rol oynadığına dikkat çeker. Aile içindeki ilişkilerde, özellikle anne ve babayla olan etkileşimler, bireyin üstünlük ve güç arzusunu etkileyen temel dinamiklerden biridir (Ergüner-Tekinalp, 2016). Bu etkileşimler, bireyin kişilik özelliklerini ve genel yaşam tarzını belirlemede kritik bir rol oynar. Adler'e göre, birey aile içindeki konumuna ve aile içindeki diğer bireylerle olan ilişkilerine dayanarak kendi üstünlük hissini geliştirir. Adler'in kardeş konumu kuramına göre, her çocuğun aile içindeki deneyimleri farklıdır ve bu deneyimler, bireyin benzersiz bir yaşam tarzı ve baş etme stratejileri geliştirmesine neden olur. Ailedeki koşulların eşit olmaması, her bir çocuğun farklı bir konumda ve rolde olmasına yol açar. Bu perspektife göre, aile içindeki farklı konumlar ve ilişkiler, bireyin kişilik gelişiminde ve yaşam tarzının şekillenmesinde belirleyici olabilir. Bu nedenle, Adler'e göre, bireyin çevresi ve genetik faktörler arasındaki etkileşim, bireyin davranışlarına ve üstünlük arzusuna şekil veren önemli bir faktördür (Bozkuş ve Gündüz, 2018).

Alfred Adler'in kuramına göre, aile içindeki doğum sırasının bireyin kişiliği ve davranışları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Adler, doğum sırasının bireyin yaşamındaki konumu üzerindeki etkilerini anlatırken, kardeşler arasındaki ilişkilerin ve rekabetin bu konumun belirlenmesinde kritik bir rol oynadığını öne sürer. Adler, ilk doğan çocukların genellikle ilginin odağında olduklarını ve bu nedenle kendilerini özel hissettiklerini

belirtir. Ancak, ikinci çocuğun doğumuyla birlikte, ilk çocuk bir anda anne-babanın ilgisini ve sevgisini paylaşmak zorunda kalır (Çınarbaş ve Nilüfer, 2019). Bu durum, Adler'in “tahttan indirilme” olarak adlandırdığı bir süreçtir. İlk doğan çocuk, önceki ayrıcalıklarını kaybettiğini hissedebilir ve bu durum onun güç kaybı hissiyatına neden olabilir. Öte yandan, son doğan kardeşler, ailenin tüm ilgisini birinci doğan çocuklarıyla paylaşmak durumundadırlar. Adler, bu durumun, büyük kardeşleri gibi güçlü ve üstün olabilme çabası içinde olan son doğan çocukları etkileyebileceğini ifade eder (Ergüner-Tekinalp, 2016). Adler'in perspektifine göre, büyük kardeşler, güçlerini geri kazanmak için çeşitli stratejiler geliştirebilirler. Örneğin, liderlik rollerini yeniden ele geçirmeye veya yeteneklerini ortaya koymaya çalışabilirler. Diğer yandan, küçük kardeşler, büyük kardeşlerini örnek alarak başarılı olma çabası içine girebilirler. Bu açıklamalar, Adler'in doğum sırası kuramının, kardeş ilişkilerinin bireyin kişilik gelişimine etkilerini anlamaya yönelik kapsamlı bir perspektif sunduğunu göstermektedir. Aile içindeki dinamikler, bireyin üstünlük ve güç arzusunu belirlemede önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Ergin ve diğ., 2022).

Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı, davranışçı yaklaşımların bazı sınırlamalarını aşmaya çalışan ve bireylerin öğrenme sürecini daha kapsamlı bir şekilde ele alan bir perspektiftir. Bu kuram, özellikle insanların gözlemlene, taklit etme, model alma ve sosyal etkileşim yoluyla nasıl öğrendiklerini açıklamaya odaklanır. Sosyal öğrenme kuramı, Albert Bandura tarafından öne sürülmüş ve geliştirilmiştir. Davranışçı kuramlar, genellikle deneysel koşullar altında öğrenmenin temel prensiplerini anlamaya yöneliktir (Bayrakcı, 2013). Ancak sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler sadece doğrudan pekiştirme yoluyla değil, aynı zamanda çevrelerindeki diğer insanları gözleyerek, taklit ederek, model alarak da öğrenebilirler. Bu kurama göre, bireyler çevrelerindeki modellerin davranışlarını dikkatlice izlerler ve bu modellerin sergilediği davranışları taklit ederler. Bu süreç, gözleme, taklit etmeye karar verme, taklit etme ve sonuçların değerlendirilmesi aşamalarını içerir. Örneğin, bir öğrenci sınıfta öğretmenin yönergelerini dikkatlice izleyebilir ve sınıftaki diğer öğrencilerin nasıl davrandığını gözlemleyebilir. Daha sonra, bu davranışları taklit ederek öğrenme sürecini gerçekleştirebilir. Bu durumda, doğrudan pekiştirme olmaksızın, öğrenci sosyal çevresinden gözlemler yaparak ve bu gözlemlere dayanarak davranışlarını geliştirebilir. Sosyal öğrenme kuramı, bireylerin çevrelerindeki sosyal etkileşimlere ve modellerin rolüne vurgu yaparak, öğrenmenin daha

kompleks bir süreç olduğunu savunur. Bu kuram, özellikle karmaşık ve toplumsal davranışları açıklamak için davranışçı kuramlara bir alternatif sunar (Karadeniz ve diğ., 2015).

Sosyal öğrenme kuramcıları, öğrenme süreçlerini daha kapsamlı ve insan davranışlarının karmaşıklığına uygun bir şekilde açıklamak amacıyla ortaya çıkmışlardır. Bu kuramcılar, özellikle davranışçı kuramların, öğrenme konusundaki genel prensipleri anlamak için önemli olmasına rağmen, insan davranışlarının sosyal, bilişsel ve duygusal yönlerini açıklamada yetersiz kaldığını öne sürerler. Sosyal öğrenme kuramcıları, insanların düşünme, planlama, algılama ve inanma şekillerinin öğrenmenin temel bir parçasını oluşturduğunu savunurlar. Bu kuram, öğrenme sürecini sadece dışsal uyarıcılarla değil, aynı zamanda bireyin içsel süreçleri, düşünceleri, motivasyonları ve sosyal etkileşimleri dikkate alarak anlamaya çalışır (Serinsu ve Doğan, 2020). Öğrenme, gözleme dayalı taklit, model alma ve sosyal etkileşim gibi süreçlerin etkileşimine dayandırılır. Ayrıca, sosyal öğrenme kuramcıları, davranışçı kuramların genellikle hayvan deneyimleri üzerine odaklandığını ve insanların daha karmaşık ve özgün öğrenme süreçlerine sahip olduğunu göz ardı ettiğini savunurlar. İnsanların sosyal çevreleri, kültürel normlar, dil ve sosyal etkileşim gibi faktörler, davranışlarını ve öğrenmelerini etkileyen önemli unsurlardır. Davranışçı kuramların genellikle hayvanlar üzerinde yapılan deneylere dayandığına vurgu yapılırken, sosyal öğrenme kuramcıları, insanların çevrelerini seçme özgürlüğüne sahip olduklarını ve çevrelerinin de insanların varlığı ile sürekli değiştiğini belirtirler. Bu nedenle, sosyal öğrenme kuramı, bireyin içsel süreçlerini, düşünsel faaliyetlerini ve sosyal etkileşimlerini göz önüne alarak öğrenme sürecini daha etkili bir şekilde açıklamaya çalışır (Bayram, 2005).

Sosyal öğrenme, başkalarını gözlemleme ve onların davranışlarını analiz etme sürecini vurgular. Bireyler, toplum içinde diğer insanları izleyerek, gözlem yaparak, model alarak, taklit ederek ve sosyal etkileşimlerle öğrenirler. Bu süreçte, bireyler çevrelerinde gördükleri davranışların sonuçlarını değerlendirir ve bu sonuçlardan öğrenme sağlarlar. Sosyal öğrenme, deneme-yanılma yöntemiyle öğrenilemeyen bazı becerileri edinme sürecini de vurgular. Özellikle tehlikeli veya zorlu durumlarla ilgili bilgiler, başkalarının deneyimlerinden öğrenilerek kazanılabilir (Tatlıoğlu, 2021). Bu nedenle, zehirli bir yılanı tanıma gibi konularda deneme-yanılma yöntemi etkili olmayabilir, ancak başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek bu bilgiye sahip olmak mümkündür. Sosyal öğrenme kuramı, bireyin çevresini seçebilme ve çevresine etki edebilme yeteneği ile birlikte, bireyin sosyal etkileşimleri ve başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek öğrenme sürecini vurgular. Bu, öğrenme sürecinin sadece bireyin

kendi deneyimleri değil, aynı zamanda sosyal çevresi ve diğer bireylerle etkileşim içindeki deneyimlere dayandığı anlamına gelir (Yurdakul, 2008).

Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı

Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı, bireylerin davranışlarını, başkalarını gözlemleyerek, taklit ederek ve sosyal etkileşimlerle öğrendikleri bir perspektifi temsil eder. Bu kuram, öğrenmeyi sadece dışsal pekiştiricilerle değil, aynı zamanda bilişsel süreçlerle de açıklar. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'nın temel öğeleri aşağıda özetlenmiştir (Bahar, 2019):

- **Gözlemlleme (Observational Learning):** Bandura'ya göre, bireyler çevrelerindeki modelleri dikkatlice gözleyerek, onların davranışlarını ve sonuçlarını değerlendirerek öğrenirler. Gözlemlleme sürecinde, bireyler modelin davranışlarını taklit etme yeteneğine sahiptir.
- **Taklit (Imitation):** Bireyler gözlemledikleri davranışları taklit ederek öğrenme sürecini gerçekleştirirler. Bu, modelin sergilediği davranışların benzerini sergileme yeteneğiyle ilgilidir.
- **Sosyal Pekiştirme (Social Reinforcement):** Bandura, öğrenmenin sadece dışsal pekiştiricilerle değil, aynı zamanda sosyal pekiştirme ile de sağlandığını savunur. Bireyler, gözlemlerine dayanarak başkalarının davranışlarının sonuçlarını değerlendirir ve bu değerlendirme, öğrenmeyi etkiler.
- **Model (Modeling):** Bandura'nın kuramında “model”, bireyin gözlemlediği ve taklit etmeye çalıştığı kişiyi temsil eder. Model, bireyin öğrenme sürecinde önemli bir rol oynar.
- **Bilişsel Süreçler (Cognitive Processes):** Bandura, öğrenmeyi anlamanın sadece dışsal gözleme dayalı olmadığını, aynı zamanda bilişsel süreçlerin de bu süreci etkilediğini vurgular. Bireyler, gözlemledikleri davranışları anlamlandırmak, değerlendirmek ve içselleştirmek için bilişsel süreçleri kullanır.
- **Öz Düzenleme (Self-Regulation):** Bandura'nın kuramında öz düzenleme, bireyin kendi davranışlarını düzenleme ve kontrol etme yeteneği olarak önemli bir kavramdır. Bireyler, gözleme dayanarak kendi davranışlarını yönlendirir ve düzenler.

Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı, bireyin çevresini etkileme ve seçme yeteneğine odaklanırken, aynı zamanda bireyin düşünsel süreçlerinin öğrenme sürecinde önemli bir rol oynadığını vurgular. Bu kuram, öğrenmeyi sosyal etkileşimler, gözlemlene ve bilişsel süreçlerin etkileşimi olarak anlamaya çalışır.

Sosyal Öğrenme Kuramının Temel Kavramları

Sosyal Öğrenme Kuramı'nın temel kavramları arasında sosyal pekiştireçler, özne pekiştireçler ve dolaylı pekiştireçler bulunmaktadır (Metin ve diğ., 2022).

- **Sosyal Pekiştireçler:** Sosyal pekiştireçler, başkalarından gelen tepkileri içerir. Bireyler, çevrelerindeki diğer insanların davranışlarına ve tepkilerine dayanarak öğrenirler. Örneğin, bir davranışın olumlu bir sosyal tepki ile karşılanması, bu davranışın tekrarlanma olasılığını artırabilir.
- **Özne Pekiştireçler:** Özne pekiştireçler, bireyin kendi içsel motivasyonlarına ve değerlendirmelerine dayalıdır. Birey, kendi içsel hedefleri, değerleri veya beklentileri doğrultusunda bir davranış gerçekleştirirse, bu davranış özne olarak pekiştirilmiştir. Bu, bireyin kendi beklenti ve değerlerine dayalı olarak kendini ödüllendirmesini içerir.
- **Dolaylı Pekiştireç:** Dolaylı pekiştireç, bir davranışın sonuçlarına dolaylı olarak etki eden faktörleri temsil eder. Örneğin, bir bireyin bir konuda başarı elde etmesi, genel özsaygısını artırabilir veya başkalarının ona olan tutumunu olumlu yönde etkileyebilir. Dolaylı pekiştireçler, doğrudan bir davranış sonucu olmasa da, bireyin genel memnuniyetini, özsaygısını veya toplum içindeki statüsünü etkileyebilir.

Bu kavramlar, sosyal öğrenme kuramının temelini oluşturan pekiştireç mekanizmalarını açıklar. Bu mekanizmalar, bireylerin öğrenme süreçlerini etkileyen sosyal etkileşimlere, içsel motivasyonlara ve dolaylı etkilere odaklanır. Sosyal pekiştireçler, bireyin çevresinden aldığı sosyal tepkilere, özne pekiştireçler kendi içsel değerlendirmelerine, dolaylı pekiştireçler ise davranışın dolaylı sonuçlarına vurgu yapar. Sosyal öğrenme kuramıyla ilgili diğer önemli kavramları açıklamak için aşağıdaki kavramlar da önemlidir (Ateş ve Çalışkan, 2023):

- **Dolaylı Ceza:** Dolaylı ceza, bir davranışın olumsuz sonuçlarını doğrudan yaşamadan, başkalarının benzer bir davranıştan kaynaklanan olumsuz sonuçları gözlemleyerek öğrenme sürecidir. Birey, başkalarının tecrübelerinden yola çıkarak, belirli bir davranışın olumsuz sonuçlarını anlamlandırabilir ve bu davranıştan kaçınma eğilimi gösterebilir.

- **Dolaylı Duygusallık:** Dolaylı duygusallık, bireyin başkalarının duygusal tepkilerini gözlemleyerek, bu tepkilerin olumlu veya olumsuz olduğunu anlama ve bu duruma göre davranışlarını düzenleme sürecidir. Birey, başkalarının duygusal tepkilerinden etkilenecek kendi davranışları üzerinde düzenlemeler yapabilir.
- **Anlamsal Genelleştirme:** Anlamsal genelleştirme, bir bireyin öğrendiği bir davranışın belirli bir durumla sınırlı olmaması ve benzer durumlarda da aynı davranışın sergilenmesidir. Öğrenilen davranış, genelleme yoluyla benzer durumlarda tekrarlanabilir.
- **Kurala Dayalı Öğrenme:** Kurala dayalı öğrenme, bireyin davranışlarını belirli kurallara göre düzenleyerek öğrenme sürecidir. Bu kavram, bireyin çevresindeki kuralları anlama, kavrama ve bu kurallara uygun davranma yeteneğini içerir. Sosyal öğrenme, sadece gözlemlene ve taklit etme değil, aynı zamanda kuralları anlama ve uygulama yeteneğiyle de ilişkilidir.

Bu kavramlar, sosyal öğrenme kuramının davranışsal ve bilişsel süreçleri anlamaya yönelik daha detaylı bir perspektif sunar. Dolaylı ceza ve dolaylı duygusallık, bireyin çevresindeki sosyal etkileşimlerden kaynaklanan duygusal tepkilerle öğrenme sürecini vurgular. Anlamsal genelleştirme, öğrenilen davranışların benzer durumlarda tekrarlanabilme eğilimini açıklar. Kurala dayalı öğrenme ise bireyin çevresindeki kuralları anlayarak ve uygulayarak öğrenme sürecini tanımlar (Bağış, 2019).

Modelleme ve Gözlem Yoluyla Öğrenme Süreçleri

Albert Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler çevrelerindeki modelleri gözlemleyerek, onların davranışlarını taklit ederek yeni davranışları öğrenebilirler. Bu kuram, birçok alanda insan davranışlarının öğrenilmesini ve gelişimini açıklar. Albert Bandura, sosyal öğrenme kuramı bağlamında üç farklı türde modelden bahsetmektedir. Bu modeller (Gülcü ve Taşçı, 2020; Akgün ve diğ., 2013):

- **Canlı Model (Live Model):** Canlı modeller, bireyin doğrudan etkileşimde bulunduğu gerçek kişilerdir. Bu modeller, bireyin gözlemleyerek öğreneceği davranışları sergileyen canlı bireylerdir. Örneğin, bir öğrenci öğretmenini canlı bir model olarak gözlemleyerek öğrenebilir.
- **Sembolik Model (Symbolic Model):** Sembolik modeller, gerçek kişiler değil, medya, kitaplar, film karakterleri gibi sembolik temsilcilerdir. Birey, bu sembolik modelleri

gözlemleyerek, onların sergilediği davranışları taklit edebilir. Örneğin, bir çocuk, çizgi film karakterini izleyerek onun davranışlarını modelleyebilir.

- **Sözlü Direktifler (Verbal Instruction):** Sözlü direktifler, bireye doğrudan talimatlar veya açıklamalar yoluyla bilgi veren kişilerdir. Bu modeller, bireye belirli davranışları nasıl gerçekleştireceği konusunda talimatlar verirler. Örneğin, bir öğretmen öğrencisine matematik problemlerini çözme konusunda sözlü direktiflerde bulunabilir.

Bu üç tür model, sosyal öğrenme kuramında bireyin öğrenme süreçlerinde etkileşimde bulunduğu farklı kaynakları temsil eder. Canlı modeller, gerçek hayatta karşılaşılan kişileri içerirken, sembolik modeller medya ve sembollerle temsil edilen kişileri içerir. Sözlü direktifler ise doğrudan talimatlar veya açıklamalar yoluyla öğrenmeyi içerir. Bu modeller, bireyin çevresindeki etkileşim kaynakları aracılığıyla çeşitli davranışları öğrenme ve taklit etme yeteneğini vurgular (Akgün ve diğ., 2013).

Etkili Modellemenin Oluşması İçin Gerekli Süreçler

Albert Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı kapsamında, bir bireyin başarıyla bir modeli taklit edebilmesi için dört temel süreç belirlemiştir. Bu süreçler, modellemenin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için gereklidir. Bu süreçler aşağıda özetlenmiştir (Bayrakcı, 2013; Bağış, 2019):

- **Dikkat (Attention):** Bireyin, çevresindeki modelin davranışına odaklanma yeteneğidir. Davranışı taklit etmek isteyen kişi, modelin gösterdiği davranışa dikkatini yoğunlaştırmalı ve odaklanmalıdır. Dikkat eksikliği, modellemenin başarısını olumsuz etkileyebilir.
- **Hatırlama (Retention):** Bireyin, gözlemlenen davranışı zihinsel olarak hatırlama ve depolama yeteneğidir. Taklit edilecek davranışları akılda tutmak, öğrenmenin devam edebilmesi için önemlidir. Bu süreç, modelin davranışını anımsama ve gelecekte kullanabilme becerisini içerir.
- **Yeniden Üretme (Reproduction):** Bireyin, gözlemlenen davranışı fiziksel olarak gerçekleştirebilme yeteneğidir. Modelin sergilediği davranışı kendi davranış repertuarına aktarabilme, modellemenin somut bir aşamasıdır.
- **Motivasyon (Motivation):** Bireyin, gözlemlenen davranışı taklit etme konusundaki isteği ve motivasyonudur. Bireyin, modellemenin sonuçlarına ulaşma arzusu veya davranışın kendisini tatmin edici bulma motivasyonu, bu sürecin önemli bir parçasıdır.

Bu dört süreç, bireyin başka bir kişinin davranışını başarılı bir şekilde taklit edebilmesi için gereklidir. Bandura'ya göre, bu süreçlerin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi, sosyal öğrenme ve modelleme süreçlerinin başarılı bir şekilde işlenmesini sağlar.

Freud'un Psikoseksüel Gelişim Kuramı

Sigmund Freud'un psikoseksüel gelişim kuramı, bireyin çocukluktan ergenliğe kadar olan dönemde cinsel dürtülerinin ve enerjisinin farklı aşamalarda odaklandığına inanır. Freud, bu gelişim sürecini beş aşamada ele almıştır. Her aşama, bireyin cinsel enerjisinin belirli bir vücut bölgesine odaklandığı ve bu dönemde yaşanan deneyimlerin kişilik gelişimine etki ettiği bir evreyi temsil eder (Arı, 2018).

Freud'un psikoseksüel gelişim kuramının temel aşamalarını yansıtmaktadır. Bu dönemler aşağıda özetlenmiştir (Esencan ve Rathfisch, 2017):

Oral Dönem (0-18 ay): Bu dönem, Sigmund Freud'un psikoseksüel gelişim kuramında hayatın ilk aşamasını ifade eder. Bu evre, bebeklerin ana beslenme kaynağı olarak ağızlarına odaklandığı bir dönemi içerir. Bebekler, doğuştan gelen emme refleksiyle annelerinden veya bakım veren kişilerden beslenirler. Freud'a göre, bu dönemde yaşanan deneyimler, bireyin ilerleyen yıllardaki kişilik özelliklerini etkiler. Doyma veya doyumsuzluk, güven duygusunun temellerini atabilir veya bu ihtiyaçlar düzensiz karşılanırsa güvensizlik duygularına yol açabilir. Aşırı doyma veya doyumsuzluk ise ilerleyen yaşlarda bireyin kişilik özelliklerini şekillendirebilir. Bu dönem, bireyin temel güven duygusunu ve bağlanma yeteneğini geliştirdiği kritik bir evredir, ancak Freud'un teorisi günümüzde geniş bir eleştiriye tabi tutulmuş ve modern psikoloji alanında daha kapsamlı ve güncel modeller benimsenmiştir (Tekkeli ve Akto, 2022).

Anal Dönem (1,5-3 yaş): Anal dönem, Sigmund Freud'un psikoseksüel gelişim kuramında çocukluk evresinin önemli bir aşamasını ifade eder. Bu dönem, genellikle 1,5 ila 3 yaşları arasında yaşanan tuvalet eğitimi sürecini kapsar. Çocuklar bu dönemde, id kontrolünü öğrenmeye ve fiziksel düzenlemeleri anlamaya başlarlar. Tuvalet eğitimi, çocukların kontrol ve düzen kavramlarını geliştirmelerini sağlar. Ebeveynlerin rehberliği, çocukların bu süreci sağlıklı bir şekilde atlattıklarına yardımcı olur. Freud'a göre, bu dönemde yaşanan deneyimler, çocuğun ilerleyen yıllarda düzenlilik ve düzensizlik arasındaki dengeyi kurma becerisi üzerinde etkili olabilir. Bu dönemdeki deneyimlerin kişilik gelişimine uzun vadeli etkileri olabilir ve

bireyin kontrol, düzen, ve yetişkinlikteki bağımsızlık gibi konulardaki tutumlarını şekillendirebilir. Ancak, Freud'un teorisi günümüzde eleştirilmiş ve daha kapsamlı gelişim teorileri benimsenmiştir (Özdemir ve diğ., 2012).

Fallik Dönem (3-6 yaş): Fallik dönem, Sigmund Freud'un psikoseksüel gelişim kuramında çocukluk evresinin bir aşamasını ifade eder. Bu evre, genellikle 3 ila 6 yaşları arasında yaşanan bir dönemdir ve cinsel enerjinin cinsel organlara yönlendirildiği bir aşamayı içerir. Çocuklar, bu dönemde cinsiyet kimliğini daha belirgin bir şekilde fark etmeye başlarlar. Cinsiyet rolleri ve cinsel organlarına duyulan ilgi önemli hale gelir. Freud'un teorisine göre, bu dönemde erkek çocuklar Oedipus kompleksi ile babalarına karşı rekabet içine girerler, kız çocukları ise Elektra kompleksi ile annelerine karşı özel bir bağ kurma çabası içine girerler. Fallik dönem, çocuğun cinsel gelişimi ve cinsel kimliği üzerinde önemli etkilere sahip olabilir. Ancak, günümüzde bu teori, eleştiriye tabi tutulmuş ve modern gelişim psikolojisi, daha kapsamlı ve bilimsel temellere dayanan modelleri benimsemiştir (Celiloğlu, 2022).

Latent (Gizil) Dönem, Sigmund Freud'un psikoseksüel gelişim kuramındaki bir aşama olarak, çocukların cinsel enerjilerini daha fazla bastırdıkları ve cinselliğin daha az belirgin olduğu bir evreyi temsil eder. Genellikle 6 ila 12 yaşları arasında yaşanan bu dönemde, çocuklar cinsel içgüdülerini daha fazla kontrol etmeye ve yönlendirmeye çalışırlar. Cinsellik, önceki dönemlere kıyasla daha az vurgulanır ve çocuklar, bu enerjiyi daha çok sosyal ve entelektüel becerilerini geliştirmeye yönlendirebilirler. Okul çağındaki çocuklar, akademik başarı, arkadaşlık ilişkileri ve toplumsal normlara uyum gibi konulara odaklanarak cinsel enerjilerini daha kabul edilebilir ve sosyal olarak uygun bir şekilde ifade etmeye çalışırlar. Freud'a göre, bu dönemde cinsel enerjinin bastırılması, çocuğun daha olgun ve sosyal olarak kabul edilebilir davranışları benimsemesine olanak tanır. Ancak, günümüzde Freud'un psikoseksüel gelişim kuramı genellikle eleştiriye tabi tutulmuş ve modern gelişim psikolojisi, daha kapsamlı ve bilimsel temellere dayanan modelleri benimsemektedir (Tekkeli ve Akto, 2022).

Pozitif Psikoterapi

Pozitif psikoterapi, psikoloji ve psikoterapi alanında kullanılan bir yaklaşım olup, pozitif psikoloji prensiplerine dayanır. Pozitif psikoloji, bireylerin güçlü yönlerine, mutluluk ve anlam bulma arayışlarına odaklanan bir psikoloji dalıdır. Bu yaklaşım, insanların olumlu özelliklerini ve yaşamın anlamlı yönlerini anlamaya ve güçlendirmeye odaklanarak, psikopatolojiye değil, psikolojik refahın artırılmasına odaklanır. Pozitif psikoterapi, bireylerin güçlü yönlerini

keşfetmelerine, olumlu duygularını geliştirmelerine ve yaşamlarındaki anlamı bulmalarına yardımcı olmaya odaklanır (Sarı, 2015). Terapistler, müşterileriyle işbirliği yaparak, olumlu psikoloji prensiplerini kullanarak bireylerin yaşamlarını zenginleştirmelerine destek olurlar. Bu terapi yaklaşımı, bireylerin içsel güçlü yönlerini ve pozitif potansiyellerini anlamalarına yönelik çeşitli teknikleri içerebilir. Meditasyon, günlük tutma, karakter güçleri üzerine odaklanma ve kişisel hedeflerin belirlenmesi gibi yöntemler, pozitif psikoterapide sıkça kullanılan araçlardan bazılarıdır. Pozitif psikoterapi, bireylerin sadece psikopatolojik durumlarla başa çıkmak yerine, yaşamlarını daha anlamlı ve tatmin edici hale getirmelerine odaklanarak psikoterapi alanına yenilik getirmiştir (Eryılmaz, 2017).

Pozitif Psikoterapinin Temel Dayanakları

Pozitif Psikoterapi, insancıl, psikodinamik, kaynak-yönelimli, çatışma çözme odaklı bütüncü ve transkültürel bir yaklaşımı benimseyen bir terapi modelidir. Bu yaklaşım, bireyin temel ihtiyaçlarına odaklanarak içsel kaynaklarını keşfetmesini teşvik eder. Psikodinamik temel üzerine kurulan Pozitif Psikoterapi, bilinçaltının önemine vurgu yapar ve gelişen sorunların kökenlerini anlamak için bilinçaltı süreçlere odaklanır. Bireyin sahip olduğu içsel kaynakları güçlendirmeye odaklanan kaynak-yönelimli bakış açısı, olumlu özelliklerin keşfedilmesini ve yaşamın zenginleştirilmesini amaçlar (Sarı, 2015). Çatışma çözme odaklı bütüncü yaklaşımıyla, bireyin pozitif bir bakış açısıyla sorunların üstesinden gelmesine destek olur. Ayrıca, kültürler arası bir perspektifi benimseyerek farklı kültürlerden gelen bireylerin deneyimlerini anlamak ve saygı göstermek önemli bir rol oynar. Hikayeler, atasözleri, bilge sözler ve metaforlar gibi terapötik iletişim araçları, anlamın derinleşmesine, çatışma çözümleme sürecine katkıda bulunmaya ve olumlu değişikliklere yol açmaya yönelik etkili araçlar olarak kullanılır. Pozitif Psikoterapi, bu temel dayanaklar üzerine inşa edilmiş bir terapi yaklaşımıdır ve bireyin potansiyelini güçlendirmeye odaklanarak olumlu psikoloji prensiplerini temel alır (Eryılmaz ve Kara, 2019).

Pozitif Psikoterapi, bireyin potansiyelini güçlendirmeye odaklanarak yaşamın dört temel alanında dengeyi kurmayı hedefleyen bir terapi modelidir. Temel amaç, bireyin içsel kaynaklarını keşfetmesini, geliştirmesini ve günlük yaşamında umut, denge ve konsültasyon prensiplerine dayalı bir denge sağlamasına yardımcı olmaktır. Pozitif Psikoterapi, klasik psikanalizin sınırlarını aşarak bireyin sadece cinsellik ve saldırganlık dürtülerinden ibaret olmadığını vurgular (Türk, 2020). Bu terapi modeli, umut prensibi üzerinden bireyin geleceğe olumlu bir bakış açısı geliştirmesini teşvik eder. Aynı zamanda denge prensibi, bireyin içsel çatışmalarını çözme ve yaşamındaki çeşitli alanlarda denge sağlama amacını taşır.

Konsültasyon prensibi ise bireyin dış dünya ile etkileşimini, sosyal ilişkilerini ve kişisel gelişimini destekler. Bu temel dayanaklar, Pozitif Psikoterapi'nin bireye bütünlük kazandırmayı, olumlu bir yaşam perspektifi sunmayı ve yaşamının farklı yönlerinde denge kurmayı amaçlayan bütüncül bir yaklaşımı temsil eder (Demirtaş, 2018).

Birincil yetenekler genellikle insanın duygusal ve içsel yönleriyle bağlantılıdır, ikincil yetenekler ise davranışsal ve dışsal yönleri içerir. Bu kategoriler içinde bulunan sevme yeteneği ve bilme yeteneği, insanın yaşamında önemli roller üstlenen yetenekler arasındadır.

Sevme yeteneği, kişinin duygusal bağ kurma, empati geliştirme ve sevgi ifade etme becerisini içerir. Bu yetenek, insan ilişkilerinde anlayış, saygı ve bağlılık oluşturarak duygusal zenginliği artırabilir. Sevgi, birincil yetenekler arasında öne çıkar ve bireyin duygusal zekasını şekillendirir.

Bilme yeteneği, kişinin öğrenme, bilgiyi anlama, eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerini içerir. Bu yetenek, ikincil yetenekler arasında yer alır ve bireyin entelektüel kapasitesini ve bilgi birikimini geliştirmesine yardımcı olur. Bilgiye erişim, öğrenme süreçleri ve bilgiyi etkili bir şekilde kullanabilme bu yeteneğin bir parçasıdır.

Her iki yetenek de bireyin genel yaşam kalitesini etkiler ve insanın hem içsel dünyasını hem de dışsal ilişkilerini zenginleştirmesine katkıda bulunur.

Pozitif Psikoterapi'nin temel dayanaklarından biri, bireyin yeteneklerinin ve ilişkilerinin çocukluk dönemindeki ebeveynlerle kurulan temel ilişkilerden etkilendiği görüşüdür. Bu görüşü açıklamak ve terapide kullanmak amacıyla “model boyutları” kullanılır. Model boyutları, bireyin temel ilişkilerini “Ben,” “Sen,” “Biz,” ve “Temel-Biz” boyutları olmak üzere dört ana kategori altında tanımlar (Yücesoy ve Özerk, 2021).

“Ben” boyutu: Bireyin kendiyle olan ilişkisini ifade eder. Bu boyut, bireyin kendi iç dünyası, duygusal durumu ve benlik algısıyla ilgilidir. Çocukluk döneminde ebeveynlerle kurulan ilişkiler, bireyin “Ben” boyutunu etkiler.

“Sen” boyutu: Bireyin ikili ilişkilerde diğer kişi veya partnerle kurduğu ilişkiyi ifade eder. Ebeveynler arasındaki ilişkilerin çocuğun “Sen” boyutunu nasıl etkilediği önemli bir konudur.

“Biz” boyutu: Bireyin yakın çevresindeki diğer bireylerle kurduğu ilişkiyi temsil eder. Aile içi ilişkilerin çocukluk döneminde nasıl şekillendiği, bireyin “Biz” boyutunu belirler.

“Temel-Biz” boyutu: Bireyin anlam ve maneviyatla kurduğu ilişkiyi ifade eder. Ebeveynlerin anlam ve maneviyat bağlamındaki tutumları, çocuğun “Temel-Biz” boyutunu etkiler.

Bu model boyutları, bireyin içsel dünyasını, ikili ilişkilerini, sosyal çevresiyle olan bağlantılarını ve maneviyatla olan ilişkisini anlamak için kullanılır. Pozitif Psikoterapi, bu model boyutları üzerinden bireyin yaşantılarına ve ilişkilerine odaklanarak terapötik bir yaklaşım sunar.

Türkiye’deki Kültürel Faktörler

Türkiye'nin coğrafi konumu ve tarihindeki çeşitli etkileşimler, ülkenin zengin kültürel yapısını şekillendirmiştir. Türkiye, Doğu ile Batı arasında bir köprü konumunda bulunması sebebiyle farklı kültürleri, yaşam tarzlarını ve değer sistemlerini içinde barındıran bir ülkedir. Türk toplumu, geleneksel değerlerin yanı sıra modernleşme süreciyle birlikte Batılı etkileri de deneyimlemektedir (Çileli, 2000). Kentsel bölgelerde yaşayan bireyler, genellikle Batılı yaşam tarzını benimser ve modern değerleri yansıtır. Bu kişiler, şehirleşme, globalleşme ve teknolojik ilerlemelerle birlikte değişen dünya trendlerine daha hızlı adapte olma eğilimindedirler. Geleneksel normlardan uzaklaşıp bireysel özgürlükleri ve farklı kültürleri benimseme konusunda daha açık olabilirler. Kırsal kesimlerde yaşayan bireyler ise genellikle geleneksel yaşam tarzlarını sürdürmeye devam ederler. Bu bölgelerde geniş aile biçimleri önemli bir yer tutar. Toplumsal ilişkiler daha yakın ve dayanışma içerisindedir. Geleneksel değerler, aile bağları ve yerel kültür, kırsal kesimde yaşayanların yaşam tarzını belirleyen temel unsurlardır. Türkiye'deki bu kültürel çeşitlilik, ülkenin sosyal dokusunu zenginleştirirken, aynı zamanda toplumsal çatışmalara ve çeşitli dinamiklere de yol açmaktadır. Bu durum, Türk insanının yaşam tarzı, değerleri ve toplumsal normlarının karmaşıklığını anlamak için önemli bir bağlam sağlar (Aygün ve İmamoğlu, 2002).

Türk toplumunun bireyselleşme ve toplulukçu kültür arasında bir denge kurma çabası, son yıllarda yapılan araştırmalarla daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. Göregenli (1995), Hortaçsu (1997) ve Kağıtçıbaşı (2007) gibi araştırmacılar, Türk insanının bireyselleşme sürecinde çeşitli mücadeleler yaşadığını ortaya koymaktadır. Ancak, bu bireyselleşme çabalarına rağmen Türk kültürünün temelde toplulukçu bir yapıya sahip olduğunu belirtmektedirler. İmamoğlu'nun (1987) çalışmasında, üst sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerin çocuklarının bireysel ve bağımsız yetiştirildiği, alt sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerin ise çocuklarını bağımlı bireyler olarak yetiştirdiği bulguları dikkat çekicidir. Bu durum, sosyo-

ekonomik faktörlerin bireyselleşme eğilimlerini nasıl etkileyebileceğini göstermektedir. İmamoğlu ve Yasak'ın (1997) çalışması da, üst sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerde maddi bağımsızlığın desteklense bile duygusal bağımlılığın sürdüğünü ortaya koymaktadır. Bu durum, bireyler arasında duygusal bağların ve topluluk ilişkilerinin güçlü bir şekilde devam ettiğini göstermektedir. Tüm bu bulgular, Türk toplumunun geleneksel toplulukçu değerlerini sürdürmeye devam ettiğini ve bireyselleşme sürecinin karmaşıklığını vurgulamaktadır. Türk kültüründe bireysel özgürlük ve toplumsal ilişkiler arasında denge kurma çabası, toplumun dinamik yapısını anlamak için önemli bir odak noktasıdır.

Pozitif Psikoterapinin Türk Kültüründe Uygulanabilirliği

Pozitif Psikoterapi, Türk kültüründe uygulanabilirliği olan bir terapi yaklaşımı olarak değerlendirilebilir. Türk toplumunun geleneksel değerleri ve yaşam tarzları göz önüne alındığında, Pozitif Psikoterapi'nin bu bağlamda etkili olabileceği düşünülmektedir. Türk kültürü, sıcakkanlılık, dayanışma, aile bağları, saygı, misafirperverlik gibi pozitif değerleri içermektedir (Sarı, 2015). Pozitif Psikoterapi, bu değerlere odaklanarak bireylerin güçlü yönlerini ve olumlu potansiyellerini keşfetmelerine yönelik bir yaklaşım sunar. Terapi sürecinde, bireyin kendi içsel kaynaklarına odaklanarak olumlu değişimlere ulaşması hedeflenir. Pozitif Psikoterapi, kişinin içsel dünyasını anlama, pozitif kaynaklarına odaklanma, problemleri çözme becerilerini geliştirme gibi temel prensiplerle çalışır. Bu prensipler, Türk kültüründe var olan toplumsal değerlere uygun bir şekilde adapte edilebilir. Terapistler, bireylerle güvenilir bir ilişki kurarak onların pozitif potansiyellerini açığa çıkarmalarına destek olabilirler (Kalafatoğlu ve Çelik, 2023). Bununla birlikte, Türk kültüründeki geleneksel aile yapısı ve sosyal ilişkiler, Pozitif Psikoterapi'nin bireyin sosyal çevresiyle olan etkileşimini dikkate almasına olanak tanır. Terapi sürecinde, aile ve toplumsal bağlantıların güçlendirilmesi, bireyin sosyal destek sistemini olumlu bir şekilde etkileyebilir. Buna karşın, kültürel duyarlılık gözetilerek terapi süreci planlanmalıdır. Pozitif Psikoterapi'nin evrensel prensipleri Türk kültürüne uyarlanmalı ve bireyin kültürel bağlamına saygı gösterilmelidir. Bu, terapistlerin bireylerle daha etkili bir iletişim kurmalarına ve terapötik hedeflere ulaşmalarına yardımcı olabilir (Uzun ve Deniz, 2023).

Pozitif Psikoterapi, kültürlerarası yaklaşıma duyarlı bir terapi şekli olarak öne çıkar. Türk kültürünün zengin ve çeşitli yapısı göz önüne alındığında, bu yaklaşımın bireyin kültürel bağlamını anlamak ve buna saygı göstermek açısından etkili olduğunu söylemek mümkündür. Pozitif Psikoterapi, bireyin yaşadığı kültürel bağlamın terapi sürecine entegre edilmesini vurgular (Aysan, 2023). Böylece, terapistler bireyin kültürel geçmişi, inançları ve değerleri

hakkında derinlemesine bilgi sahibi olarak, terapötik müdahaleleri bireyin bu özelliklere uygun hale getirebilirler. Bu, terapi sürecinin daha etkili ve anlamlı olmasına olanak tanır. Özellikle Türk kültüründe, aile, toplum ve geleneksel değerlerin önemi büyüktür. Pozitif Psikoterapi, bu unsurları terapi sürecine entegre ederek bireyin yaşamındaki sosyal ve kültürel bağlamı anlamaya çalışır. Terapistler, bireyin sosyal ilişkilerini ve kültürel kimliğini güçlendirmeye odaklanabilir, bu da terapötik sürecin başarılı olmasına katkıda bulunabilir (Sinici ve diğ., 2018).

Pozitif Psikoterapi'nin kültürel duyarlılığa verdiği önem, Türk kültüründeki hızla değişen ve çok yönlü yapıya sahip dinamiklerle uyumlu bir şekilde çalışmasına yardımcı olabilir. Model boyutları, bireyin kendisi, ailesi, yakın çevresi ve anlam/maneviyat düzlemindeki ilişkilerini anlamaya yönelik kilit sorular içerir (Aygün ve İmamoğlu, 2002). Türk kültüründe, bireyin kimlik oluşumu, aile değerleri, toplumsal ilişkiler ve anlam arayışı gibi konular önemli rol oynar. Pozitif Psikoterapi, bu alanlarda bireyin özgün deneyimlerini ve değerlerini anlama ve değerlendirme konusunda etkili olabilir. Model boyutları, terapistlere bireyin bu temel ilişkilerle olan etkileşimini ve bu ilişkilerin nasıl şekillendiğini anlama fırsatı sunar. Bu, terapötik müdahaleleri bireyin kültürel bağlamına uygun hale getirme ve pozitif değişimi destekleme konusunda kılavuzluk edebilir. Pozitif Psikoterapi'nin danışanın kültürüne gösterdiği bu duyarlılık, terapi sürecinin güvenli, anlamlı ve etkili olmasına katkıda bulunabilir. Bu sayede birey, kendi kültürel geçmişi ve kimliğiyle daha uyumlu bir şekilde çalışma fırsatı bulabilir, terapötik süreçten daha fazla fayda sağlayabilir (Uzun ve Deniz, 2023).

Pozitif Psikoterapi'nin 'etkileşim basamakları' kavramı, Türk kültüründeki bireyselleşme ve ayrılma konularına oldukça uygun bir şekilde yaklaşıyor gibi görünmektedir. Bowlby'nin vurguladığı gibi, sağlıklı bir yaşam için bireylerin hem sağlıklı bağlanma hem de sağlıklı ayrılma süreçlerini deneyimlemeleri önemlidir. Pozitif Psikoterapi, her bireyin ilişki kurma, farklılaşma ve ayrılma süreçlerini içeren etkileşim basamaklarını vurgulayarak, bu süreçlerin birbirine bağlı ve birbirini destekleyen yönlerini ele almaktadır. Bağlanma, bir bireyin başkalarına sağlıklı bir şekilde bağlanma kapasitesini ifade ederken, farklılaşma bireyin kendi benliğini ve özgünlüğünü koruma yeteneğini temsil eder (Kalafatoğlu ve Çelik, 2023). Ayrılma ise bireyin ilişkiler içinde bağımsız bir şekilde var olabilme ve kendi değerlerini sürdürebilme sürecini anlatır. Türk kültüründe, aile bağları genellikle güçlüdür ve bireyler arasındaki ilişkiler önemli bir yer tutar. Bu bağlamda, Pozitif Psikoterapi'nin vurguladığı etkileşim basamakları, bireyin aile içinde sağlıklı bir bağlanma geliştirmesini, kendi özgünlüğünü korumasını ve ilişkiler içinde bağımsız bir şekilde var olmasını destekleyebilir.

Ayrıca, terapistin danışanın kültürel bağlamını anlaması ve bu süreçleri bireyin kültürel değerleriyle uyumlu hale getirmesi, terapötik etkinin artmasına yardımcı olabilir (Kılıçarslan ve Keklik, 2017).

Pozitif Psikoterapi'nin bakış açısına göre bireyin sağlıklı gelişimi, hem sağlıklı ilişkiler kurma hem de kendi benliğini tanıma ve koruma yeteneklerini geliştirme üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda, danışanın ailesi ve kültürüyle bütünleşmesi, ancak aynı zamanda kendi özerkliği koruyabilmesi önemlidir. Türk kültürü, toplulukçu yapısıyla bilinir. Bireyler genellikle aile ve toplumlarıyla güçlü bağlar kurarlar. Bu bağlar, bireyin kendisini bir grup içinde ait hissetmesini sağlar (Akalin ve Türküm, 2021). Pozitif Psikoterapi, bu toplulukçu yapının içinde bireyin kendi benliğini bulma ve geliştirme süreçlerine dikkat çeker. Yani, bireyin kültürel bağlamında aidiyet hissetmesi teşvik edilirken, aynı zamanda kendi özgün kimliğini sürdürebilmesi de desteklenir. Terapistin, danışanın kültürel bağlamını anlaması ve bu bağlamda nasıl bir birey olmak istediğini keşfetmesine yardımcı olması, terapötik sürecin etkinliğini artırabilir. Bireyin kültürel ve ailesel bağlarına saygı göstermek, onun bireysel güçlerini ve potansiyelini keşfetmesine yardımcı olabilir. Bu, hem topluluk içinde aidiyet hissi oluşturma hem de bireysel özerkliği desteklemenin bir yoludur (Yorgun ve Voltan Acar, 2014).

İmamoğlu, Gültekin ve Yasak'ın (1993) araştırması, Türk üniversite öğrencilerinde psikolojik sıkıntıların bireyselleşme ve bağlanma süreciyle bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, bireyselleşmenin önemli bir rol oynayabileceği belirtilmektedir. İmamoğlu ve Yasak (1993), bireyselleşme ve bağlanma kavramlarını dengelemek için terapistin, bireylere yardım ederken sağlıklı gelişimlerini destekleyici bir tutum benimsemesinin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Türk kültüründeki toplulukçu yapının içinde, bireyselleşme genellikle ihmal edilmiş veya zor bir süreç gibi algılanabilir. Ancak, Pozitif Psikoterapi, bireyselleşmeyi destekleyip aynı zamanda toplumsal bağları önemseyen bir yaklaşım sunmaktadır. Bu terapötik model, bireyin kendi benliğini keşfetmesi ve geliştirmesi üzerine odaklanırken, aynı zamanda toplumla ve kültürle olan ilişkileri de değerli kılar. Pozitif Psikoterapi, bireyin hem sağlıklı ilişkiler kurmasını hem de kendi özgün kimliğini bulmasını hedefler. Türk kültüründe, bu yaklaşım, bireyin aidiyet hissini sürdürmesine ve aynı zamanda kendi potansiyelini gerçekleştirmesine yardımcı olabilir.

Model boyutları (Geçmiş-Şimdi-Gelecek)

Model boyutları, Pozitif Psikoterapi içinde geçmiş, şimdi ve gelecek arasında denge kurmayı amaçlayan önemli bir yaklaşımı ifade eder. Bu model, danışanın gelişim sürecini ele alırken bu üç zaman dilimine dengeli bir şekilde odaklanır. Geçmişe odaklanan geleneksel psikodinamik yaklaşımlar, bireyin şu anki durumunu anlamak için geçmiş deneyimlerini incelemeye yönelir (Sarı, 2015). Bu, kişinin yaşamında etkili olan çocukluk deneyimlerini, ilişkileri ve olumsuz kalıpları anlamak için önemli bir adımdır. Şimdiye odaklanan humanistik ve varoluşsal yaklaşımlar, bireyin şu anki duygu, düşünce ve davranışlarına odaklanarak anlamayı hedefler. Bireyin mevcut deneyimlerini fark etmesi, duygusal durumunu değerlendirmesi ve şu anda ne yaşadığını anlaması önemlidir. Geleceğe odaklanmak ise Pozitif Psikoterapinin özgün katkılarından biridir. Danışanın şu andaki sorunlarına yol açan geçmiş etkileri anlamakla birlikte, geleceğe yönelik olumlu hedefler belirlemesi ve bu hedeflere doğru adımlar atması da vurgulanır. Pozitif Psikoterapi, danışanın farkındalığını arttırarak, şu anda ve burada sorunlarına sağlıklı çözümler bulmasını ve geleceğini olumlu bir şekilde etkilemesini amaçlar (Yarış, 2003).

Aile Danışmanlık Kuramı

Aile danışmanlığı, çeşitli yaklaşımlar ve teoriler altında yürütülen bir terapi sürecidir. Bu yaklaşımların temelinde genellikle aile içindeki uyumsuz etkileşimlerin, iletişim problemlerinin veya çatışmaların çözülmesi ve aile üyelerinin daha sağlıklı bir şekilde birbirleriyle iletişim kurmaları hedeflenir. Aile danışmanlığı alanındaki bu çeşitlilik, farklı kuramların ve yöntemlerin benimsenmesiyle ortaya çıkar.

Aile Sistemi Kuramı

Bertalanffy tarafından geliştirilen Genel Sistemler Kuramı, aile sistemleri yaklaşımının gelişimine önemli katkılarda bulunan bir teoridir. Bu kurama göre, bir bütün oluşturmak üzere birbiriyle ilişkide olan öğelerin tümü "sistem" olarak adlandırılır. Bu sistemlerdeki parçalar birbirleriyle ilişkilidir ve işlevlerini sürdürebilmek için birbirlerine bağımlıdır. Sistemlerin en önemli özelliği, kendine özgü bir değişim biçimine sahip olmalarıdır (Dallos ve Draper, 2005).

Her bir öğenin değişimi, diğer öğelerin değişimine neden olur ve bu durum, karşılıklı bir etkileşimi ifade eder. Sistem içindeki bir öğenin değişimi, diğer öğeleri etkilerken, bu

etkileşim aynı zamanda ilk değişen ögeyi de etkiler. Bu şekilde, sistem içindeki her ögenin birbirine olan bağımlılığı ve etkileşimi vurgulanır. Genel Sistemler Kuramı, karmaşık sistemlerin anlaşılmasında ve açıklanmasında kullanılan bir çerçeve sunar. Aile sistemleri yaklaşımında da, aile üyeleri arasındaki ilişkilerin bir bütün olarak ele alınması ve bu ilişkilerin birbirleriyle etkileşim içinde olduğu perspektifi, Genel Sistemler Kuramı'nın etkisi altında gelişmiştir. Bu kuram, aileleri bir bütün olarak anlamak ve müdahale etmek için sistemik bir yaklaşımın temelini oluşturmuştur (Akün, 2017).

Genel sistemler kuramının temel varsayımlarına göre, aile bir bütündür ve bütün parçalarının toplamından daha fazla bir özelliğe sahiptir. Bu yaklaşıma göre, aile, üyeleri arasında sürekli etkileşim ve karşılıklı bağımlılık içeren karmaşık ve etkileşimsel bir bütündür. Aile üyelerinin davranışları birbirlerini sürekli etkiler ve bu etkileşimler ailenin bütünü şekillendirir. İlk varsayıma ek olarak, Genel Sistemler Kuramı'nın ikinci varsayımı "hiyerarşik yapı"dır. Bu varsayıma göre, sistem, kendi içinde alt sistemlerden oluşur. Aile, küçük alt sistemlerden (ebeveynler, çocuklar gibi) oluşan bir hiyerarşik yapıdır (Hallaç ve Öz, 2014). Aynı zamanda, aile daha geniş sistemlerin içinde yer alır, örneğin geniş aile veya toplum gibi. Aile içinde ve dışında farklı düzeylerde etkileşimler ve ilişkiler bulunur. Üçüncü varsayım olan "homeostasis" ilkesine göre, sistem bütünlüğünü sürdürebilmek için çevresel koşullara uyum sağlamak üzere kendisini düzenler (Işık, 2023). Her aile, üyelerini koruma, büyütme, geliştirme ve bakım sağlama amacıyla hareket eder. Aile, bu amaçları gerçekleştirmek ve bütünlüğünü sürdürmek için sürekli bir denge ve düzenleme içindedir. Son olarak, sistem içsel ve dışsal taleplere uyum sağlamak amacıyla kendini düzenleme ve değiştirme becerisine sahiptir. Bu yetenek, "uyum sağlayıcı kendini düzenleme kapasitesi" olarak adlandırılır. Aile, içsel yapısında değişiklikler yaparak ve çevresel taleplere uyum sağlayarak varlığını sürdürür. Her altsistemde meydana gelen değişiklikler, diğer altsistemlerde değişikliklere neden olur ve bu değişiklikler aileyi çok yönlü bir şekilde etkiler (Akün, 2017).

Sistemik ve Stratejik Aile Danışmanlığı

Sistemik aile danışmanlığı, aileyi bir sistem olarak ele alır ve bu sistemdeki ilişki dinamiklerini anlamaya çalışır. Bu yaklaşım, bireylerin sorunlarının genellikle aile içindeki etkileşimlerden kaynaklandığını kabul eder. Sistemik danışmanlar, aile üyeleri arasındaki bağlantıları, rolleri ve iletişimi inceleyerek, aile dinamiklerini anlamaya ve iyileştirmeye odaklanırlar. Ayrıca, aile içindeki her üyenin katılımını ve etkileşimini önemserler (Nichols, 2013). Stratejik aile danışmanlığı, çözüm odaklı bir yaklaşım benimser ve belirli sorunlara odaklanarak hızlı, etkili çözümler arar. Terapist, aile üyelerini problemle başa çıkmaya

yönlendirmek için kısa vadeli ve spesifik müdahaleler kullanır. Bu yaklaşım, ailedeki belirli davranış kalıplarını değiştirmeyi ve belirli hedeflere odaklanmayı amaçlar. Stratejik aile danışmanlığı, aile üyelerini mevcut sorunları ele alırken geleceğe odaklanmaya teşvik eder (Demirbilek, 2016).

Yapısal Aile Danışmanlığı

Aile sistemini bir bütün olarak ele alır ve sorunların temelinde aile yapısındaki işlevsiz örgütlenmeyi araştırır. Bu yaklaşım, ailedeki ilişkilerin ve rollerin nasıl örgütlendiğini inceleyerek, ailenin yaşadığı sorunları anlamaya ve çözmeye çalışır. Yapısal aile danışmanlığının temel özellikleri aşağıda özetlenmiştir (Nazlı, 2012; Gladding, 2017):

- **Aile Yapısına Odaklanma:** Yapısal aile danışmanları, ailenin bireyleri arasındaki ilişkilerin düzenini ve bu düzenin nasıl işlediğini anlamaya odaklanırlar. Ailedeki roller, güç dinamikleri, iletişim kalıpları gibi faktörleri değerlendirirler.
- **İşlevsiz Örgütlenme İncelemesi:** Yaklaşım, ailedeki işlevsiz örgütlenmeyi anlamaya ve bu örgütlenmenin nasıl sorunlara yol açtığını belirlemeye yöneliktir. Ailenin yaşadığı zorlukların temelindeki yapısal sorunları ortaya çıkarmak amaçlanır.
- **Değişim Odaklı:** Yapısal aile danışmanlığının temel amacı, aile yapısını değiştirerek ailenin yaşadığı sorunları çözmesine yardımcı olmaktır. Bu değişim genellikle ailenin içindeki hiyerarşi, sınırlar ve rollerle ilgilidir.
- **Sistem Parçalarının İncelenmesi:** Danışmanlar, aile sisteminin parçalarını - bireyleri, alt grupları - inceleyerek nasıl etkileştiğini ve işlediğini anlamaya çalışır. İşlevsiz kalıpların nasıl geliştiğini ve bu kalıpların nasıl değiştirilebileceğini araştırırlar.
- **Nichols'ın (2013) Perspektifi:** Yapısal aile danışmanlığına dair temel kavramlar, terapist Salvador Minuchin ve terapi süreci üzerine çalışmalarıyla öne çıkan Michael P. Nichols tarafından öne sürülmüştür.

Yapısal aile danışmanlığı, ailenin yapısını anlamak ve bu yapıyı değiştirmek yoluyla aile üyelerini desteklemeyi amaçlar. Ailenin içindeki düzeni sağlamak, etkileşim kalıplarını iyileştirmek ve işlevsiz örgütlenmeyi düzeltmek, yapısal aile terapisinin ana hedeflerindendir.

Yapısal danışmanlar, farklı ailelerde benzer amaçlara odaklanırlar. Bu amaçlar arasında, aile üyeleri arasında net sınırların oluşturulması, evlilik/çift alt sistemi ile ebeveyn alt sistemi arasında ayırım yapılması, ebeveyn hiyerarşisinin korunması ve aile üyelerinin bireysel gelişim

ve büyüme süreçlerinin desteklenmesi yer alır. Aile içinde bu temel unsurların düzenli olması, sağlıklı ilişkilerin sürdürülebilir olmasını ve aile üyelerinin birbirleriyle uyum içinde yaşamalarını sağlamayı amaçlar. Yapısal danışmanlık, aile içindeki dinamikleri anlamak, işlevsiz örgütlenmeleri belirlemek ve ailenin daha sağlıklı bir yapıya ulaşmasına rehberlik etmek amacıyla kullanılır (Gehart, 2017).

Yaşantısal Aile Danışmanlığı

Virginia Satir'in belirttiği üç temel değişikliği içerir. İlk olarak, aile üyeleri, hissettikleri, düşündükleri ve gözlemledikleri konuları tamamen ve dürüst bir şekilde ifade edebilmelidir. Bu, açık iletişim ve duygusal ifadeyi teşvik ederek aile içinde sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturmayı amaçlar. İkincisi, her birey kendi benzersizliği ve biricikliği içinde değerlendirilmelidir (Gladding, 2017) Bu, aile içindeki ilişkilerin güç dengelerine dayanmamasını, ancak araştırma ve uzlaşma yoluyla alınan kararlarla şekillenmesini sağlar. Bireylerin özgünlükleri saygı görmeli ve kararlar, herkesin katılımını içeren bir süreçte ele alınmalıdır. Üçüncüsü, farklılıkların açıkça kabul edilmesi ve gelişim doğrultusunda kullanılmasıdır. Bu, aile üyelerinin kendi özelliklerini, değerlerini ve dünya görüşlerini anlamalarını ve bunları birbirleriyle uyum içinde kullanmalarını teşvik eder. Farklılıkların zenginlik olarak görülmesi ve bu çeşitliliğin aile dinamiklerini zenginleştirmesi hedeflenir. Virginia Satir'in vurguladığı bu prensipler, yaşantısal aile danışmanlığının temelini oluşturur. Bu yaklaşım, bireylerin duygusal ifade özgürlüğünü destekler, ilişkilerin güçlü temellere dayanmasını sağlar ve aile içindeki farklılıkları olumlu bir şekilde kabul edip kullanmayı teşvik eder (Nichols, 2013).

Bowen Aile Sistemleri Terapisi

Danışma sürecini bireylerin kendi yaşamları ve ilişkileri hakkında derinlemesine anlamalarını ve sorunlarına daha etkin bir şekilde yaklaşabilmeleri için bir fırsat olarak görür. Terapi, ailenin geçmişi ve gelişimi bağlamında ele alındığında gerçekleşen değişikliklere odaklanır. Bowen yaklaşımının temel prensipleri aşağıda özetlenmiştir (Kesici ve diğ., 2017; Nazlı, 2012):

- Kendi Sorumluluğunu Üstlenme: Bowen terapisi, bireylerin kendi sorunlarıyla başa çıkma sürecinde aktif bir rol oynamalarını vurgular. Danışanlara, kendi duygusal ve ilişkisel düzenlemelerini anlamaları ve sorumluluk almaları konusunda destek sağlar.

- **Aile Geçmişi ve Gelişim Konteksti:** Terapi, ailedeki ve bireydeki değişimlerin en etkili şekilde aile geçmişi ve gelişim bağlamında ele alındığında ortaya çıkabileceğini savunur. Bireylerin bugünkü davranışları ve ilişkileri, geçmişteki aile dinamiklerinin bir yansıması olarak değerlendirilir.
- **Üç Temel Etkileşim Sistemi:** Bowen, insan davranışlarını etkileyen üç temel etkileşim sistemi belirlemiştir: heyecansal, duygusal ve zihinsel sistem. Bu sistemler arasındaki etkileşimler, bireylerin davranışlarını ve ilişkilerini şekillendiren temel unsurları oluşturur.
- **Duygusal Sistem ve Aktarım:** Ailelerin temelde duygusal sistemler olduğunu vurgular. Bowen'a göre, aile içinde gözlemlenen davranış, inanç, değer ve duygusal tepkiler, kuşaktan kuşağa aktararak süreklilik kazanır. Bu nedenle, aile üyeleri kendi geçmişlerini ve duygusal sistemlerini anlamadan, bu davranışları kendi ailelerinde tekrar edebilirler.

Bowen Aile Sistemleri Terapisi, bireylerin aile geçmişlerini inceleme ve anlama sürecinde önemli bir rol oynar. Bu terapi, bireylere kendi sorunlarını daha derinlemesine anlamaları ve bu anlayışa dayanarak daha sağlıklı ilişkiler kurmaları için bir çerçeve sunar.

Bilişsel Davranışçı Aile Danışmanlığı

Öğrenme teorileri ve prensiplerini kullanarak uyumsuz davranışların tedavi ve değerlendirmesini sistemli bir şekilde uygulayan bir yaklaşımdır. Bu kurama göre, ailedeki problemler, yanlış öğrenmelerin sonucudur. Temel varsayım, tüm davranışların öğrenildiği ve bireylerin, aile üyeleri de dahil olmak üzere, önceki öğrenmelerine dayalı olarak davrandıklarıdır. Davranışçıların odak noktası, davranışın geçmişine bakılmaksızın mevcut durumu değiştirmektir. Bilişsel davranışçı aile danışmanlığının amacı, temel sorunu çözmek için belirli davranış örüntülerini değiştirmektir. Danışmanlar, değerlendirme sürecine büyük önem verirler. Bu süreçte, problemler analiz edilir, davranışın sıklığı, şiddeti ve süresi gibi temel unsurlar kaydedilir, aile şemaları ve temel inançlar keşfedilir.

Ailelerle çalışırken, bilişsel davranışçı aile danışmanları amaçları belirlemek için değerlendirme sürecini kullanırlar. Bu amaçlar, davranışsal ve ölçülebilir terimlerle ifade edilir. Danışmanlar, her birey için kabul edilebilir hedefleri belirlemek ve aile üyelerini bu hedeflere ulaşmada desteklemek için yetkinliklerini kullanırlar. Amaçlar açık bir şekilde belirlendikten ve kabul edildikten sonra, danışmanlar aile üyelerinden yönergeleri takip etmelerini ve seanslar

dışında belirlenen ödevleri yerine getirmelerini sağlamak için yazılı bir anlaşma yaparlar. Bu yaklaşım, davranış değişikliği üzerine odaklanarak aile üyelerine somut ve ölçülebilir hedeflere ulaşmalarında rehberlik etmeyi amaçlar (Nichols, 2013).

Aile Sistemi Kuramı

Aile Sistemleri Kuramı, aileyi bir bütün olarak ele alarak bireyler arasındaki karmaşık etkileşimlere odaklanan bir teorik yaklaşımdır. Bu kuram, aile içindeki ilişkilerin dinamiklerini, iletişimi ve etkileşimleri anlamak amacıyla geliştirilmiştir. Murray Bowen, Salvador Minuchin, Jay Haley ve diğerleri tarafından 1950'lerin ortalarında geliştirilen bu kuram, aile üyeleri arasındaki bağlantıları vurgular (Işık, 2023). Aile Sistemleri Kuramı, bireyleri izole varlıklar olarak değil, aile içinde birbirleriyle etkileşim içinde olan bir sistem olarak görür. Temelde, bu kuram, bireylerin davranışlarının ve duygusal durumlarının aile içindeki ilişkilerden etkilendiğini ve bu etkileşimlerin geniş bir sistem içinde yayıldığını savunur. Bu, ailedeki her bir bireyin, diğerleri arasındaki dinamiklere katkıda bulunduğu ve bu dinamiklerin de bireyleri etkilediği bir yaklaşımı ifade eder (Çelebi ve Uslu, 2019). Aile Sistemleri Kuramı'nın ana hedeflerinden biri, aile içindeki problemleri anlamak ve çözmek için aile üyelerinin birlikte çalışmasını sağlamaktır. Ayrıca, bu kuram, aile üyeleri arasındaki sınırları, rolleri ve iletişimi inceleyerek sağlıklı aile işleyişini desteklemeyi amaçlar. Bu yaklaşım, terapi süreçlerinde aile üyelerine destek ve rehberlik sağlamak için kullanılır ve ailenin bir sistem olarak nasıl işlediğini anlamak için gözlem ve değerlendirme araçlarını içerir. Aile Sistemleri Kuramı'nın temel kavramları şu şekildedir (Demirbilek, 2016; Işık, 2023):

- **Sistem:** Aile, bir sistem olarak kabul edilir. Bu, ailede meydana gelen değişikliklerin, bir bireyin davranışındaki değişikliklerin tüm sistem üzerinde etkili olabileceği anlamına gelir. Bir bireyin yaşadığı olaylar veya değişiklikler, aile içinde geniş kapsamlı etkileşimlere yol açabilir.
- **Aile Üyeleri:** Aile bireyleri, sistemdeki temel unsurlardır. Her bir bireyin davranışı, hissiyatı ve etkileşimi, aile içindeki genel dinamikleri etkiler. Aile üyeleri arasındaki ilişkiler, aile sisteminin nasıl işlediğini belirleyen önemli unsurlardır.
- **Duygusal Bağlar:** Aile Sistemleri Kuramı, aile üyeleri arasındaki duygusal bağları vurgular. Bu bağlar, aile üyelerinin birbirleriyle olan ilişkilerini ve davranışlarını şekillendirir. Duygusal bağlar, aile içindeki etkileşimleri ve çatışmaları anlamada önemli bir rol oynar.

- İletişim: Aile içi iletişim, sistemin denge ve uyumunu etkileyen kilit bir faktördür. Sağlıklı iletişim, aile üyeleri arasında anlayışı artırabilir, çatışmaları çözebilir ve ilişkileri güçlendirebilir. Öte yandan, eksik veya yanlış iletişim aile içinde gerginliklere ve sorunlara neden olabilir.

Bu temel kavramlar, Aile Sistemleri Kuramı'nın aile içindeki etkileşimleri ve dinamikleri anlamak için kullandığı temel prensipleri temsil eder.

Aile Sistemleri Kuramının Temel İlkeleri

Aile Sistemleri Kuramı, ailelerin içsel dinamiklerini ve bireyler arası etkileşimleri anlamak için geliştirilmiş bir teorik yaklaşımdır. Aşağıda, Aile Sistemleri Kuramının temel ilkeleri bulunmaktadır (Akün, 2017; Katmer ve diğ., 2017):

- Aile Bir Sistemdir: Aile, bir bütün olarak ele alınır ve bu bütün, birbiriyle etkileşim içinde olan parçalardan oluşur. Bir bireyin yaşantısı veya davranışı, aile sisteminin genel dengesini etkileyebilir.
- Etkileşim ve Karşılıklık: Aile Sistemleri Kuramı, aile içindeki bireyler arasındaki etkileşimi vurgular. Bu etkileşimler karşılıklıdır; bir bireyin davranışı, diğer bireyleri etkiler ve bu etkileşimler sistemi şekillendirir.
- Dengeli ve Dengesiz Durumlar: Aile sistemi, bir denge durumunu sürdürmeye çalışır. Ancak, çeşitli faktörlerden kaynaklanan stres veya değişiklikler, sistemin dengesini bozabilir. Bu noktada, aile sistemi çeşitli uyum stratejileri geliştirerek yeniden denge sağlamaya çalışabilir.
- Aile Üyeleri Arasındaki Bağlar: Duygusal bağlar, aile üyeleri arasındaki ilişkilerin temelini oluşturur. Bu bağlar, aile içindeki etkileşimleri, rolleri ve dinamikleri etkiler.
- Kuşaklar Arası Aktarım: Aile Sistemleri Kuramı, davranış kalıplarının ve duygusal tepkilerin bir kuşaktan diğerine nasıl geçtiğini anlamaya odaklanır. Aile içindeki önceki nesillerden gelen modeller, yeni nesillere aktarılabilir.
- İletişim ve İletişim Bozuklukları: İletişim, aile içindeki etkileşimlerin temelidir. Sağlıklı iletişim, aile üyeleri arasında anlayışı artırabilirken, bozuk iletişim sorunlara neden olabilir.

Bu ilkeler, Aile Sistemleri Kuramı'nın aile içindeki etkileşimleri ve dinamikleri açıklamak için kullandığı temel prensipleri temsil eder.

Aile Sistemleri Kuramının Tarihsel Gelişimi

Aile terapisi, Amerika'da 1940'lı yıllarda oluşmaya başlayan bir akımdır ve 1950'li yıllarda yerleşik bir hale gelmiştir (Becvar ve Becvar, 2006). Bu dönemde, aile terapisi farklı bir müdahale yöntemi olarak kabul edilmiş ve yenilikçi bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir. Ancak, 1960'lı ve 70'li yıllarda psikodinamik, davranışçı ve hümanistik yaklaşımlar (sırasıyla birinci, ikinci ve üçüncü güçler olarak adlandırılan) psikolojik danışma ve psikoterapi alanlarını etkilemiştir (Epik ve diğ., 2017). Bu dönemde, aile terapisi kendi benzersiz özelliklerini ve yöntemlerini geliştirmeye başlamış, aile üyeleri arasındaki etkileşimlere odaklanarak aile dinamiklerini anlamak ve iyileştirmek amacıyla yeni bir bakış açısı sunmuştur. Aile terapisinde sistemik düşünce, bireyin sadece kendi başına değil, aile içindeki ilişkiler bağlamında anlaşılması gerektiği fikrini vurgulamıştır. Günümüzde, aile sistemi olarak adlandırılan yeni yaklaşımlar, aile terapisini tamamen farklı bir yöntem olarak ele almaktadır ve dördüncü güç olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşımlar, aile üyeleri arasındaki etkileşimleri anlamak için sistemik düşünceyi temel alır ve terapistlere aile dinamiklerini daha bütünlükçü bir perspektifle değerlendirme ve müdahale etme imkanı tanır (Aksoy, 2019).

Aile Sistemleri Kuramının Tarihsel Evrimi ve Katkıda Bulunanlar

Aile sistemleri kuramının tarihsel evrimi şu önemli aşamalardan geçmiştir (Akün, 2017; Işık, 2023):

1950'ler: Murray Bowen

Murray Bowen, aileleri bir sistem olarak ele alarak, bireyler arasındaki etkileşimleri inceledi.

Aile dinamiklerinin kuşaklar arası aktarıldığını öne sürdü.

1960'lar: Salvador Minuchin

Salvador Minuchin, yapısal aile terapisini geliştirdi.

Aile üyeleri arasındaki yapıları vurgulayarak, ailedeki rollerin ve sınırların nasıl şekillendiğini anlamaya odaklandı.

1960'lar: Jay Haley

Jay Haley, stratejik aile terapisini geliştirdi.

Aile üyeleri arasındaki güç dinamiklerini ve iletişimi vurgulayarak, aile terapisinde stratejik müdahalelere odaklandı.

1970'ler: Virginia Satir

Virginia Satir, duygusal aile terapisini geliştirdi.

Ailedeki duygusal bağları vurgulayarak, aile üyelerinin hissetme ve ifade etme biçimlerini inceledi.

1980'ler: Michael White ve David Epston

Michael White ve David Epston, aile sistemleri kuramına dayalı olarak çözüm odaklı terapisinin temellerini attılar.

Bu yaklaşım, ailenin çözüme odaklanarak sorunları nasıl aşabileceğini vurgular.

Bu kuramın temel ilkelerini atan bu düşünürler, aile terapisine ve psikoterapi alanına önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Yapısal aile sistemleri kuramı, aileyi bir sistem olarak ele alırken çeşitli kavramları vurgular (Akün, 2017):

Aile Yapısı: Aile yapısı, bir ailenin içindeki bireyler arasındaki düzeni, rolleri, görevleri ve ilişkileri belirleyen temel organizasyonu ifade eder. Bu yapı, aile üyelerinin birbirleriyle etkileşimde bulunma biçimini, sorumlulukları, beklentileri ve duygusal bağları içerir. Aile yapısı genellikle ailedeki hiyerarşiyi, iletişim biçimlerini, karar alma süreçlerini ve aile üyelerinin sahip olduğu rolleri içerir (Vetere, 2001).. Örneğin, bir ailede ebeveynler genellikle liderlik rolünü üstlenirken, çocuklar belirli görevleri yerine getirmekle sorumludur. Aile yapısı, aile üyelerinin birbirlerine karşı sorumluluklarını ve ilişkilerini düzenleyen bir çerçeve sağlar. Bu yapı, ailenin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi ve üyelerinin ihtiyaçlarını karşılaması için önemli bir temel oluşturur (Pak ve Öztürk, 2019).

Sınırlar: Sınırlar, ailedeki üyeler ve alt sistemler arasındaki sınırları ifade eden bir kavramdır. Bu kavram, aile içindeki ilişkilerin ve etkileşimlerin nasıl düzenlendiğini, aile üyelerinin birbirleriyle ne kadar bağımsız olduklarını veya birbirlerine ne kadar katıldıklarını gösterir. Sınırlar, duygusal, fiziksel ve davranışsal olarak çeşitli düzeylerde olabilir. Katı sınırlar, aile üyeleri arasındaki ayrımı netleştirir ve bireyler arasındaki bağımsızlığı teşvik edebilir. Ancak, aşırı katı sınırlar duygusal uzaklaşmaya veya iletişim zorluklarına yol açabilir. Esnek sınırlar ise aile üyeleri arasında daha fazla iç içe geçmeyi ve birbirlerine daha fazla

katılımı teşvik edebilir, ancak bu durumda da bireylerin kişisel alanlarını korumakta zorlanabilirler. Sınırların doğru bir dengeye oturması önemlidir, çünkü sağlıklı aile işlevselliği için hem bağımsızlık hem de bağlılık gereklidir. Sınırların belirlenmesi, aile üyelerinin duygusal güvenliği, bireysel özerklikleri ve sağlıklı ilişkileri sürdürmelerine yardımcı olabilir (Tura ve Gül, 2020).

Alt-Sistemler: Alt-sistemler, aile içindeki daha küçük grupları veya birimleri temsil eden bir kavramdır. Bu alt-sistemler, ailenin genel yapısını oluşturan ve farklı rolleri, sorumlulukları ve etkileşim dinamiklerini içeren alt birimlerdir. Ailedeki temel alt-sistemler genellikle ebeveyn-alt-sistemi, çocuk-alt-sistemi ve kardeşler-alt-sistemi olarak tanımlanır. Ebeveyn-alt-sistemi, genellikle anne ve baba gibi yetişkin aile üyelerini içerir. Bu alt-sistem, ailede liderlik rollerini ve aile dinamiklerini belirleyebilir. Ebeveynler arasındaki ilişkiler, aile içindeki dengeyi etkileyebilir (Akün, 2017). Çocuk-alt-sistemi, ailenin genç üyelerini içerir. Bu alt-sistem, çocukların rollerini, sorumluluklarını ve ailedeki yerlerini tanımlar. Çocuklar arasındaki etkileşimler ve ebeveynlerle olan ilişkiler, bu alt-sistemin dinamiklerini şekillendirir. Kardeşler-alt-sistemi, ailedeki kardeşleri içerir. Bu alt-sistem, kardeşler arasındaki ilişkileri, rekabeti, işbirliğini ve diğer etkileşimleri kapsar. Kardeşler-alt-sistemi, ailedeki genel dengeyi etkileyebilir. Alt-sistemler arasındaki etkileşimler ve bu alt-sistemlerin birbirleriyle nasıl entegre olduğu, aile sistemi içindeki genel dinamikleri belirleyen önemli faktörlerdir. Bu alt-sistemlerin sağlıklı bir denge içinde olması, ailenin işlevselliğini ve üyeler arasındaki ilişkilerin sürdürülebilirliğini destekleyebilir (Akün, 2017).

Yakınlık: Yakınlık, aile içindeki üyeler arasındaki duygusal bağ ve ilişkileri ifade eden önemli bir kavramdır. Bu kavram, aile üyelerinin birbirleriyle olan duygusal yakınlığı, bağlılığı ve anlayışı içerir. Aile üyeleri arasındaki yakınlık, ailenin genel atmosferini ve sağlıklı iletişimini etkiler. Sağlıklı bir ailede, üyeler arasında duygusal yakınlık, sevgi ve destek içeren sıcak ilişkileri ifade eder. Aile üyeleri birbirlerine duygusal olarak bağlıdır, birbirlerine güvenirler ve birbirlerinin duygusal ihtiyaçlarına duyarlılık gösterirler. Bu, aile içinde güçlü bir duygusal temel oluşturabilir (Pak ve Öztürk, 2019). Duygusal yakınlık aynı zamanda aile üyeleri arasında açık iletişimi ve duygusal ifadeyi teşvik edebilir. Üyeler duygusal ihtiyaçlarını ifade etme özgürlüğüne sahip olduklarında, bu, duygusal bağların güçlenmesine ve aile içindeki çatışmaların daha sağlıklı bir şekilde çözülmesine olanak tanır. Ancak, ailede duygusal yakınlık eksikse veya zayıfsa, bu durum aile üyeleri arasında iletişim sorunlarına, anlayışsızlığa ve çatışmalara yol açabilir. Bu nedenle, aile içinde duygusal yakınlığın sürdürülmesi ve

desteklenmesi önemlidir. Bu genellikle açık iletişimi teşvik etmek, duygusal ihtiyaçlara duyarlılık göstermek ve birbirlerine zaman ayırmakla başarılabilir (Tura, 2020).

Güç: Güç, aile içindeki karar alma süreçlerinde kimin ne kadar etkili olduğunu ifade eden önemli bir kavramdır. Ailedeki güç dinamikleri, üyeler arasındaki ilişkileri ve rolleri belirleyerek aile içindeki dengeyi şekillendirir. Güç dengesi, aile üyelerinin hangi konularda etkili olduklarını, kimin kararlar üzerinde söz sahibi olduğunu ve aile içindeki sorumlulukların nasıl paylaşıldığını belirleyen bir faktördür. Sağlıklı bir ailede, güç dengesi genellikle demokratik bir şekilde dağılmıştır. Aile üyeleri arasında eşitlik ve adalet ilkesine dayanan bir güç dengesi, her bireyin duygusal ihtiyaçlarını ifade etmesine, katkıda bulunmasına ve karar alma süreçlerine etkin bir şekilde katılmasına olanak tanır. Bu durum, aile içindeki ilişkilerin adil ve sağlıklı bir şekilde sürdürülmesine yardımcı olabilir (Yılmaz ve Atalar, 2021). Ailede güç dengesi bozursa, bu durum aile içinde çatışmalara ve iletişim sorunlarına neden olabilir. Örneğin, ailede belirli bir bireyin sürekli olarak daha fazla güce sahip olması veya aile içindeki bir kişinin duygusal olarak baskın olması gibi durumlar, güç dengesizliği olarak kabul edilebilir (Minuchin ve Fishman, 2004). Bu tür durumlar, aile içinde adaletsizlik hissi yaratabilir ve ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Güç dengesini sağlamak için, aile üyelerinin birbirlerine karşı saygılı ve adil bir tutum sergilemeleri, duygusal ihtiyaçlara duyarlılık göstermeleri ve karar alma süreçlerinde birlikte çalışmaları önemlidir. Aile içindeki güç dinamiklerinin sağlıklı olması, üyeler arasındaki ilişkilerin daha güçlü ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlar (Pak ve Öztürk, 2019).

Esneklik: Esneklik, ailenin çeşitli durumlarla başa çıkma yeteneği ve değişikliklere ne kadar adapte olabildiğini belirten önemli bir kavramdır. Bir ailedeki esneklik düzeyi, aile üyelerinin stresli durumlarla nasıl başa çıktığını, değişen koşullara ne kadar uyum sağladığını ve aile içindeki rollerin, görevlerin ve ilişkilerin nasıl yönetildiğini yansıtarak ailenin genel sağlığını etkiler. Esnek bir aile, çeşitli durumlar karşısında uyum sağlama ve değişen koşullara hızlı bir şekilde adapte olma kapasitesine sahiptir. Bu, aile üyelerinin birlikte çalışarak sorunları çözebilme yetenekleri, iletişim becerileri ve duygusal dayanıklılık açısından önemlidir. Esnek aileler, bireyler arasında açık iletişimi destekler, farklı bakış açılarına saygı gösterir ve değişen koşullara uyum sağlama konusunda işbirliği yapar. Esneklik düzeyinin düşük olduğu ailelerde ise değişikliklere uyum sağlamak zor olabilir. Bu durum, aile içinde gerilim, çatışma ve stresin artmasına neden olabilir. Aile üyeleri, değişiklikleri korku ve dirençle karşılayabilir, bu da aile içinde uyumsuzluğa yol açabilir. Sağlıklı bir aile dinamiği oluşturabilmek için, ailelerin esneklik düzeyini artırmaya yönelik çabalar içinde olmaları önemlidir. Esnek bir aile, kriz

durumlarını daha etkili bir şekilde yönetebilir, bireyler arasında daha sıkı bağlar kurabilir ve yaşamın getirdiği değişikliklere daha kolay adapte olabilir. Esneklik, aile içindeki güçlü ilişkilerin ve sağlıklı iletişimin temelini oluşturabilir (Akün, 2017).

İttifaklar: İttifaklar, aile içindeki bireyler arasındaki ittifakları, müttefiklikleri ve bağları ifade eden bir kavramdır. Aile üyeleri arasındaki ittifaklar, genellikle benzer düşünce, tutum veya davranışları paylaşan bireyler arasında kurulan güçlü bağlantıları ifade eder. Bu ittifaklar, aile içindeki ilişkileri derinleştirebilir, dayanışmayı artırabilir ve ortak amaçlara odaklanmış bir ekip oluşturabilir. Aile içindeki ittifaklar, genellikle ortak değerler, inançlar veya hedeflere dayanabilir. Örneğin, ebeveynler arasında çocuk yetiştirme konusundaki benzer görüşler, bir ittifak oluşturabilir (Minuchin ve Fishman, 2004). Aile üyeleri arasında güçlü bir ittifak, zorluklarla başa çıkma, karar alma süreçlerinde birlikte hareket etme ve aile bağlarını güçlendirme konularında avantaj sağlayabilir. Bazen ittifaklar, aile içinde olumsuz dinamiklere de yol açabilir. Özellikle bir grup, diğer üyelere karşı açık bir şekilde tavır alır veya aile içinde bireyler arasında bölünmeye neden olabilir. Bu durum, aile içinde çatışmalara ve iletişim sorunlarına yol açabilir. İttifaklar, aile terapisi süreçlerinde de önemli bir rol oynayabilir. Terapistler, aile içindeki ittifakları anlamak ve değerlendirmek için çeşitli teknikleri kullanabilirler. İttifakların sağlıklı olup olmadığını değerlendirmek, aile üyeleri arasındaki etkileşimleri anlamak ve terapi sürecini etkili bir şekilde yönlendirmek için önemlidir (Yılmaz ve Atalar, 2021).

İttifaklar, farklı biçimlerde ortaya çıkabilmekle birlikte; koalisyon ve üçgenleşme en yaygın olarak görülen formlarıdır. “Koalisyon”, aile üyeleri arasında oluşturulan ittifaklardan biridir ve genellikle iki aile üyesinin üçüncü bir üyeye karşı bir araya gelmesini ifade eder. Koalisyonlar, aile içinde çeşitli düzeylerde ortaya çıkabilir. Ancak, özellikle ebeveynler arasında başatlık veya kuşaklararası sınırların olduğu durumlarda sorunlara neden olabilirler. Problemlili koalisyon biçimleri genellikle beş ana kategoride sınıflandırılabilir. İlk olarak, “sabit koalisyon” adı verilen bir durumda, iki veya daha fazla aile üyesi, diğer bir üyeye karşı bir araya gelir. Bu durumda en yaygın olan, ebeveynlerden birinin diğer ebeveyne karşı çocukla bir araya gelerek kuşaklararası koalisyon kurmasıdır. Bu tür ittifaklar, aile içinde dengesizliklere ve çatışmalara yol açabilir. Koalisyonlar, aile terapisinde ele alınması gereken önemli konulardan biridir. Terapistler, aile içindeki ittifakları anlamak, değerlendirmek ve gerekirse yeniden yapılandırmak için çeşitli teknikleri kullanabilirler. Bu sayede aile içindeki ilişkileri daha sağlıklı bir dengeye getirmek ve bireyler arasındaki koalisyonları yönetmek mümkün olabilir (Akün, 2017).

Kuşaklararası koalisyon, ebeveynlerin, genellikle karşı cinsiyetteki çocuklarıyla kurdukları ittifaktır ve bu durumda eşlerinden bekledikleri duygusal desteği ve yakınlığı, çocukları aracılığıyla elde etmeye çalışabilirler. Bu tür bir koalisyon içinde olan ebeveynler, çocuklarına gerekli rehberlik ve destek sağlamak yerine, kendi ihtiyaçlarını çocukları üzerinden karşılamaya yönelebirlirler. Bu dinamik, aile içinde çeşitli sorunlara yol açabilir. Örneğin, çocukla arkadaşça bir ilişki kuran ebeveyn, çocuğun ihtiyaç duyduğu disiplini sağlama konusunda diğer ebeveynle zorluk yaşayabilir. Ebeveyn-çocuk koalisyonu, otorite dengesini bozabilir ve aile içinde sağlıklı bir etkileşimi engelleyebilir. İşlevsel ailelerde, üyeler değişen ihtiyaçlara göre farklı ittifaklar kurabilirler, bu da aile içindeki ilişkilerin esnek ve sağlıklı olmasını sağlar (Yılmaz ve Atalar, 2021). İşlevsel olmayan ailelerde, kuşaklararası koalisyonlar belirgin ve değişmez bir ilişki biçimi haline gelebilir, bu da aile üyeleri arasında dengesizliklere ve sorunlara neden olabilir. Aile terapisi, bu tür dinamikleri anlamak ve düzeltmek için etkili bir araç olabilir (Human ve diğ., 2016).

Aile içindeki koalisyon ve üçgenleşme dinamiklerine dair özet şu şekildedir (Mert ve Soyer, 2016):

Dolambaçlı Koalisyon:

- Çocuk, eş alt-sisteminden kaynaklanan uyumsuzluğu sürdürme görevini üstlenir.
- Ebeveynler, çocuğun sorunlu davranışlarını pekiştirerek, kendi sorunlarını örtbas etmeye çalışırlar.
- Eşler, çocuğun davranışlarına odaklandıkları sürece, kendi sorunlarıyla yüzleşmekten kaçınırlar.

Zayıf Anne-Baba Koalisyonu:

- Anne-baba birlikte işlev göremediği, koalisyonun zayıf olduğu durumdur.
- Çocuk, anne veya baba ile koalisyon kurarak istediğini elde eder.
- Davranış bozukluklarının etiyolojisi bu tip koalisyonlarla ilişkilendirilebilir.

İlgisiz Ebeveynle Koalisyon:

- Çocuk, otoriter olan ebeveynle karşı işbirliği yapar, ilgisiz ebeveynle koalisyon kurar.
- Çocuk, otoriter ebeveynin kurallarını ihlal etmek için ilgisiz ebeveynle işbirliği yapar.

Çocuk-Ebeveyn Koalisyonu:

- Çocuk, bir ebeveynle koalisyon kurar, diğer ebeveynle çatışma içindedir.
- Çocuğun arzu ve istekleri cezalandırılabilir, özerklik duygusu gelişiminde sorunlara neden olabilir.

Üçgenleşme:

- İki kişi arasında karşıt görüşlerde olanlar, üçüncü bir kişiyi kendi tarafında yer almaya teşvik eder.
- Üçüncü kişi, iki tarafı sırayla desteklemeye çalışır veya birini desteklemeye zorlanır.
- Evlilik çatışmalarının ortasına çocukları çekmeye çalışma durumu ortaya çıkabilir.

Ergenlik Dönemi ve Aile Yapısındaki Değişiklikler:

- Ergenlik, fizyolojik, bilişsel ve duygusal değişimleri beraberinde getirir.
- Çocuğun bağımsızlık arayışları, aile içindeki homeostatik örüntüleri kesintiye uğratabilir.
- Aile sistemi, bu değişikliklere tepki vererek dengeyi yeniden kurmaya çalışır.

Bu koalisyon ve üçgenleşme türleri, aile içindeki ilişkileri ve dinamikleri etkileyebilir, bu nedenle aile terapisi, bu tür sorunları anlamak ve çözümlemek için kullanılan etkili bir yaklaşımdır (Mert ve Soyer, 2016).

Romantik İlişkiler

Romantik ilişki, bireyler arasında duygusal ve cinsel bir bağ kurulduğu, sevgi, saygı, güven ve çekim gibi duygusal bileşenlerin öne çıktığı bir ilişki türüdür. Bu tür ilişkiler, partnerler arasında romantik bir atmosferin oluşturulması, özel anların paylaşılması, duygusal destek sağlanması ve birbirine karşı derin bir sevgi beslenmesi üzerine odaklanır. Fiziksel çekim, cinsel yakınlık ve birbirine dokunma gibi fiziksel unsurlar da romantik ilişkilerin önemli bir parçasını oluşturur. Sağlıklı romantik ilişkilerde karşılıklı saygı, anlayış ve açık iletişim de kilit rol oynar. Partnerler arasında ortak hedefler, birlikte geçirilen zamanın değeri ve birbirine duyulan derin bağ, romantik ilişkilerin sürdürülebilirliğini ve zenginliğini sağlar. Her bir ilişki benzersiz olsa da, romantik ilişki kavramı genel olarak, duygusal bağlar üzerine inşa edilmiş, sevgi dolu bir birlikteliği ifade eder. Romantik ilişki, genellikle duygusal ve cinsel bağlamda

iki kişi arasında kurulan bir ilişki türüdür. Bu tür ilişkiler, romantizm, sevgi, bağlılık ve çekim gibi duygusal unsurları içerir. Romantik ilişkilerde partnerler arasındaki duygusal bağlar, fiziksel çekim ve birbirlerine duyulan sevgi ön plandadır. Romantik ilişkilerin temel özellikleri şunlar olabilir (Polat, 2022).

Romantizm

Partnerler arasında romantik duyguların varlığı, ilişkinin temelini oluşturur. Bu, özel anlar, romantik jestler ve duygusal bağlanma içerebilir. Romantizm, duygusal yoğunluğu, estetik duyarlılığı ve özgür duyguları vurgulayan bir sanat ve düşünce akımı olarak ortaya çıkmıştır. 18. yüzyılın sonlarından 19. yüzyılın başlarına kadar süren romantik dönem, klasisizmin katı kurallarına ve akıl merkezli düşünceye karşı bir tepki olarak doğmuştur. Romantizm, doğanın güzelliklerine, bireysel özgürlüğe, içsel hislere ve duygulara vurgu yapar. Bu akımın etkisi, edebiyat, sanat, müzik ve felsefe alanlarında derin izler bırakmıştır. Romantik sanat, duyguları anlatan canlı imgelerle, doğal manzaralara ve dramatik temalara ağırlık vererek gerçekei olmayan bir atmosfer yaratır. Edebiyatta, romantizm bireyin içsel dünyasına odaklanır, duygusal patosu ve hayal gücünü ön plana çıkarır. Romantik müzik, coşkulu melodi ve duygusal ifadelerle duygu dünyasına hitap eder (Bayraktar, 2022).

Romantizm bireysel özgürlüğe ve duygusal ifade özgürlüğüne vurgu yapar. Bu dönemde, sanatçılar ve düşünürler, toplumsal normlara ve sınırlayıcı kurallara karşı çıkarak kendi içsel gerçekliklerini ifade etme özgürlüğü ararlar. Bu, bireyin duygusal dünyasının derinliklerine inme ve kendi benliğini keşfetme arayışını yansıtır. Genel olarak, romantizm, duygu, hayal gücü, özgürlük ve bireysellik gibi temel değerlere odaklanan bir düşünce ve sanat akımı olarak büyük bir etki bırakmıştır. Bu akım, birçoğ sanat dalında eser veren sanatçılar ve düşünürler aracılığıyla çağdaş kùltürün şekillenmesine önemli katkılarda bulunmuştur (Karataş, 2022).

Duygusal Bağlılık

Romantik ilişkilerde partnerler arasında güçlü bir duygusal bağ bulunur. Bu, birbirine destek olma, anlama ve empati gösterme yeteneğini içerir. Duygusal bağlılık, bireyler arasında güçlü bir duygusal bağın varlığını ifade eden derin bir ilişki unsurudur. Bu bağ, partnerler arasında duygusal anlayış, destek ve güvenin temelini oluşturur. İki kişi arasındaki duygusal bağlılık, birbirine karşı duyarlılık gösterme, anlama çabası ve birlikte yaşanan deneyimlere paylaşılan anlamlar yüklemeyi içerir. Duygusal bağlılık, ilişkinin sadece fiziksel çekim değil, derin bir duygusal entegrasyonu da içermesini sağlar. Partnerler arasında oluşan bu bağ,

zorluklarla başa çıkma, birbirine destek olma ve birlikte büyüme yeteneğini güçlendirir. İyi bir duygusal bağlılık, partnerlerin birbirlerine karşı açık olma, hislerini paylaşma ve birbirlerinin ihtiyaçlarına duyarlılık gösterme konusunda motive olmalarını sağlar (Kaya, 2022).

Ortak deneyimler, birlikte yaşanan zorluklar ve birbirine gösterilen sürekli anlayış, duygusal bağlılığı daha da güçlendirir. Bu bağ, çiftlerin birbirlerine olan güvenlerini artırarak, ilişkilerini daha sağlam ve sürdürülebilir hale getirir. Duygusal bağlılık, romantik ilişkilerde temel bir unsur olarak kabul edilir. Sağlıklı bir duygusal bağ, partnerler arasında derin bir bağlılık duygusu oluşturarak, ilişkinin gelişimine ve uzun vadeli başarısına katkıda bulunur (Ayalp, 2022).

Fiziksel Çekim

Cinsel çekim ve fiziksel yakınlık, romantik ilişkilerin önemli bir parçasıdır. Bu, partnerler arasındaki cinsel çekim ve tatminin yanı sıra dokunma, sarılma gibi fiziksel yakınlığı da içerebilir. Fiziksel çekim, romantik ilişkilerdeki bir önemli dinamiktir ve genellikle partnerler arasında cinsel çekim, çekici bulma ve fiziksel yakınlığı ifade eder. İki kişi arasındaki bu çekim, görünüm, jestler, dokunuşlar ve diğer fiziksel etkileşimlerle ortaya çıkabilir. İlk buluşmada hissedilen heyecan, bir kişinin diğerine fiziksel olarak çekici gelmesiyle ilişkilidir (Polat, 2022).

Fiziksel çekim, romantik ilişkilerin başlangıcında önemli bir rol oynar, ilişkinin gelişimi boyunca da değişebilir. İlişkinin ilerleyen aşamalarında, çiftler arasındaki duygusal bağ güçlendikçe, fiziksel çekim de derinleşebilir. Fiziksel çekim tek başına yeterli değildir; uzun vadeli bir ilişki için duygusal bağ, anlayış ve saygı gibi diğer unsurlarla birleşmelidir. Fiziksel çekim, partnerler arasında birbirine duyulan arzunun bir yansımasıdır. Bu, sadece cinsel çekim değil, romantik ve duygusal bir çekim de içerebilir. Sağlıklı bir romantik ilişki için sadece fiziksel çekim yeterli değildir; bu çekim, ilişkinin temelini oluşturan diğer duygusal ve zihinsel unsurlarla birlikte düşünülmelidir (Korkmaz, 2022).

Karşılıklı Saygı ve Değer Verme

Romantik ilişkilerde sağlıklı bir iletişim, açıklık ve karşılıklı saygı önemlidir. Partnerlere değer verme ve birbirlerinin duygusal ihtiyaçlarına saygı gösterme ilişkiyi güçlendirir. Karşılıklı saygı ve değer verme, sağlıklı bir ilişkinin temelini oluşturan kritik unsurlardan biridir. Bu, partnerler arasında karşılıklı anlayış, takdir ve saygının varlığını ifade eder. İki kişi arasındaki bu olumlu dinamik, birbirine duyulan sevgi ve bağlılıkla birleşerek,

ilişkiyi güçlendirir ve sürdürülebilir kılar. Karşılıklı saygı, partnerlerin birbirinin düşüncelerine, duygularına ve sınırlarına saygı göstermeyi içerir. Her iki tarafın da eşit olduğunu kabul etmek ve birbirinin farklılıklarına saygı göstermek, sağlıklı bir iletişimi teşvik eder. Bu, anlaşmazlıkların olması durumunda bile saygılı bir şekilde iletişim kurma yeteneğini içerir (Olca ve Eda, 2022).

Değer verme, partnerin başarılarını, güçlü yanlarını ve duygusal ihtiyaçlarını önemsemeyi içerir. Birbirine değer veren partnerler, karşılıklı olarak destekleyici bir ortam oluştururlar. Bu, zorlu zamanlarda birbirlerine destek olmayı, sevinçleri paylaşmayı ve birlikte büyümeyi içerir. Bu değerli unsurlar, ilişkinin güvenilir ve sağlam bir temel üzerine inşa edilmesini sağlar. Karşılıklı saygı ve değer verme, partnerlerin birbirlerine duydukları güveni artırır, iletişimi güçlendirir ve ilişkinin uzun vadeli başarısına katkıda bulunur. Bu nedenle, romantik bir ilişkide bu değerlerin varlığı, sağlıklı ve tatmin edici bir birliktelik için önemli bir ölçüttür (Nar, Topkaya ve Şahin, 2022).

Ortak Hedefler ve Gelecek Planları

Sağlıklı romantik ilişkilerde partnerler, birlikte bir gelecek inşa etmek için ortak hedeflere sahip olabilirler. Bu, ortak yaşam, aile kurma veya kariyer hedeflerini içerebilir. Ortak hedefler ve gelecek planları, sağlıklı bir romantik ilişkinin sürdürülebilirliğini destekleyen önemli unsurlardan biridir. Bu, partnerlerin birlikte bir gelecek inşa etmek, ortak hedeflere ulaşmak ve hayatlarını birbirleriyle entegre etmek isteme arzusunu yansıtır. Ortak bir vizyon oluşturmak, ilişkinin daha derin ve anlamlı bir düzeyde gelişmesine olanak tanır. Bu bağlamda, ortak hedefler genellikle kariyer, aile kurma, seyahat etme veya kişisel gelişim gibi alanlarda ortaya çıkabilir. Partnerler, birbirlerinin bireysel hedeflerine destek olmakla kalmaz, birlikte ortak hedeflere yönelik bir çaba içine girerler. Bu, ilişkinin daha büyük bir amaca hizmet etmesini sağlar ve birbirine bağlılık duygusunu güçlendirir (Kaya, 2022).

Gelecek planları, ilişkinin uzun vadeli görünümünü belirler. Evlenme, aile kurma, birlikte yaşama veya ortak bir iş girişiminde bulunma gibi planlar, çiftin birlikte geçireceği zamanı daha somut ve belirgin kılar. Bu planlar, ilişkinin istikrarını ve güvenilirliğini artırır. Ortak hedeflere odaklanmak çiftler arasında bir ekip olma duygusunu güçlendirir. Bu, birbirine dayanma, sorumluluk alma ve birlikte çalışma yeteneğini içerir. Ortak hedefler ve gelecek planları, romantik bir ilişkinin büyümesine katkıda bulunarak, çiftlerin birbirleriyle sağlam bir bağ kurmalarına ve uzun vadeli bir birliktelik inşa etmelerine yardımcı olur. Romantik ilişkiler, bireyler arasında farklılık gösterebilir ve her ilişki benzersizdir. Genel olarak, romantik ilişkiler,

duygusal bağ, anlayış, karşılıklı saygı ve sevgi üzerine kurulmuş bir birlikteliği ifade eder (Şenol, Albayrak ve Uluman, 2022).

Romantik ilişkilerin Özellikleri

Romantik ilişkiler, bireyler arasında duygusal bir bağ ve romantik çekim üzerine kurulan özel bir bağlamı ifade eder. Bu ilişkiler, genellikle sevgi, anlayış ve karşılıklı saygı gibi temel duygusal unsurlar etrafında şekillenir. Romantik çekim, partnerler arasında özel bir bağ oluşturan önemli bir dinamiktir. İletişim, sağlıklı romantik ilişkilerin vazgeçilmez bir özelliğidir. Açık iletişim, duyguların paylaşılmasını ve anlaşılmasını sağlar, bu da ilişkiyi derinleştirir. Ortak ilgi alanları ve aktiviteler, birbirleriyle bağ kurmada önemli bir rol oynar. Sağlıklı romantik ilişkilerde, partnerler birlikte zaman geçirir, deneyimleri paylaşır ve birbirlerinin destekçisi olurlar. Empati, birbirinin duygusal dünyasını anlama ve paylaşma yeteneği, romantik ilişkilerin güçlenmesine katkıda bulunur (Bozburun, 2022).

Saygı, karşılıklı değer verme ve sınırlara saygı gösterme, sağlıklı bir ilişkinin vazgeçilmez unsurları arasında yer alır. Romantizm ve sürprizler, ilişkiye canlılık ve heyecan katarken, ortak hedefler ve gelecek planları ise uzun vadeli bir birliktelik inşa etmeyi destekler. Her çiftin benzersiz dinamiklere sahip olduğu unutulmamalıdır, genel olarak romantik ilişkiler, duygusal bağ, iletişim, saygı ve paylaşım gibi temel özellikleri barındırır. Romantik ilişkiler, bireyler arasındaki duygusal bağ ve romantik çekim üzerine kurulu bir tür ilişkidir. Bu tür ilişkilerde, partnerler arasında özel bir bağ ve romantik bir çekim bulunur. Romantik ilişkilerin bazı özellikleri şunlardır (Kaya, 2022):

Duygusal Bağlılık

Romantik ilişkilerde, partnerler arasında güçlü bir duygusal bağlılık bulunur. Bu bağlılık, sevgi, sadakat ve derin duygusal anlam içerir. Romantik ilişkilerin en temel özelliklerinden biri, partnerler arasında güçlü bir duygusal bağlılığın varlığıdır. Duygusal bağlılık, romantik ilişkilerin dayanak noktasını oluşturur ve çiftleri birbirine bağlayan temel unsurdur. Bu bağlılık, sevgi, saygı ve sadakat gibi duygusal bileşenleri içerir. Partnerler arasında oluşan bu derin bağ, zorluklarla başa çıkmayı, birbirine destek olmayı ve birlikte büyümeyi sağlar. Duygusal bağlılık, partnerlerin birbirlerine olan duygusal ihtiyaçlarına karşılık verme yeteneğini yansıtır. İki kişi arasındaki bu güçlü bağ, ilişkiyi sadece romantik bir birliktelikten öte, ortak bir yaşamı paylaşan bir ekip haline getirir. Duygusal bağlılık, zaman içinde derinleşebilir ve çiftin birbirine olan güvenini artırabilir (Korkmaz, 2022).

Bu bağıllık partnerler arasında geçmiş deneyimleri paylaşma ve gelecekteki hedeflere birlikte yönelme yeteneğini içerir. Bu, romantik ilişkinin uzun vadeli bir perspektife sahip olmasını sağlar. Birbirine duygusal olarak bağlı olan partnerler, birlikte yaşlanma, aile kurma ve ortak hayallerin peşinden gitme gibi büyük adımları atmaya daha hazır hale gelirler. Duygusal bağıllık, romantik ilişkilerde derinlik kazandırır ve çiftleri karşılıklı sevgi ve anlayışla birbirine daha fazla yaklaştırır. Bu, ilişkinin sürdürülebilir, anlamlı ve sağlıklı olmasına katkıda bulunan temel bir özelliktir (Karataş, 2022).

Romantik Çekim

Romantik ilişkilerin temelinde romantik çekim yer alır. Partnerler birbirlerine fiziksel ve duygusal olarak çekici gelirler, bu da ilişkiye özel bir romantik boyut katar. Romantik ilişkilerin özünde, partnerler arasında bulunan romantik çekim, ilişkinin temel dinamiklerinden biridir. Romantik çekim, bireylerin birbirlerine karşı duydukları romantik ve çekici hissi ifade eder. Bu çekim, fiziksel çekicilikten duygusal derinliğe kadar çeşitli unsurları içerebilir. Fiziksel çekim, partnerlerin birbirlerine fiziksel olarak çekici gelmelerini ifade eder. Bu, dış görünüş, jestler, dokunuşlar ve diğer fiziksel etkenlerle ilgili olabilir. Romantik çekim sadece fiziksel değildir, duygusal bir bağa dayanır. Partnerler arasındaki duygusal bağ, birbirine olan çekimi daha da derinleştirir (Kahya ve Karanfil, 2023).

Romantik çekim, ilişkinin başlangıcında özellikle belirgindir, zamanla bu çekim derinleşebilir ve olgunlaşabilir. Partnerler arasındaki romantik çekim, birbirlerine olan özel bağın ve sevginin sürekli olarak hissedilmesini sağlar. Romantik çekim ilişkinin canlılığını ve heyecanını sürdürebilir. Çiftler arasındaki bu özel bağ, birlikte geçirilen zamanı daha anlamlı kılar ve ortak yaşanan deneyimleri güçlendirir. Romantik ilişkilerin özünde bulunan romantik çekim, partnerler arasındaki özel ve derin bağın temelini oluşturur. Bu çekim, ilişkiyi heyecan verici, anlam dolu ve sürdürülebilir kılan önemli bir faktördür (Aydın, 2023).

İletişim

Sağlıklı romantik ilişkilerde iletişim önemli bir role sahiptir. Açık iletişim, duyguların paylaşılması ve anlayış, ilişkinin güçlenmesine katkıda bulunur. Romantik ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için iletişim, temel bir öneme sahiptir. İyi bir iletişim, partnerler arasında duyguların paylaşılmasını, anlaşmanın sağlanmasını ve birbirine saygının korunmasını mümkün kılar. Romantik ilişkilerde etkili bir iletişim, açıklık ve dürüstlük üzerine kurulu olmalıdır. İletişim, duygusal ihtiyaçların ifade edilmesi ve karşı tarafın duygularına anlayış gösterme yeteneğiyle ilişkilidir. Açık ve sağlıklı iletişim, partnerlerin birbirlerini daha iyi

anlamalarına ve duygusal bağlarını güçlendirmelerine olanak tanır. İyi bir iletişim çatışma yönetimini kolaylaştırır ve olası anlaşmazlıkları çözmek için bir platform sağlar (Çalık, 2023).

Empati, bir partnerin diğerinin duygusal dünyasını anlama ve paylaşma yeteneği, etkili iletişimin temel taşlarından biridir. Empatik bir iletişim tarzı, karşı tarafın hissettiği duygulara saygı gösterir ve duygusal bağın derinleşmesine katkıda bulunur. Partnerler arasındaki iletişimde zaman zaman romantik ifadeler, iltifatlar ve sevgi dolu sözler kullanmak da ilişkinin canlılığını korumaya yardımcı olabilir. İyi bir iletişim, çiftlerin birbirlerine daha yakın hissetmelerini sağlar ve romantik çekimi güçlendirir. Romantik ilişkilerde etkili iletişim, duygusal bağın sürdürülebilir olmasında kritik bir rol oynar. Partnerler arasındaki açık, dürüst ve anlayışlı iletişim, ilişkinin sağlığını güçlendirir ve birbirine olan bağları derinleştirir (Ayluçtarhan, 2023).

Paylaşım

Romantik ilişkilerde partnerler arasında ortak ilgi alanları ve aktiviteler bulunur. Birlikte zaman geçirme ve deneyimleri paylaşma, ilişkiyi zenginleştirir. Romantik ilişkilerin özelliklerinden biri de paylaşım, çiftler arasında ortak ilgi alanları ve aktiviteleri paylaşma anlamına gelir. Bu paylaşım, çiftlerin birbirleriyle daha yakın bir bağ kurmalarına, ortak anılar biriktirmelerine ve birlikte zaman geçirmelerine olanak tanır. Romantik ilişkilerdeki paylaşım, ilişkinin sürdürülebilirliğine ve derinleşmesine önemli katkılarda bulunur. Çiftler arasındaki paylaşım, birbirlerinin dünyalarını daha iyi anlamalarını sağlar. Ortak ilgi alanları keşfedildikçe, çiftler birlikte geçirdikleri zamanın daha anlam dolu ve keyifli hale geldiğini fark ederler. Bu, birbirlerinin hobilerine, tutkularına ve yaşam perspektiflerine daha fazla içgörü kazanmalarına olanak tanır. Birlikte geçirilen zaman içinde ortak deneyimler biriktirmek, çiftler arasındaki bağı güçlendirir. Tatiller, özel etkinlikler, ortak projeler gibi paylaşılan deneyimler, çiftlerin birbirlerine duygusal olarak daha yakın hissetmelerini sağlar. Bu paylaşılan anılar, ilişkinin derinleşmesine ve ortak bir geçmişe sahip olmaya katkıda bulunur (Koşan, 2023).

Paylaşım çiftlerin birbirlerine olan desteklerini artırır. Ortak ilgi alanları ve aktiviteler, çiftlerin birbirlerine moral verme, motive etme ve birlikte sorunları aşma konusunda yardımcı olmalarını sağlar. Bu, romantik ilişkilerde sağlıklı bir dayanışmanın oluşmasına katkıda bulunur. Romantik ilişkilerdeki paylaşım, çiftler arasında derinleşen bir bağ ve güçlenen bir ilişki temelini oluşturur. Ortak ilgi alanları ve aktivitelerle paylaşılan deneyimler, çiftlerin birbirlerine olan bağlılıklarını pekiştirmelerine ve sağlıklı bir birlikteliği sürdürmelerine yardımcı olur (İşler, 2023).

Empati

Partnerler arasında empati, birbirinin duygusal ihtiyaçlarına anlayış gösterme yeteneği anlamına gelir. Bu özellik, sağlıklı bir duygusal bağın oluşturulmasına yardımcı olur. Romantik ilişkilerin temel özelliklerinden biri, partnerler arasındaki güçlü bir empatik bağdır. Empati, bir kişinin diğerinin duygusal durumunu anlama, onun bakış açısını kavrama ve hissettiklerini içselleştirme yeteneğini ifade eder. Romantik ilişkilerde, empati, partnerlerin birbirlerine derinlemesine bağlanmalarına, duygusal anlayışlarını geliştirmelerine ve birbirlerinin ihtiyaçlarına duyarlılık göstermelerine olanak tanır. Empatik bir iletişim tarzı, partnerler arasında sağlıklı bir etkileşimi destekler. Bu, duygusal ifadelerin özgürce paylaşılmasını, sorunların açıkça konuşulmasını ve çözüm yollarının birlikte bulunmasını kolaylaştırır. Partnerler arasındaki empati, birbirlerinin zorluklarını anlama ve birbirlerine destek olma konusunda önemli bir rol oynar (Topçu, 2023).

Romantik bir ilişkideki empati, çiftlerin birbirlerinin mutluluklarını paylaşmalarına ve birlikte yaşadıkları sevinçleri daha derin bir şekilde hissetmelerine olanak tanır. Bu, çiftin birbirine duygusal destek sağlama ve birbirlerinin güçlü yanlarını vurgulama konusundaki yeteneklerini artırır. Empati çatışma yönetimi için de önemlidir. Partnerler arasındaki anlaşmazlıklarda empatik bir yaklaşım, karşılıklı anlayış ve uyum sağlamayı kolaylaştırır. Duygusal bir bağ içinde olan çiftler, sorunları çözmek ve ilişkilerini güçlendirmek adına daha etkili bir şekilde işbirliği yapabilirler. Romantik ilişkilerdeki empati, derin bir bağ oluşturarak çiftlerin birbirlerini anlamalarına, desteklemelerine ve birlikte büyümelerine olanak tanır. Bu özellik, ilişkilerde duygusal zenginliği artırır ve çiftlerin uzun vadeli bir birliktelik sürdürmelerini destekler (Karaman, 2023).

Saygı

Karşılıklı saygı, romantik ilişkilerin sürdürülebilir olmasında önemli bir etkidir. Partnerlere değer verme, sınırları saygıyla karşılamak ilişkiyi güçlendirir. Romantik ilişkilerin sağlıklı bir temeli, partnerler arasındaki karşılıklı saygıya dayanır. Saygı, diğer kişinin duygularına, düşüncelerine, sınırlarına ve bireysel kimliğine değer verme anlamına gelir. Bu temel özellik, romantik ilişkilerin uzun vadeli bir başarıya ulaşabilmesi için kritik bir unsurdur. Saygılı bir ilişki, partnerlerin birbirlerine özgürlük tanınması ve bireysel kimliklerini korumasına izin vermesiyle başlar. Her bir partnerin bağımsızlığı ve kişisel gelişimi saygı çerçevesinde değerlendirilir. Bu, çiftin birbirlerine destek olurken bireysel alanlarını koruyabilmesini sağlar (Minaz, 2023).

Saygı, çiftler arasındaki iletişimi güçlendirir ve çatışmaların daha sağlıklı bir şekilde çözülmesine olanak tanır. Anlayışlı bir yaklaşım ve karşılıklı saygı, ortak hedeflere ulaşma yolunda işbirliğini teşvik eder. Tartışmaların olumlu bir şekilde yönetilmesi, birbirine saygılı bir dilin kullanılması, ilişkinin kalitesini artırır. Saygılı bir ilişki, karar alma süreçlerinde ve günlük yaşamın her alanında ortaya çıkar. Partnerler arasındaki görüş ayrılıklarına saygı gösterme, farklılıkları kabul etme ve birbirlerine değer verme, ilişkinin uzun vadeli başarısını destekler. Romantik ilişkilerdeki saygı, birbirine değer verme, anlama, destek olma ve karşılıklı olarak duygusal güveni artırma üzerine kurulu bir temel oluşturur. Bu temel, çiftin birbirine olan bağlılığını güçlendirir ve sağlıklı bir birlikteliğin sürdürülebilmesine katkıda bulunur.

Sürpriz ve Romantizm

Romantik ilişkilerde sürprizler, küçük jestler ve romantik anlar, ilişkinin canlı ve heyecanlı kalmasına katkıda bulunur. Romantik ilişkilerin kıvılcımını canlı tutan ve özel anlar yaratmada kilit bir rol oynayan özelliklerden biri sürpriz ve romantizmdir. Sürprizler, ilişkinin monotonluğunu kırarak partnerlere özel hissettirir ve ilişkiye heyecan katar. Romantizm ise duygusal bağın güçlenmesini sağlar, çiftlerin birbirlerine olan sevgilerini ifade etmelerine imkân tanır. Sürprizler, beklenmeyen anlarda ortaya çıkarak rutin hayatı renklendirir. Bir partnerin diğerine küçük bir jest, özel bir etkinlik veya duygusal bir not ile sürpriz yapması, ilişkiyi canlandırır ve romantik bir atmosfer yaratır. Sürprizler, çiftin birbirine olan düşkünlüğünü ve özenini ifade etmenin güzel bir yoludur (Topçu, 2023).

Romantizm, ilişkinin duygusal derinliğini artırır. Birlikte geçirilen zamanı daha anlamlı kılar, çiftlerin birbirlerine olan duygusal bağlarını güçlendirir. Romantik anlar, çiftlerin birbirlerine olan sevgi ve saygılarını göstermelerine olanak tanır. Özel günlerde romantik bir sürpriz veya günlük yaşamda küçük romantik jestler, ilişkinin sürekli olarak canlı ve tutkulu kalmasına katkıda bulunur. Bu özellikler, romantik ilişkilerin sadece işlevselliğe değil, duygusal zenginliğe ve coşkuya odaklanmasına yardımcı olur. Sürprizler ve romantizm, çiftlerin birbirleriyle olan bağlarını güçlendirerek uzun vadeli bir birliktelik için olumlu bir temel oluşturur (Crooks ve diğ., 2008).

Ortak Hedefler

Sağlıklı romantik ilişkilerde partnerler, ortak hedeflere yönelik bir birliktelik oluşturabilirler. Gelecekle ilgili planlar yapmak, ilişkinin uzun vadeli başarısını destekler. Romantik ilişkilerin güçlü ve sürdürülebilir olabilmesi için ortak hedefler, çiftler arasında birlikte çalışma ve birbirlerine destek olma gerekliliğini yansıtır. Ortak hedefler, çiftin

gelecekteki planlarını, hayallerini ve yaşam amaçlarını birleştirmelerini sağlar. Bu, ilişkinin derinleşmesine, çiftin birbirine olan bağlılığını pekiştirmesine ve birlikte başarılar elde etmesine olanak tanır. Ortak hedefler belirlemek, çiftlere birbirleriyle uyum içinde bir yaşam inşa etme fırsatı sunar. Bu hedefler, evlilik, aile kurma, kariyer başarıları veya ortak hobiler gibi çeşitli alanlarda olabilir. Ortak bir vizyon geliştirmek, çiftin birbirine olan güvenini artırarak birlikte daha güçlü bir şekilde ilerlemelerine yardımcı olur (Atak ve Taştan, 2012).

Ortak hedefler, çiftin birbirine daha fazla bağlanmasını sağlar. Birlikte çalışma ve başarılar elde etme süreci, çiftin birbirlerine olan güvenini artırır ve birlikte geçirilen zamanı daha anlam dolu kılar. Bu süreç, çiftin birbirine destek olma yeteneklerini geliştirir ve ortak başarıların tadını birlikte çıkarmalarına olanak tanır. Ortak hedefler, çiftin ilişkisini olumlu bir yönde etkileyerek çatışmaların daha etkili bir şekilde çözülmesine katkıda bulunabilir. Birlikte çalışma ve belirli bir hedefe odaklanma, çiftin birbirine karşı daha sabırlı ve anlayışlı olmalarını teşvik eder. Romantik ilişkilerde ortak hedefler belirlemek, çiftlere birbirlerine olan bağlılıklarını güçlendirecek, birlikte büyümelerine olanak tanıyacak ve uzun vadeli bir birliktelik inşa etmelerine yardımcı olacak önemli bir araç sunar. Her romantik ilişki benzersizdir ve bu özellikler her çift için farklı şekillerde ifade edilebilir. Genel olarak, duygusal bağ, iletişim, saygı ve paylaşım gibi unsurlar sağlıklı romantik ilişkilerin temelini oluşturur (Topçu, 2023).

Üniversite Döneminde Romantik İlişkiler

Üniversite dönemi, gençlerin kişisel, akademik ve sosyal gelişimlerinde önemli bir aşamadır. Bu dönemde öğrenciler, farklı dünyalara açılan kapıları keşfederken, romantik ilişkiler de sıkça deneyimlenen bir alan haline gelir. Üniversite ortamı, gençleri bir araya getiren, ortak ilgi alanlarını paylaşma fırsatı sunan bir atmosfer sağlar. Bu bağlamda, üniversite dönemindeki romantik ilişkiler genellikle özgürlük, bağımsızlık ve keşif arzusu ile şekillenir. Üniversite, gençlerin kendi değerlerini, hedeflerini ve ilgi alanlarını keşfettikleri bir dönemdir. Bu süreçte, birçok öğrenci benzer düşüncelere ve hedeflere sahip diğer gençlerle tanışma ve bağlantı kurma şansı bulur. Ortak sınıflar, sosyal etkinlikler ve öğrenci kulüpleri gibi fırsatlar, romantik ilişkilerin doğmasına zemin hazırlar. Üniversite dönemindeki ilişkiler genellikle duygusal bir olgunlaşma sürecine katkıda bulunarak, bireylerin empati, iletişim ve uzlaşma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir (Sağkal ve Özdemir, 2018).

Bununla birlikte, üniversite dönemindeki romantik ilişkilerin karmaşıklıkları da vardır. Akademik baskılar, kariyer planları ve bireysel büyüme hedefleri, ilişkiler üzerinde etkili

olabilir. Sağlıklı bir romantik ilişki, bu zorlukların üstesinden gelme ve birbirine destek olma yeteneğiyle karakterizedir. Üniversite dönemindeki romantik ilişkiler genellikle öğrencilerin hayatında önemli bir rol oynar. Bu ilişkiler, gençlerin duygusal zenginleşmesine, kişisel gelişimlerine katkıda bulunmalarına ve yeni deneyimler yaşamalarına olanak tanır. Bu süreçte, bireylerin kendilerini ve başkalarını daha iyi anlamalarına yönelik bir yolculuk başlar (Öngün ve Ünsal, 2018).

Üniversite dönemindeki romantik ilişkilerin bir diğer önemli yönü, öğrencilere sosyal beceriler kazandırma ve duygusal olgunluğa katkıda bulunma potansiyelidir. Çeşitli insanlarla etkileşimde bulunmak, farklı bakış açılarını anlamak ve çeşitlilikle başa çıkma becerileri, romantik ilişkiler aracılığıyla geliştirilebilir. Bu, öğrencilere duygusal zekalarını artırma fırsatı sunar ve ilişkilerinde daha bilinçli bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olur. Üniversite döneminde romantik ilişkiler özgürlük ve bağımsızlık kavramlarıyla şekillenir. Öğrenciler, ailelerinden uzakta, kendi kararlarını alma özgürlüğüne sahiptirler. Bu durum, ilişkilerde ortak kararlar almayı, sorumlulukları paylaşmayı ve birbirine saygı göstermeyi gerektirir (Topçu, 2023).

Bu süreç, gençlerin kendi değer sistemlerini oluşturma ve bunları bir partnerle paylaşma konusunda deneyim kazanmalarını sağlar. Romantik ilişkilerin üniversite döneminde yaşandığı bu evre, gençlerin kendilerini keşfetme sürecinin bir parçasıdır. İlişkiler, bireylerin kendi ihtiyaçlarını, sınırlarını ve beklentilerini anlamalarına yardımcı olabilir. Bu noktada, iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve karşılıklı anlayışın önem kazanması, sağlıklı bir romantik ilişkinin sürdürülebilir olmasını sağlar. Üniversite dönemindeki romantik ilişkiler, gençlerin duygusal büyüme, sosyal beceriler ve özgürlük ile bağımsızlık kazanma süreçlerine önemli bir katkıda bulunabilir. Bu ilişkiler, gençlerin hayatlarını zenginleştiren, öğrenmelerini sağlayan ve kişisel gelişimlerine önemli bir boyut katan değerli deneyimler sunar (Akbaba, 2018).

Romantik İlişkilere Dair Öneriler

Sosyal ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi, bireylerin genel sağlığı üzerinde olumlu etkiler yapabilir. Bu etkiler, hem fiziksel hem de psikolojik sağlığı kapsar. Barden ve diğ. (2021) tarafından yapılan bir araştırma, sağlıklı sosyal ilişkilerin daha uzun bir yaşam süresi ile ilişkilendirildiğini ve depresyon, anksiyete gibi psikolojik sorunların daha az görüldüğünü göstermektedir. Bu nedenle, ilişki kalitesini arttırmak, bireylerin genel yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik önemli bir adımdır. Sağlıklı ilişkileri desteklemek ve geliştirmek adına çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Çift terapisi, cinsel eğitimler ve psiko-eğitimler gibi

yöntemler, bireylerin iletişim becerilerini güçlendirmelerine, duygusal bağlarını pekiştirmelerine ve sorunları daha etkili bir şekilde çözmelerine yardımcı olabilir (Topçu, 2023).

Bu çabalar sadece evli çiftleri değil, romantik ilişki içinde bulunan ve gelecekte evlenmeyi hedefleyen genç yetişkinleri de kapsamaktadır. Ergenlik döneminden itibaren başlanan çalışmalar, romantik ilişki içinde bulunacak bireyleri bilinçlendirmeyi ve ilişki becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Bu kapsamda, sadece evlilik niyeti olanlar değil, romantik ilişki içinde olmayı düşünen gençler de hedef alınmaktadır (Crooks ve diğerleri, 2008).

Bu yaklaşım, gençlerin sağlıklı ilişkiler kurma, iletişim becerilerini geliştirme ve duygusal sağlıklarını güçlendirme konusunda bilinçlenmelerine katkıda bulunabilir, böylece gelecekteki ilişkilerine daha sağlıklı bir temel oluşturabilirler. Genel olarak, sağlıklı bir ilişki, çeşitli önemli konular etrafında şekillenmiştir ve bu konular, ilişkinin dayanıklılığını ve mutluluğunu etkileyebilecek temel unsurları içerir. Bu unsurlar arasında doyum, uyum, işlevsel tutumlar, iletişim becerileri, problem çözme, ilişkide roller, cinsellik, farkındalık ve akılcı olmayan inançlar bulunmaktadır. Bu konuların detaylı bir şekilde ele alınması, çiftlere sağlıklı bir birliktelik inşa etmeleri konusunda rehberlik sağlayabilir. Bu alandaki yoğun çalışmalar genellikle üniversitelerde gerçekleşmektedir. Üniversiteler, ilişki konularında yapılan araştırmalar, eğitimler ve psiko-eğitim programları için uygun bir ortam sunar (Atak ve Taştan, 2012).

Gazioğlu ve diğ. (2022) tarafından belirtilen çalışmaların çoğunluğu da üniversite öğrencilerine odaklanmıştır. Bu, gençlerin romantik ilişkileri ve gelecekteki partnerleriyle olan etkileşimleri hakkında bilinçlendirilmesi ve ilişki becerilerini geliştirmeleri için bir fırsat sunar. Verilen eğitimler genellikle yüz yüze gerçekleşen psiko-eğitim programlarıdır ve ortalama olarak 8-10 hafta sürebilir. Bu süreç, çiftlere ilişki dinamikleri, iletişim stratejileri, problem çözme yöntemleri ve diğer önemli konularda bilgi edinme ve beceri geliştirme fırsatı sunarak, daha sağlıklı bir ilişki kurmalarına yardımcı olabilir. Bu tür eğitimler, ilişki kalitesini artırmaya ve çiftler arasındaki bağları güçlendirmeye yönelik etkili bir strateji olarak öne çıkmaktadır. Ergenlik döneminin hedeflenmesinin temel amacı, bireylerin bu kritik yaşam aşamasında yeni ilişkiler kurmalarını ve bu süreci başarıyla atlattıklarını sağlamaktır. Bu başarı, ilerleyen zamanlarda olumlu sonuçlar doğurabilir. Ergenlerin kısa bir süre sonra yetişkinliğe geçişleriyle birlikte karşılaşacakları ilişkilere hazır ve bilinçli olmaları da hedeflenir. Bu, sağlıklı ilişkilerin oluşturulmasında temel bir taşınması gereken becerileri içerir.

Ergenlik dönemi, gençlerin duygusal ve sosyal gelişimlerinin hızlandığı bir evre olduğu için, bu dönemde kazanılan iletişim becerileri ve cinsellik eğitimi önemli bir rol oynar. Bu beceriler, gençlerin sağlıklı ilişkilerde bulunmalarına hazırlıklı olmalarına yardımcı olur. Close (2005) tarafından belirtildiği gibi, iletişim becerileri, gençlerin duygusal ihtiyaçlarını ifade etmeleri, sınırlarını belirlemeleri ve partnerleriyle sağlıklı bir etkileşim içinde olmaları konusunda önemli bir temel oluşturur. Cinsellik eğitimi, gençlerin cinsel sağlık konularında bilinçlenmelerini ve sağlıklı cinsel ilişkiler kurmalarını destekler. Bu programlar, ergenlerin flört şiddetini önlemeleri için kritik bir rol oynar. Özellikle fiziksel ve sözlü şiddetin önüne geçilmesi amacıyla iletişim becerilerinin güçlendirilmesi, sağlıklı flört ilişkilerinin oluşturulmasında etkili bir strateji olarak öne çıkar. Ergenlik döneminin sık rastlanan iletişim çatışmalarını önlemeye yönelik bir planlama, gençlerin duygusal sağlıklarını güçlendirir ve sağlıklı ilişkilerin temellerini atar (Kalkan, 2010). Bu programlar, gençlerin yaşamlarının bu önemli dönemini bilinçli, hazır ve sağlıklı bir şekilde yönetmelerine yardımcı olabilir.

İlişkide olan ya da gelecekte ilişki içinde olacak bireylerin karşılaşılabilecekleri problemlere karşı yapılan önleme çalışmaları, sadece ergenleri değil, genel olarak tüm bireyleri kapsar. Bu önleme çalışmaları, çeşitli alanlarda ortaya çıkabilecek problemleri ele almayı amaçlar (Lauricella ve Tuliao, 2021). Bu problemler arasında iletişim sorunları, çatışmalar ve duygusal kopukluk gibi durumlar sıklıkla karşılaşılan sorunlardır. Bireyler, genellikle bu tür problemlerle başa çıkma konusunda deneyime sahip değildirler. Çiftler arasında yaşanan sorunlar genellikle çiftin içinde kalır ve çözüm yolları bulma konusunda sıkıntılar yaşanabilir. Profesyonel yardım almak konusunda da çeşitli engellerle karşılaşılabilir (Doss ve diğerleri, 2004).

Vogel vd. (2007) tarafından belirtildiği gibi, damgalanma, kendini gizleme ve danışmanlık hakkındaki olumsuz tutumlar gibi faktörler, çiftlerin sorunlarını çözme konusundaki çekincelerini artırabilir ve bu da sorunların daha da derinleşmesine neden olabilir. Bu nedenle, ilişki içindeki bireylerin veya gelecekte ilişki düşünen bireylerin, ortaya çıkabilecek problemleri önceden tanıyabilmeleri ve bu konuda bilinçlenmeleri önemlidir. İlişkideki sorunların çözümüne yönelik destek almak, çiftlerin daha sağlıklı bir birliktelik sürdürmelerine yardımcı olabilir.

Aile İçi Tutum

Aile içi tutum, bir aile üyesinin diğer üyelere karşı sergilediği davranış, düşünce ve hissetme şekliyle ilgili genel bir yaklaşımı ifade eder. Bu tutumlar, aile içindeki ilişkileri ve

iletişimi önemli ölçüde etkileyebilir. Pozitif ve destekleyici bir aile içi tutum, bireyler arasında güveni artırabilir, duygusal bağları güçlendirebilir ve aile üyelerinin bireysel gelişimine olumlu katkılarda bulunabilir. Aile içi tutumun temel öğelerinden biri, aile üyeleri arasındaki saygıdır. Birbirine saygılı bir aile içi ortam, bireylerin duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmelerine olanak tanır. Aile üyelerinin birbirlerinin sınırlarına saygı göstermesi, sağlıklı bir iletişimi teşvik eder. Empati, aile içi tutumun bir diğer önemli unsuru olarak öne çıkar. Aile üyelerinin birbirlerinin duygusal durumlarını anlamaları ve birbirlerine destek olmaları, aile içi ilişkileri daha güçlü kılar. Empatik bir tutum, aile üyelerinin birbirlerine daha yakın hissetmelerini sağlar (Kayaci, 2022).

Olumlu bir atmosfer, aile üyelerinin birbirlerine karşı sevgi, ilgi ve olumlu enerjiyi paylaşmalarını sağlar. Bu, aile içindeki stresi azaltabilir, duygusal bağ kuvvetlendirebilir ve aile üyelerinin birlikte keyifli zaman geçirmelerini destekler. Aile içi tutum, bir ailenin sağlıklı ve sürdürülebilir bir dinamik geliştirmesinde kritik bir role sahiptir. Pozitif, destekleyici ve saygılı bir aile içi tutum, bireylerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamalarına, sağlıklı iletişim kurmalarına ve birbirleriyle güçlü bağlar kurmalarına yardımcı olabilir (Akatlı ve Tunçay, 2022).

Aile içi tutum, ailedeki bireyler arasındaki rollerin ve sorumlulukların eşit bir şekilde dağıtılmasını içerir. Adil ve dengele bir tutum, her aile üyesinin kendisini değerli hissetmesini sağlar ve aile içindeki güveni pekiştirir. Bu, aile üyelerinin birbirlerine karşı destekleyici olmalarını ve birlikte çalışmalarını kolaylaştırır. Aile içi tutumun bir diğer önemli unsuru da iletişim becerileridir. Aile üyeleri arasındaki etkili iletişim, anlayışı artırır, çatışmaların sağlıklı bir şekilde çözülmesine olanak tanır ve duygusal bağ güçlendirir. Aile içi tutum, açık iletişimi teşvik eder ve her bireyin düşüncelerini özgürce ifade etmesine olanak tanır. Tutumlar genellikle aile kültürünü de belirler. Aile içindeki değerler, inançlar ve normlar, bireylerin tutumlarını etkiler. Aile üyeleri arasında ortak değerlere sahip olmak, birbirlerini daha iyi anlamalarına ve birlikte daha uyumlu bir şekilde yaşamalarına yardımcı olabilir. Aile içi tutum, bir ailenin genel sağlığı ve mutluluğu üzerinde derin etkilere sahiptir. Sağlıklı bir aile içi tutum, bireylerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamalarını, birbirlerine destek olmalarını ve birlikte güçlü bir aile bağı oluşturmalarını sağlar. Aile içindeki olumlu tutumlar, bireylerin hayatları boyunca taşıyacakları temel değerler ve ilişki becerilerini şekillendirir (Aküzüm, Baran ve Çelebi, 2022).

Aile İçi Tutumun Tanımı

Aile içi tutum, bir ailedeki bireylerin birbirlerine karşı sergiledikleri davranış, düşünce ve hissetme şeklini kapsayan genel bir yaklaşımı ifade eder. Bu tutumlar, aile üyeleri arasındaki ilişkileri, iletişimi ve genel aile dinamiklerini etkileyebilir. Aile içi tutum, bireylerin ailedeki rollerini, sorumluluklarını ve ilişkilerini nasıl değerlendirdiklerini yansıtarak aile atmosferini belirleyen önemli bir faktördür. Olumlu bir aile içi tutum, saygı, sevgi, destek ve anlayış gibi unsurları içerebilirken, olumsuz bir tutum ise çatışma, duygusal kopukluk ve gerginliklere neden olabilir. Aile içi tutum, ailenin genel sağlığını, mutluluğunu ve birlikte çalışma yeteneğini büyük ölçüde etkiler. Bu nedenle, bir ailede sağlıklı bir aile içi tutumun korunması ve geliştirilmesi, aile üyeleri arasındaki ilişkilerin güçlenmesine ve sağlıklı bir aile dinamiğinin sürdürülmesine yardımcı olabilir (Şişlioğlu, 2022).

Aile içi tutum, aile üyelerinin birbirlerine karşı sergiledikleri davranışlar, tutumlar ve hissetme biçimleri ile şekillenen bir dinamiktir. Bu tutum, aile içindeki iletişimi, dayanışmayı, sevgiyi ve saygıyı belirleyerek aile üyeleri arasındaki ilişkileri etkiler. Aile içi tutumun olumlu veya olumsuz olması, ailedeki atmosferi önemli ölçüde etkiler. Olumlu bir aile içi tutum, aile üyelerinin birbirlerine karşı duyarlılık, anlayış ve destek göstermelerini içerir. Bu tutum, aile üyelerinin birbirlerine güvenmelerini sağlar ve birlikte daha sağlıklı bir iletişim kurmalarına olanak tanır. Olumlu bir aile içi tutum, çocukların duygusal gelişimini destekler, aile içindeki çatışmaların sağlıklı bir şekilde çözülmesini kolaylaştırır (Yörük, Topuz ve Çankaya, 2022).

Öte yandan, olumsuz bir aile içi tutum, aile üyeleri arasında çatışma, anlaşmazlık ve iletişim sorunlarına yol açabilir. Bu tür bir tutum, aile üyelerinin birbirlerine karşı duyarsız veya eleştirel bir yaklaşım sergilemelerine neden olabilir. Bu durum, aile içindeki stresi artırabilir ve duygusal bağları zayıflatabilir. Aile içi tutum, aile üyelerinin birbirlerine karşı sergiledikleri değerler, inançlar ve davranış biçimleri ile şekillenir. Bu nedenle, sağlıklı bir aile içi tutumun korunması ve geliştirilmesi, aile üyelerinin birbirlerine karşı olumlu bir şekilde yönlendirilmesine yardımcı olabilir. Bu, aile içindeki ilişkilerin güçlenmesine, bireylerin duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasına ve ailenin dayanışmasının artmasına katkıda bulunabilir (Babahanoğlu, 2022).

Ebeveynlerin Rolü

Ebeveynlerin rolü, çocukların fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişiminde kritik bir etkiye sahiptir. Ebeveynler, çocuklarına rehberlik etmek, destek olmak, güven sağlamak ve temel değerleri aşılamak gibi bir dizi sorumluluğu yerine getirirler. Fiziksel sağlık, güvenlik ve

temel bakımın yanı sıra, ebeveynlerin çocuklarına sağlıklı bir duygusal bağlanma kurmaları da önemlidir. Ebeveynler, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını anlamak ve karşılamak, onlara sevgi, destek ve güvenlik sağlamakla yükümlüdür. Sağlıklı bir duygusal bağ, çocukların özsaygılarını geliştirmelerine, sosyal beceriler kazanmalarına ve gelecekteki ilişkilerinde başarılı olmalarına katkıda bulunabilir (Doğruyol, 2023).

Eğitim açısından, ebeveynler çocuklarına değer verme, sorumluluk alma ve öğrenmeye açık olma gibi temel değerleri aşılamalıdır. Eğitim sürecine aktif bir şekilde katılarak çocuklarının öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek, meraklarını teşvik etmek ve onları başarıya yönlendirmek ebeveynlerin rolünü güçlendirir. Ebeveynler çocuklarına etik değerler, saygı, empati ve işbirliği gibi sosyal becerileri öğretmeli ve toplumlarıyla olumlu bir şekilde etkileşim kurmalarına rehberlik etmelidirler. Ebeveynlerin model aldığı davranışlar, çocuklar için önemli bir öğrenme kaynağıdır. Ebeveynlerin rolü, çocukların sağlıklı, dengeli ve başarılı bireyler olarak yetişmelerini desteklemek için çok yönlü ve önemli bir görevi ifade eder. Ebeveynlerin sevgi dolu rehberliği, çocukların güvenli bir ortamda büyümelerini sağlar ve onlara yaşamları boyunca değerli beceriler kazandırır (Özer ve Yıldırım, 2023).

Romantik İlişkilerin Teorik Temelleri

Romantik ilişkilerin teorik temelleri, sosyal psikoloji, ilişki teorileri ve bilişsel psikoloji gibi disiplinlerden kaynaklanan geniş bir perspektifi kapsar. Bu teorik temeller, bireyler arasındaki romantik ilişkilerin nasıl geliştiğini, sürdürüldüğünü ve sonlandırıldığını anlamak amacıyla kullanılır. Sosyal değişim teorisi, romantik ilişkilerin temelinde karşılıklı çıkar ve avantaj arayışının yattığını savunur. Bireyler, ilişki içindeki maliyet ve faydaları değerlendirir ve en fazla fayda sağlayan ilişkilere yönelirler (Şamatacı, 2013). Bu teori, romantik ilişkilerdeki tercihleri ve partner seçimini açıklamada önemli bir rol oynar. Yakınlık teorisi, romantik ilişkilerin yakınlık ve uzaklık kavramları etrafında şekillendiğini öne sürer. İnsanlar, birbirlerine ne kadar yakın olduklarını hissetme ihtiyacı duyarlar ve bu yakınlık hissi, romantik ilişkilerde önemli bir faktördür. Bu teori, insanların duygusal ve fiziksel olarak birbirlerine yaklaşma eğiliminde olduklarını açıklar. Bilişsel uyum teorisi, romantik ilişkilerin başlangıcında ve sürdürülmesinde ortak değerlere, inançlara ve hedeflere sahip olmanın önemini vurgular. İki birey arasındaki bilişsel uyum, ilişkinin sağlıklı ve tatmin edici olmasını destekler. Bu teorik temeller, romantik ilişkilerin psikolojik ve sosyal dinamiklerini anlamak için kullanılır. İlişki teorileri, bireyler arasındaki etkileşimleri, partner seçimini ve ilişkinin evrimini açıklamak amacıyla geliştirilen modellerdir. Bu modeller, romantik ilişkilerin

karmaşıklığını anlama ve sağlıklı ilişki dinamikleri oluşturma konusunda rehberlik sağlar (Tüfekçi, 2008).

Bağlanma teorisi romantik ilişkilerin temelindeki bağlanma biçimlerini anlamaya odaklanır. Bu teori, çocukluk dönemindeki ebeveyn çocuk ilişkilerinin, yetişkinlikteki romantik ilişkilere nasıl yansıdığını ve etkilediğini araştırır. Güvenli bağlanma, güvensiz bağlanma ve kaçınan bağlanma gibi kavramlar, romantik ilişkilerin niteliğini belirlemede önemli rol oynar. Sosyal etkileşim teorisi romantik ilişkileri, bireyler arasındaki etkileşimler ve karşılıklı etkileşimler açısından ele alır. İletişim, empati, çatışma yönetimi gibi faktörler, romantik ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde etkili olan temel unsurlardır. Bu teorik temeller, romantik ilişkilerin karmaşıklığını, bireylerin ilişki tercihlerini ve ilişkilerin evrimsel süreçlerini anlamak için kullanılır. Bu teoriler, çiftlerin ilişki dinamiklerini anlama, olası sorunları önceden fark etme ve sağlıklı bir şekilde iletişim kurma konusunda rehberlik sağlar. Bu teorik temellerin birleşimi, romantik ilişkilerin çok yönlü ve dinamik yapısını daha iyi kavramak ve çiftlere ilişkilerini güçlendirmeleri için fırsatlar sunmak açısından önemlidir. (Atılğan, 2020).

Sosyal Bağlam

Sosyal bağlam, bireylerin toplum içindeki etkileşimleri, ilişkileri ve yaşam deneyimlerini içeren geniş bir kavramı temsil eder. Bireyler, sosyal bağlam içinde aileleri, arkadaşları, iş ortakları ve toplumlarıyla çeşitli ilişkiler kurarlar. Bu bağlam, kültürel normları, toplumsal beklentileri ve sosyal yapının birey üzerindeki etkilerini içerir. Sosyal bağlam, bireylerin kimliklerini, değerlerini ve davranışlarını şekillendiren önemli bir faktördür. Aile içindeki sosyal bağlar, bireyin erken yaşam deneyimlerini ve temel değerlerini belirleyebilir. Arkadaşlık ve romantik ilişkiler ise bireyin duygusal ve sosyal gelişimine katkıda bulunabilir. İş ortamındaki sosyal bağlar ise bireyin kariyer ve profesyonel gelişimi üzerinde etkilidir. Toplumsal bağlam, kültürel çeşitlilik, normlar, değerler ve sosyal yapı gibi unsurları içerir. Bu bağlam, bireyin sosyal kimliğini, aidiyet duygusunu ve toplum içindeki rolünü belirler. Sosyal adalet, eşitsizlik ve toplumsal değişim gibi konuları da kapsar (Şencan ve Canatan, 2020).

Sosyal bağlamanın anlaşılması, bireylerin davranışlarını, tutumlarını ve kararlarını daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi sağlar. Bireyin yaşam deneyimleri, sosyal çevresiyle olan etkileşimleri ve toplumsal normlara uyumu, sosyal bağlam içinde değerlendirilir. Bu perspektif, bireyin psikolojik ve duygusal iyilik hali üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal bağlam, bireylerin sosyal destek, aidiyet duygusu ve toplumsal ilişkiler yoluyla duygusal, psikolojik ve

fiziksel refahlarını etkiler. Sağlıklı sosyal bağlar, bireyin stresle başa çıkma yeteneklerini güçlendirebilir, duygusal dengeyi destekleyebilir ve yaşam kalitesini artırabilir. Aksine, sosyal izolasyon veya desteksizlik, bireyin psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir. Sosyal bağlam, bireylerin toplum içindeki rollerini ve sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olur. Toplumsal normlara uyum, sosyal bağlam içindeki beklentilere cevap verme ve toplumsal değerlere uygun davranma, bireyin toplum içinde etkili bir şekilde hareket etmesini sağlar. Sosyal değişim ve aktivizm gibi toplumsal düzeydeki konuları anlamak ve bu bağlamda etkili bir şekilde katılım sağlamak da sosyal bağlamın bir parçasıdır (Dirlik ve Leblebici, 2016).

Sosyal bağlam, bireyin yaşamının farklı aşamalarında önemli bir rol oynar. Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde aile içi ve akran ilişkileri, genç yetişkinlikte romantik ilişkiler ve iş yaşamında meslektaşlar arası ilişkiler gibi farklı sosyal bağlar, bireyin yaşam deneyimini şekillendirir. Yaşam boyu süren bu sosyal etkileşimler, bireyin gelişimini ve büyümesini etkiler. Sosyal bağlam bireyin yaşamını geniş bir perspektiften anlamak için önemlidir. Bireyin aile, arkadaşlar, iş ve toplum içindeki etkileşimleri, yaşam deneyimlerini, değerlerini ve davranışlarını etkiler. Sosyal bağlamın anlaşılması, bireylerin daha derinlemesine bir şekilde değerlendirilmesini sağlayarak, psikososyal sağlık ve refahlarını desteklemeye yönelik etkili stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunabilir (Koru ve Uluyol, 2023).

Psikolojik Perspektif

Psikolojik perspektif, bireylerin davranışlarını, düşüncelerini ve duygusal süreçlerini anlamaya ve açıklamaya odaklanan geniş bir bilim dalını ifade eder. Bu perspektif, bireyin içsel dünyasını, zihinsel süreçleri ve duygusal durumları inceleyerek, davranışlarının temelinde yatan nedenleri anlamayı amaçlar. Psikolojik perspektif, bireyin yaşam deneyimleri, kişilik özellikleri, çevresel etmenler ve genetik faktörler gibi çeşitli etkenleri göz önünde bulundurarak bireyin psikolojik durumunu değerlendirir. Bu perspektif, bireylerin bilinçaltındaki dürtülerini, içsel çatışmalarını ve kişisel gelişimlerini anlamaya çalışır. Psikolojik teoriler, bireyin geçmiş deneyimleri ve çocuklukta etkileşimleri üzerinde durarak, bireyin bugünkü davranışlarını açıklamaya çalışır. Freud'un psikanalitik yaklaşımı, bireyin bilinçaltındaki istekleri ve düşünceleri vurgular ve psikolojik perspektifin temellerinden birini oluşturur (Gündüz, 2022).

Psikolojik perspektif bireyin çevresiyle olan etkileşimini de ele alır. Bireyin aile yapısı, sosyal ilişkileri, kültürel bağlamı ve çevresel stres faktörleri, psikolojik durumunu etkileyen önemli unsurlardır. Bu perspektif, bireyin çevresiyle kurduğu ilişkilerin, yaşam deneyimlerinin ve sosyal etkileşimlerin zihinsel sağlık üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik araştırmalara

odaklanır. psikolojik perspektif, bireyin içsel dünyasını ve çevresiyle olan etkileşimini anlamak amacıyla geniş bir yelpazede teorik yaklaşımları içerir. Bu perspektif, bireyin davranışlarını, düşüncelerini ve duygusal durumlarını anlama çabasıyla, psikolojinin temel taşlarından birini oluşturur (Hirst, Yamashiro ve Coman, 2018).

Psikolojik perspektif, bireyin zihinsel süreçleri ve davranışlarını anlamada bilişsel, duygusal ve sosyal faktörleri bir araya getirir. Bireyin algıları, düşünce süreçleri, hafıza, öğrenme ve problem çözme yetenekleri psikolojik perspektif içinde incelenir. Kognitif psikoloji, bilişsel süreçleri anlamaya yönelik bir alt alan olarak bu perspektife önemli bir katkı yapar. Duygusal olarak, psikolojik perspektif, bireyin duygusal durumlarını ve bu durumların nasıl yönetildiğini anlamaya çalışır. Duygusal zeka, duygusal düzenleme ve stresle başa çıkma becerileri, bu perspektifin içinde önemli bir rol oynar. Bireyin yaşadığı duygusal deneyimlerin, davranışlarını ve genel psikolojik durumunu nasıl etkilediğini anlamak, terapi ve danışmanlık süreçlerinde de kullanılır (İlerisoy ve Mehmedoğlu, 2022).

Sosyal olarak, psikolojik perspektif, bireyin sosyal çevresiyle olan etkileşimlerini inceleyerek davranışlarını açıklar. Sosyal psikoloji, grup etkileşimleri, toplumsal normlar, sosyal ilişkiler ve kültürel etkenleri ele alarak bireyin sosyal davranışlarını anlamaya çalışır. Bu, bireyin çevresindeki diğer insanlarla ilişkilerini, sosyal rollerini ve toplumsal beklentilere uyumunu değerlendirir. Psikolojik perspektif, bireyin bilişsel, duygusal ve sosyal dünyasını bir araya getirerek geniş bir anlayış sunar. Bu perspektifin kullanılması, bireyin içsel dünyasını ve çevresiyle olan etkileşimlerini anlamada, psikolojik teşhis ve tedavilerde, danışmanlık süreçlerinde ve genel olarak insan davranışının açıklanmasında önemli bir rol oynar (Priest, 2023).

Aile İçi Tutumun Teorik Temelleri

Aile içi tutumun teorik temelleri, aile üyeleri arasındaki ilişkileri ve aile dinamiklerini anlamak için kullanılan çeşitli teorik çerçevelere dayanmaktadır. Bu teorik temeller, aile içindeki etkileşimleri, değerleri, normları ve rolleri ele alarak, aile üyeleri arasındaki ilişkilerin nasıl şekillendiğini açıklamaya yöneliktir. Birinci temel teorik temel, Sistem Kuramı'dır. Sistem Kuramı, aileyi bir sistem olarak ele alır ve aile üyeleri arasındaki ilişkilerin birbirleriyle bağlantılı olduğunu vurgular. Aile içi tutumu anlamak için, bir aile sisteminin nasıl çalıştığını ve bir değişikliğin bir üyenin diğer üyeleri üzerinde nasıl etkiler gösterdiğini anlamak önemlidir. Bu teori, aile içindeki dengenin ve dengeyi sürdürmenin önemini vurgular. İkinci temel teorik temel, Aile İletişim Modeli'dir. Bu model, aile üyeleri arasındaki iletişimin önemini

vurgular. Aile içi tutumu anlamak için, aile üyeleri arasındaki iletişim tarzlarını, açık iletişimi, duygusal ifadeyi ve çatışma çözme becerilerini ele almak önemlidir. İyi bir iletişim, aile içinde sağlıklı bir tutumun oluşturulmasına katkıda bulunabilir (Dunst, 2023).

Üçüncü temel teorik temel, Aile Sistem Teorisi'dir. Bu teori, aileyi bir sistem olarak ele alır ve aile içindeki rollerin, kuralların ve dinamiklerin önemini vurgular. Aile içi tutumu anlamak için, aile üyeleri arasındaki rollere, kurallara ve dinamiklere dikkat etmek önemlidir. Aile Sistem Teorisi, bir bireyin davranışındaki değişikliklerin tüm aileyi nasıl etkileyebileceğini vurgular. Bu teorik temeller, aile içi tutumu anlamak ve geliştirmek için kullanılan çeşitli yaklaşımları içermektedir. Aile içi tutumun teorik temellerinin anlaşılması, aile içindeki ilişkilerin karmaşıklığını açıklamak ve sağlıklı bir aile dinamiği oluşturmak için önemlidir (Priest, 2023).

Dördüncü temel teorik temel, Psikodinamik Yaklaşım'dır. Bu yaklaşım, bireylerin davranışlarının altında yatan bilinçdışı dürtüleri, içsel çatışmaları ve kişisel gelişimlerini anlamak için kullanılır. Aile içi tutumu anlamak için, aile üyelerinin kişisel geçmişleri, içsel motivasyonları ve duygusal süreçleri göz önünde bulundurulmalıdır. Aile üyelerinin kişisel geçmişlerindeki deneyimler, aile içi tutumu şekillendirebilir ve aile üyelerinin davranışlarını etkileyebilir. Beşinci temel teorik temel, Sosyal Öğrenme Kuramı'dır. Bu kuram, bireylerin çevrelerinden gözlem yaparak, model aldıkları ve öğrendikleri üzerine odaklanır. Aile içi tutumu anlamak için, aile üyeleri arasındaki gözlemlenmiş davranışlar, öğrenilmiş normlar ve değerler üzerinde durulmalıdır. Çocuklar, aile içinde gördükleri davranışları model alarak kendi tutumlarını şekillendirirler. Bu teorik temeller, aile içi tutumun karmaşıklığını anlamak ve geliştirmek için kullanılan araçları sağlar. Her bir teorik temel, aile içi tutumu farklı bir perspektiften ele alır ve aile dinamiklerinin karmaşıklığını anlamak için birleştirilerek kullanılabilir. Bu teorik temeller, aile içindeki ilişkileri ve tutumları değerlendirme, anlama ve iyileştirme amacı güder (Mismetti, Rondi ve Bettinelli, 2023).

Aile Sistem Teorisi

Aile Sistem Teorisi, ailelerin birlikte çalışan bir sistem olarak ele alındığı bir kuramdır. Bu teori, aile üyeleri arasındaki ilişkileri, etkileşimleri ve dinamikleri anlamaya odaklanır. Aile, bir bütün olarak değerlendirilir ve aile içindeki her bir bireyin davranışları, diğer aile üyelerini ve aileyi etkiler. Aile Sistem Teorisi, ailenin bir sistem olarak ele alınmasıyla, bir bireyin davranışındaki değişikliklerin diğer aile üyeleri üzerinde nasıl etkiler gösterdiğini vurgular. Bu

teori, ailedeki her bir üyenin, aile içindeki dinamiklere katkıda bulunduğunu ve değişikliklerin tüm aileyi etkileyebileceğini öne sürer (Yılmaz, 2023).

Aile Sistem Teorisi'nin temel prensiplerinden biri, aile üyeleri arasındaki etkileşim ve bağlantıların dengeli olması gerektiğidir. Aile içindeki herhangi bir değişiklik, diğer üyeleri de etkileyerek sistemde dengeyi değiştirebilir. Bu nedenle, bir bireyin sorunları veya değişiklikleri, ailenin genel dinamiklerini etkileyebilir ve aile üyeleri arasında etkileşimlere yol açabilir. Aile Sistem Teorisi aile içindeki rollerin, kuralların ve iletişim tarzlarının önemini vurgular. Bu unsurlar, aile üyelerinin birbirleriyle nasıl etkileşimde bulunduklarını ve aile içindeki düzenin nasıl korunduğunu belirler. Aile üyeleri arasındaki açık iletişim, esnek rol paylaşımı ve sağlıklı sınırların oluşturulması, aile sisteminin sürdürülebilirliğini artırabilir. Aile Sistem Teorisi, aileleri bir organizma olarak ele alarak, her bir üyenin aile sistemi üzerindeki etkileşimlerini ve rollerini anlamaya odaklanır. Bu teori, aile içindeki dinamikleri analiz ederek, aile üyeleri arasındaki ilişkileri anlamak ve ailenin bütünlüğünü desteklemek için kullanılır (Varol, 2023).

Aile Sistem Teorisi aile içindeki stres faktörlerini ve çatışmaları anlamak için de kullanılır. Bir aile sistemi, bir üyesinin yaşadığı stresin, diğer üyeleri de etkileyebileceği bir yapıdır. Bu teori, aile içindeki stresin nasıl yönetileceğini ve çatışmaların nasıl çözüleceğini anlamaya yönelik stratejiler geliştirmeyi amaçlar. Aile Sistem Teorisi, ailenin birbirinden bağımsız bireylerden oluşan bir topluluk değil, birbirine bağlı ve etkileşimli bir sistem olduğunu vurgular. Aile içindeki her bir üye, ailenin genel sağlığını etkiler ve aile içindeki dinamikler üzerinde bir etkiye sahiptir. Bu teori, bireylerin ve ailenin bir bütün olarak sağlıklı bir denge ve uyum içinde olması gerektiğini savunur. Aile Sistem Teorisi, terapi ve danışmanlık süreçlerinde de sıkça kullanılır. Aile üyeleri arasındaki iletişim problemlerini, çatışmaları veya stresi ele alarak, aile sistemi üzerinde olumlu değişiklikler yapmayı hedefler. Bu teorik yaklaşım, aile üyelerinin birbirleriyle daha sağlıklı ilişkiler kurmalarına, sorunları daha etkili bir şekilde çözmelerine ve aile içindeki dayanışmayı artırmalarına yardımcı olabilir. Aile Sistem Teorisi, aileleri bir bütün olarak değerlendirerek, içerdikleri dinamikleri anlama ve iyileştirme amacı güder. Bu teori, aile içindeki ilişkilerin karmaşıklığını anlamak ve aile üyeleri arasındaki etkileşimleri daha sağlıklı bir şekilde yönetmek için kullanılan önemli bir çerçevedir (Tok, 2023).

Ebeveyn-Çocuk İlişkisi

Ebeveyn-çocuk ilişkisi, bir bireyin hayatının en temel etkileşimlerinden birini oluşturur. Bu ilişki, çocuğun duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimi üzerinde belirleyici bir rol oynar.

Ebeveyn-çocuk ilişkisi, sadece biyolojik bir bağ değil, sevgi, güven ve anlayışa dayalı derin bir duygusal bağa işaret eder. Bu ilişki, çocuğun ilk yaşlarından itibaren başlar ve yaşam boyu devam eder. Ebeveynlerin, çocuklarına duygusal ve fiziksel bakım sağlamaları, onların güvenli bir bağlanma geliştirmelerine yardımcı olur. Güvenli bir bağlanma, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılamak, sevgi ve destekle çevrili olmak anlamına gelir ve çocuğun sosyal ilişkilerini etkiler. Ebeveyn çocuk ilişkisi çocuğun kişilik gelişimini etkiler. Ebeveynlerin tutumları, değerleri ve davranışları, çocuğun kendi kimliğini oluşturmada önemli bir etkiye sahiptir (Bastırmacı, 2022).

Ebeveynlerin çocuklarına gösterdiği sevgi, ilgi ve olumlu rehberlik, çocuğun özsaygısını ve özgüvenini artırabilir. İyi bir ebeveyn-çocuk ilişkisi, açık iletişimi teşvik eder. Çocuğun düşüncelerini ve duygularını paylaşması, sorunları hakkında konuşabilmesi, onun duygusal zekasını geliştirir. Bu iletişim kanalları, çocuğun sosyal becerilerini güçlendirir ve gelecekteki ilişkilerinde daha sağlıklı iletişim kurmasına katkıda bulunur. Ebeveyn-çocuk ilişkisi, çocuğun sağlıklı bir gelişimine, duygusal güvenliğine ve toplumla uyumlu bir birey olma sürecine önemli bir katkıda bulunur. Ebeveynlerin sevgi, anlayış ve rehberlikle dolu bir ilişki kurmaları, çocuğun yaşam boyu süren bir temel sağlar. (Akkuş, 2022).

Ebeveyn-çocuk ilişkisi, çocuğun değerleri, inançları ve sosyal normlarını öğrenmesine de zemin hazırlar. Ebeveynler, çocuklarına çeşitli deneyimler ve öğretiler aracılığıyla hayatla ilgili temel değerleri aşılar. Bu süreç, çocuğun etik ve ahlaki bir çerçeve oluşturmaya katkıda bulunarak, toplum içinde sorumluluklarını anlamasına yardımcı olur. Ebeveyn-çocuk ilişkisi, çocuğun duygusal dünyasını anlama ve yönetme becerilerini geliştirmesine de destek olur. Ebeveynler, çocuklarına çeşitli duygusal durumlarla başa çıkma ve duygusal ifade becerilerini öğretirler. Bu, çocuğun kendi duygusal zekasını geliştirmesine ve ilişkilerinde daha etkili bir iletişim kurmasına olanak tanır (Çakır, 2022).

Ebeveynlerin çocuklarına gösterdiği sevgi, onaylama ve ilgi, çocuğun kendisini değerli hissetmesini sağlar. Bu, çocuğun özsaygısını güçlendirir ve kendi değerlerini, yeteneklerini keşfetme konusunda cesaretlendirir. Ebeveynlerin olumlu geribildirim ve teşvikleri, çocuğun kendine güvenini artırır. Ebeveyn çocuk ilişkisi, zamanla evrim geçiren bir dinamik içerir. Çocuğun yaşına, gelişim aşamasına ve bireysel ihtiyaçlarına uyum sağlamak, sağlıklı bir ilişkinin sürdürülebilir olmasını sağlar. Ebeveynlerin çocuklarına model oldukları ve sevgi dolu bir çevre sağladıkları sürece, bu ilişki çocuğun hayatı boyunca olumlu bir etkileşim kaynağı olabilir (Maraşlıoğlu, 2022).

İlgili Araştırmalar

Özteke'nin (2015) araştırması, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağlanma stilleri, eş seçimindeki sınırlandırıcı inançlar, beden imgesi baş etme stratejileri ve romantik ilişkilerde mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişkileri inceledi. Çalışmanın temel bulgularına göre, romantik ilişkilerde mükemmeliyetçilik ile beden imgesi baş etme stratejileri, bağlanma ve eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar arasında anlamlı düşük ve orta düzeyde ilişkiler ortaya çıktı. Bağlanma ve eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar, romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından özellikle kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin önemli yordayıcıları olarak belirlendi. Bu durum, bireylerin bağlanma stilleri ve eş seçimindeki inançların, kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik eğilimleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Yapılan hiyerarşik regresyon analizinde ise demografik değişkenler olarak ele alınan cinsiyet, yaş ve ilişki süresinin modele herhangi bir katkısı bulunmamıştır. Bu, romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik eğilimlerinin daha çok bireyin içsel düşünce ve duygusal durumlarından kaynaklandığını gösterebilir. Partner yönelimli mükemmeliyetçilik durumunda bağlanma ve inançların yanı sıra beden imgesi baş etme stratejilerinin modele anlamlı bir katkısı olduğu belirlenmiştir. Bu durum, bireylerin partnerleriyle olan mükemmeliyetçi beklentilerinin, bağlanma stilleri ve inançlar kadar, beden imgesi baş etme stratejileri üzerinde de etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik eğilimlerinin karmaşıklığını ve bu eğilimlerin farklı faktörlerle ilişkili olabileceğini vurgulamaktadır.

Yılmaz'ın (2020) çalışması, bireylerin romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik düzeyleri ile psikolojik iyi oluş ve çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Çalışmanın temel bulgularına göre: *Ebeveyn Tutumu ve Romantik İlişkilerdeki Mükemmeliyetçilik*: Araştırma sonuçlarına göre, ebeveyn tutumu ile romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, ebeveyn tutumlarının bireylerin romantik ilişkilerindeki mükemmeliyetçilik eğilimlerini doğrudan etkilemediğini göstermektedir. *Mükemmeliyetçilik ve Psikolojik İyi Oluş*: Kendine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bireylerin kendilerine karşı mükemmeliyetçi beklentileri arttıkça psikolojik iyi oluşlarının da arttığı gözlemlenmiştir. *Çocukluk Çağı Travmaları ve Mükemmeliyetçilik*: Çocukluk çağı travmaları ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Diğerlere yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri ile çocukluk çağı travmaları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler gözlemlenmiştir. Yani, çocukluk çağı travmalarının artmasıyla birlikte diğerlere yönelik mükemmeliyetçilik eğilimlerinde azalma

yaşanmıştır. *Çocukluk Çağı Travmaları, Mükemmeliyetçilik ve Psikolojik İyi Oluş*: Çocukluk çağı travmaları ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri beraber psikolojik iyi oluş puanlarını anlamlı düzeyde yordamıştır. Çocukluk çağı travmaları ile diğerlere yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri beraber psikolojik iyi oluş puanlarını anlamlı düzeyde yordamıştır. Bu bulgular, romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik eğilimlerinin, bireylerin kendilerine ve başkalarına yönelik psikolojik iyi oluşları üzerinde farklı etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Çocukluk çağı travmalarının bu ilişkilerde önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Matte ve Lafontaine (2012) tarafından geliştirilen Romantik İlişkilerde Mükemmeliyetçilik Ölçeği, bireylerin romantik ilişkilerinde sergiledikleri mükemmeliyetçilik eğilimlerini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu ölçek, mükemmeliyetçilik kavramını kendine ve partnere yönelik olmak üzere iki ayrı boyutta ele alarak detaylı bir inceleme sağlamaktadır. *Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik*: Bu boyut, bireyin romantik ilişkisinde kendisine karşı belirlediği abartılmış beklenti ve standartları ölçer. Kişi, kendisinden beklediği mükemmeliyetçi standartlar doğrultusunda davranışlarını değerlendirir. Bu boyut, bireyin kendisine yönelik mükemmeliyetçilik eğilimlerini ölçer. *Partnere Yönelik Mükemmeliyetçilik*: Bu boyut, kişinin romantik ilişkisinde partnerine karşı geliştirdiği abartılı beklenti ve standartları ölçer. Bireyin partnerinden beklediği mükemmeliyetçi standartlar çerçevesinde partnerini değerlendirmesini yansıtarak, ilişkideki beklentilerini ölçer. Bu iki boyut, Matte ve Lafontaine'in ölçeği kullanarak bireylerin romantik ilişkilerindeki mükemmeliyetçilik eğilimlerini daha ayrıntılı bir şekilde anlamalarına ve değerlendirmelerine olanak tanır. Bu ölçek, romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik kavramını daha spesifik bir şekilde ele alarak, bireylerin kendine ve partnerlerine yönelik beklenti ve standartlarını belirlemelerine yardımcı olur.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın yöntemine, çalışma grubuna, veri toplama ve analiz süreçlerine, elde edilen bulguların raporlaştırılma yöntemlerine dair bilgilere odaklanılmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiş olup, sayısal veriler elde etmek amacıyla nicel veriler toplanmıştır. Nicel araştırma desenlerinden biri olan korelasyonel araştırma deseni kullanılmıştır, bu da değişkenler arasındaki ilişkinin müdahale olmaksızın incelendiği bir araştırma tipidir. Korelasyonel veya ilişkisel araştırma deseni, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri ölçmek ve anlamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu desen, değişkenler arasındaki ilişki derecesini belirlemeye odaklanırken, değişkenlere müdahale etmeyi amaçlamaz (Neuman, 2006).

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini, üniversitede eğitim gören tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenden örneklem seçimi ise amaçsal örnekleme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Evren, üniversitede eğitim gören ve romantik ilişkisi olan bireylerden oluştuğu için, bu grubun sayısı tam olarak bilinmediği için bilinmeyen örneklem formülü kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırmanın hedef kitlesini temsil eden katılımcılardan örneklem seçimi yapmak için kullanılan bir istatistiksel yöntemdir.

Bilinmeyen Örneklem Formülü:

$$n = \frac{t^2 \cdot p \cdot q}{d^2} = \frac{(1,96)^2 \cdot 0,50 \cdot 0,50}{(0,05)^2} = 384$$

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülme sıklığı (olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmemesi sıklığı (olasılığı)

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosundan bulunan teorik değer

d: Olayın görülme sıklığına göre yapılmak istenen $\pm$ sapma (Büyüköztürk vd., 2008).

Bu formül sonucunda ulaşılması gereken örneklem sayısı 384 kişi olup, bu çalışmaya 403 kişi dahil edilebilmiştir. 420 ölçek formu dağıtılmış ve 407 kişiden dönüt alınmıştır. 4 form ise cevapsız bırakılan soruların fazlalığı nedeniyle çalışmaya dahil edilmemiştir. Sonuç olarak araştırma için planlanan örneklem büyüklüğüne ulaşılmış ve bu sayının üzerinde katılımcıyla çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu durum, örneklemde beklenen katılımın ötesinde bir ilgi ve yanıt alındığını gösterebilir. Bu fazladan katılımcılar, çalışmanın genel güvenilirliğini artırabilir ve elde edilen verilerin daha geniş bir perspektife dayalı olmasına olanak tanıyabilir.

Araştırma katılımcıları olan üniversite öğrencilerine ait kişisel bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Üniversite Öğrencilere Ait Demografik Özellikler

		N	%
Cinsiyet	Kadın	182	45,2
	Erkek	221	54,8
Yaş	18-20 yaş	145	36,0
	21-22 yaş	152	37,7
	23-25 yaş	67	16,6
	25 ve üzeri	39	9,7
Medeni durum	Evli	122	30,3
	Bekar	270	67,0
	Boşanmış	11	2,7
Anne baba medeni durum	Evli- Birlikte	212	52,6
	Evli ama ayrı yaşıyorlar	113	28
	Evli ama işi dolayısıyla ayrı yaşıyorlar	28	6,9
	Boşanmış	31	7,7
	Anne- babadan biri hayatta değil	12	3
	İkisi de hayatta değil	7	1,7
Anne eğitim düzeyi	İlköğretim/Ortaöğretim	71	17,6
	Lise	91	22,6
	Lisans	204	50,6
	Y. Lisans/Doktora	37	9,2
Baba eğitim düzeyi	İlköğretim/Ortaöğretim	32	7,9
	Lise	64	15,9
	Lisans	254	63
	Y. Lisans/Doktora	53	13,2
Sınıf düzeyi	1. sınıf	91	22,6
	2. sınıf	124	30,8
	3. sınıf	54	13,4
	4. sınıf	134	33,3
Son ilişki süresi	1 aydan az	90	22,3
	1-3 ay	73	18,1
	3-6 ay	53	13,2

	6 ay- 1 yıl	102	25,3
	1-2 yıl	37	9,2
	2-4 yıl	18	4,5
	4-6 yı	9	2,2
	6 yıl ve daha fazla	21	5,2
	Total	403	100

Öğrencilerin %45,2'sinin kadın, %54,8'inin ise erkek olduğu görülmektedir. Yaş dağılımına bakıldığında, öğrencilerin büyük çoğunluğunun 18 ila 22 yaş arasında olduğu görülmektedir. 18-20 yaş aralığında %36.0, 21-22 yaş aralığında ise %37.7 oranında öğrenci bulunmaktadır. 23-25 yaş aralığındaki öğrenci oranı %16.6; 25 yaş ve üzerindeki öğrencilerin oranı ise %9.7 olarak belirlenmiştir. Medeni duruma göre incelendiğinde ise, öğrencilerin çoğunluğunun bekar olduğu görülmektedir. Bekar öğrencilerin oranı %67.0 iken, evli öğrencilerin oranı %30.3 ve boşanmış öğrencilerin oranı ise %2.7'dir. Anne-baba medeni durumu incelendiğinde, öğrencilerin %52,6'sının evli-birlikte yaşadığı, %28,0'inin evli ancak ayrı yaşadığı ve %7,7'sinin boşanmış olduğu görülmektedir. Ayrıca, anne eğitim düzeyi açısından %50,6'sının lisans düzeyinde eğitim aldığı, baba eğitim düzeyi açısından ise %63,0'unun lisans düzeyinde eğitim aldığı belirlenmiştir. Sınıf düzeyine göre dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %22,6'sının 1. sınıfta, %30,8'inin 2. sınıfta, %13,4'ünün 3. sınıfta ve %33,3'ünün 4. sınıfta olduğu görülmektedir. İlişki sürelerine göre ise öğrencilerin %25,3'ü 6 aydan bir yıla kadar olan sürelerde ilişki yaşarken, %22,3'ü ilişkisinin süresinin 1 aydan az olduğunu ifade etmiştir.

Veri Toplama Araçları

Katılımcıların kişisel bilgilerine ulaşmak amacıyla sosyo-demografik bilgi formu uygulanmıştır. Daha sonra katılımcılara Romantik ilişkiyi değerlendirme ölçeği ve Anne baba tutum ölçeği uygulanmıştır.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu (Ek-3)

Çalışmada üniversite öğrencilerine, cinsiyet, yaş, öğrencinin medeni durumu, anne baba medeni durum, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, öğrencinin sınıf düzeyi ve son ilişki süresi sorulmuştur.

Anne Baba Tutum Ölçeği (Ek-4)

Bu araştırmada kullanılan ölçek, orijinal adı Parenting Style Inventory (PSI) olan ve Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch tarafından 1991 yılında geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeği'dir. A. Yılmaz (2000) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek toplam 26 maddeden oluşmaktadır. İlk 18 madde 4'lü Likert, sonraki 2 madde 7 dereceli likert ve son 6 madde ise 3 dereceli likert ölçeğidir. Ölçek, 3 alt boyuttan oluşmaktadır: Kabul/İlgi (acceptance/involvement), Kontrol/Denetleme (strictness/supervision) ve Psikolojik Özerklik (psychological autonomy). Ölçeğin iç tutarlık katsayıları şu şekildedir: Kabul/İlgi alt boyutu için Cronbach Alfa .72, Kontrol/Denetleme alt boyutu için iç tutarlık katsayısı .76 ve Psikolojik Özerklik alt boyutu için iç tutarlık katsayısı .82 olarak tespit edilmiştir. Ölçekteki maddelerin boyutlara göre dağılımı şu şekildedir: Orijinal ölçeğin Kabul/İlgi boyutunu 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17 numaralı dokuz madde oluştururken, Psikolojik Özerklik boyutunu 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 numaralı dokuz madde ve Kontrol/Denetleme boyutunu 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 numaralı sekiz madde oluşturmaktadır.

Ölçekte Kabul/İlgi boyutunu değerlendirirken tek numaralı maddeler aynı şekilde puanlanırken, Psikolojik Özerklik boyutu için 12. madde dışındaki çift numaralı maddeler ters puanlanmıştır. Kontrol/Denetleme boyutunda ise ilk iki maddedeki 'hayır' cevabı için 7 puan, 'istediğim saate kadar' cevabı için 1 puan olacak şekilde 1-7 arasında puanlandırma yapılmıştır. 21. sorudan itibaren ise “hiç çaba göstermez” cevabı için 1, “çok az çaba gösterir” cevabı için 2 ve “çok çaba gösterir” cevabı için 3 olacak şekilde puanlandırma yapılmıştır.

Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (Ek-5)

Bu çalışmada, araştırmacı, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı belirlemek amacıyla Kılınçer ve Tuzgöl Dost (2013) tarafından geliştirilen Romantik İlişki Değerlendirme Ölçeği (RRAS) kullanılmıştır. Ölçeğin açıklayıcı faktör analizi, şu anda romantik bir ilişkisi olan veya son bir yıl içinde romantik bir ilişkisi olan 426 üniversite öğrencisi örnekleminde gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, verilerin faktör analizi yapmak için yeterli olup olmadığını görmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) hesaplandı ve bu değer 0.94 olarak bulundu. Bu rakam, verilerin faktör analizi yapmak için yeterli olduğunu gösterdi. Ayrıca, faktör analizi için madde arasındaki korelasyonların uygun olup olmadığını görmek amacıyla Barlett sfersizite testi yapıldı ve sonuç $p < .001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Diğer faktör analizi sonuçları, bu sonuçlara dayanarak incelendi. Faktör yükleri, ilk

açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre incelendi. Bu inceleme ve uzman görüşü sonucunda, ölçekten üç madde çıkarıldı ve ölçeğin 70 maddeden oluşan hali için başka bir faktör analizi gerçekleştirildi (Kılınçer & Tuzgöl Dost, 2013).

Tablo 2.

Güvenilirlik Analizi

	Cronbach's Alpha	Madde
Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği	0,702	70
Anne baba tutum ölçeği	0,7	26

Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği için Cronbach's Alpha değeri 0,702'dir ve 70 madde içermektedir. Anne Baba Tutum Ölçeği için Cronbach's Alpha değeri 0,7'dir ve 26 madde içermektedir. Her iki durumda da, Cronbach'ın Alpha değerleri 0.7'nin üzerindedir. Genel olarak, 0.7'nin üzerindeki bir Alpha değeri, ölçüm aracının iç tutarlılık açısından kabul edilebilir bir düzeyde güvenilir olduğunu gösterir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma verileri, Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı (SPSS) kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle ölçeklerin normallik analizleri yapılmıştır.

Tablo 3.

Ölçeklerin Normallik Testleri

	Kolmogorov-Smirnov		
	İst.	d.	p.
Kabul İlgi Boyutu	0,111	403	0,000
Psikolojik Özerlik Boyutu	0,155	403	0,000
Kontrol Denetleme Boyutu	0,110	403	0,000
Anne-Baba Tutumları Ölçeği	0,089	403	0,000
Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği	0,078	403	0,000

Bu sonuçlar, her beş ölçüm aracının dağılımının normal dağılıma uymadığını göstermektedir. P değerleri 0,05'ten küçük olduğu için, hipotezi reddedilir ve bu ölçüm araçlarının normal dağılıma uymadığı kabul edilir. Bu çalışmada, veri setinin normal dağılım

veya diğerk parametrik varsayımlara uymadığı durumlarda non-parametrik istatistik yöntemleri kullanılmıştır. İki grup arasındaki medyan farklılıklarını değerlendirmek için Mann-Whitney U testi, bağımlı örneklemeler arasındaki medyan farklılıklarını değerlendirmek için ise Wilcoxon İşaretleme Testi tercih edilmiştir. Ayrıca, üç veya daha fazla bağımsız grup arasındaki medyan farklılıklarını belirlemek için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Veri setinin dağılım özellikleri nedeniyle non-parametrik istatistik yöntemleri, güvenilir sonuçlar elde etmek amacıyla tercih edilmiştir.

Çalışma Planı

Veri toplama işlemi, 2024-2025 eğitim dönemi boyunca yüz yüze ve internet üzerinden çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi veri toplamada katılımcılar, sosyal medya uygulamaları aracılığıyla, özellikle Whatsapp, Instagram ve Telegram gibi platformlarda ulaşılarak davet edilmişlerdir. Sosyo-demografik bilgileri, Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği ve Anne Baba Tutum Ölçeği gibi araştırma araçları kullanılarak Google formlar üzerinden toplanmıştır. Sosyal medya uygulamalarına geri dönüş yapan, araştırma kriterlerine uyan ve gönüllü olan kişilere bu veri toplama araçları uygulanmıştır. Bu ölçüm araçlarıyla birlikte, katılımcılara yine çevrimiçi bir şekilde, araştırmacı tarafından oluşturulan Aydınlatılmış Onam Formu ve Katılımcı Bilgi Formu sunulmuştur.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Anne Baba Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Betimsel İstatistikleri

Tablo 4.

Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, Anne Baba Tutum Ölçeği ve Alt Boyutları

	Min.	Max.	Ort.	Ss.
Kabul İlgi Boyutu	15,00	36,00	27,1489	4,02451
Psikolojik özerlik boyutu	11,00	31,00	21,6998	4,00083
Kontrol denetleme boyutu	10,00	21,00	15,2084	2,07238
Anne-Baba Tutumları Ölçeği	44,00	85,00	69,2506	7,28211
Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği	188,00	298,00	246,4169	18,37774

Kabul İlgi Boyutu, ölçülen özellikle ilgili olarak düşük bir minimum değerden (15,00) yüksek bir maksimum değere (36,00) kadar geniş bir aralığa sahiptir. Ortalama değeri (27,1489) bu boyuttaki genel eğilimi gösterir ve standart sapma (4,02451) ise veri seti içindeki dağılımın ne kadar değişken olduğunu belirtir. Psikolojik Özerlik Boyutu, ortalama değeri (21,6998) ile orta düzeyde bir eğilimi gösterir. Standart sapma değeri (4,00083) ise veriler arasındaki değişkenliğin orta seviyede olduğunu gösterir. Kontrol Denetleme Boyutu, minimum ve maksimum değerleri arasında sınırlı bir aralığa sahiptir. Ortalama değeri (15,2084) bu boyuttaki genel eğilimi yansıtırken, standart sapma değeri (2,07238) değişkenliğin düşük olduğunu gösterir. Anne-Baba Tutumları Ölçeği, geniş bir değer aralığına sahiptir. Ortalama değeri (69,2506), genel eğilimi yansıtırken, standart sapma değeri (7,28211) veriler arasındaki değişkenliğin biraz daha yüksek olduğunu gösterir. Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, geniş bir değer aralığına sahiptir. Ortalama değeri (246,4169) yüksek bir değer gösterirken, standart sapma değeri (18,37774) değişkenliğin daha yüksek olduğunu gösterir.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, medeni durumuna göre romantik ilişkileri ve ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?

Tablo 5.

Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet, Yaş, Medeni Durumuna Göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

		N	Ort.	Gruplar Arası Karşılaştırma
Cinsiyet	Kadın	182	201,08	Z= 0,729; p= 0,661
	Erkek	221	202,76	
Yaş	18-20 yaş	145	249,3862	X ² =2,347; p=0,072
	21-22 yaş	152	245,2566	
	23-25 yaş	67	242,8209	
	25 ve üzeri	39	246,0769	
Medeni durum	Evli	122	245,5492	X ² =0,728; p=0,484
	Bekar	270	247,0222	
	Boşanmış	11	241,1818	

Kadınlar (N=182, Ort.=201,08) ile erkekler (N=221, Ort.=202,76) arasında Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Z= 0,729; p= 0,661). Yaş grupları arasında Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (X=2,347; p=0,072). Medeni durum ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (X=0,728; p=0,484).

Tablo 6.

Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet, Yaş, Medeni Durumuna Göre Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

	Cinsiyet	N	Ort.	Gruplar Arası Karşılaştırma
Kabul İlgil Boyutu	Kadın	182	191,08	Z=1,323; p=0,060
	Erkek	221	210,99	
Psikolojik Özerklik boyutu	Kadın	182	210,95	Z= 1,252; P=0,087
	Erkek	221	194,63	
Kontrol Denetleme Boyutu	Kadın	182	202,68	Z= 0,422; p=0,994
	Erkek	221	201,44	
Anne Baba Tutum Ölçeği	Kadın	182	194,64	Z=1,026; p=0,242
	Erkek	221	208,06	
	Yaş	N	Ort.	Gruplar Arası Karşılaştırma
Kabul İlgil Boyutu	18-20 yaş	145	27,2414	X ² =1,81; p= 0,143
	21-22 yaş	152	26,9408	
	23-25 yaş	67	27,9701	
	25 ve üzeri	39	26,2051	
Psikolojik Özerklik Boyutu	18-20 yaş	145	21,5034	X ² =1,088; p=0,354
	21-22 yaş	152	22,1316	
	23-25 yaş	67	21,1791	
	25 ve üzeri	39	21,641	
Kontrol Denetleme Boyutu	18-20 yaş	145	15,1034	X ² =0,198; p=0,898
	21-22 yaş	152	15,2763	
	23-25 yaş	67	15,2687	
	25 ve üzeri	39	15,2308	
Anne Baba Tutum Ölçeği	18-20 yaş	145	69,5241	X ² =1,567; p=0,197
	21-22 yaş	152	68,5987	
	23-25 yaş	67	70,6866	
	25 ve üzeri	39	68,3077	
	Medeni durum	N	Ort.	Gruplar Arası Karşılaştırma
Kabul İlgil Boyutu	Evli	122	27,0656	X ² =0,274; p=0,759
	Bekar	270	27,2185	
	Boşanmış	11	26,3636	
Psikolojik Özerklik Boyutu	Evli	122	22,2869	

	Bekar	270	21,4333	$X^2=1,921$; $p=0,147$
	Boşanmış	11	21,7273	
Kontrol Denetleme Boyutu	Evli	122	15,1148	$X^2=0,678$; $p=0,508$
	Bekar	270	15,2741	
	Boşanmış	11	14,6364	
Anne Baba Tutum Ölçeği	Evli	122	68,7951	$X^2=0,540$; $p=0,583$
	Bekar	270	69,5037	
	Boşanmış	11	68,0909	

Kadınlar (N=182, Ort.=191,08) ile erkekler (N=221, Ort.=210,99) arasında Kabul İlgili Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($Z=1,323$; $p=0,060$). Kadınlar (N=182, Ort.=210,95) ile erkekler (N=221, Ort.=194,63) arasında Psikolojik Özerklik Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($Z=1,252$; $p=0,087$). Kadınlar (N=182, Ort.=202,68) ile erkekler (N=221, Ort.=201,44) arasında Kontrol Denetleme Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($Z=0,422$; $p=0,994$). Kadınlar (N=182, Ort.=194,64) ile erkekler (N=221, Ort.=208,06) arasında Anne-Baba Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($Z=1,026$; $p=0,242$). Bu sonuçlara göre, cinsiyetler arasında değerlendirilen dört farklı ölçüm boyutunda anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Yaş ile Anne Baba Tutum Ölçeği arasındaki fark analizlerini incelediğimizde, farklı yaş grupları arasında kabul ilgi boyutunda, psikolojik özerklik boyutunda, kontrol denetleme boyutunda ve genel olarak anne baba tutum ölçeğinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Kabul ilgi boyutunda ($X^2=1,81$; $p=0,143$), psikolojik özerklik boyutunda ($X^2=1,088$; $p=0,354$), kontrol denetleme boyutunda ($X^2=0,198$; $p=0,898$) ve anne baba tutum ölçeğinde ($X^2=1,567$; $p=0,197$) yapılan analizler sonucunda, yaşın anne baba tutumu üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu bulgular, yaşın öğrencilerin anne baba tutumlarına yönelik algılarını etkilemediğini göstermektedir.

Medeni durum ile Anne Baba Tutum Ölçeği arasındaki fark analizlerini incelediğimizde, farklı medeni durumdaki gruplar arasında kabul ilgi boyutunda, psikolojik özerklik boyutunda, kontrol denetleme boyutunda ve genel olarak anne baba tutum ölçeğinde anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Kabul ilgi boyutunda ($X^2=0,274$; $p=0,759$), psikolojik özerklik boyutunda ($X^2=1,921$; $p=0,147$), kontrol denetleme boyutunda ($X^2=0,678$; $p=0,508$) ve anne baba tutum ölçeğinde ($X^2=0,540$; $p=0,583$) yapılan analizler sonucunda, medeni durumun anne baba tutumu üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu

bulgular, öğrencilerin medeni durumlarının anne baba tutumlarına yönelik algılarını etkilemediğini göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin medeni durumu ve eğitim düzeyine göre romantik ilişkileri ve ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?

Tablo 7.

Üniversite Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Medeni Durumu Ve Eğitim Düzeyine Göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

		N	Ort.	Gruplar Arası Karşılaştırma
Anne babanın medeni durumu	Evli- Birlikte	212	184,83	$X^2=5,170$; $p=0,270$
	Evli ama ayrı yaşıyorlar	113	206,85	
	Evli ama işi dolayısıyla ayrı yaşıyorlar	28	236,25	
	Boşanmış	31	214,03	
	Anne- babadan biri hayatta değil	12	233,29	
Anne eğitim durumu	İlköğretim/Ortaöğretim	71	178,04	$X^2=7,855$; $p=0,049$
	Lise	91	204,26	İlköğretim/Ortaöğretim > Diğerleri
	Lisans	204	215,39	
	Y. Lisans/Doktora	37	168,57	
Baba eğitim durumu	İlköğretim/Ortaöğretim	32	250,41	$X^2=11,232$; $p=0,011$
	Lise	64	210,27	İlköğretim/Ortaöğretim > Diğerleri
	Lisans	254	200,11	
	Y.Lisans/Doktora	53	171,84	

Anne babanın medeni durum ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X=5,170$; $p=0,270$). Anne eğitim durumlarına göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X=7,855$; $p=0,049$). İlköğretim/Ortaöğretim eğitim düzeyine sahip annelerin puanları diğer gruplardan anlamlı olarak düşük bulunmuştur. Baba eğitim durumlarına göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X=11,232$; $p=0,011$)

Tablo 8.

Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Medeni Durumu ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

		N	Ort.	Gruplar arasında karşılaştırma
Kabul İlgil Boyutu	Evli- Birlikte	212	211,95	$X^2=12,575$; $p=0,028$ Evli- Birlikte > Boşanmış; Hayatta olmayan
	Evli ama ayrı yaşıyorlar	113	204,11	
	Evli ama işi dolayısıyla ayrı yaşıyorlar	28	197,14	
	Boşanmış	31	144,52	
	Anne- babadan biri hayatta değil	12	212,46	
	İkisi de hayatta değil	7	122,71	
Psikolojik Özerklik Boyutu	Evli- Birlikte	212	195,54	$X^2=3,438$; $p=0,633$
	Evli ama ayrı yaşıyorlar	113	202,96	
	Evli ama işi dolayısıyla ayrı yaşıyorlar	28	218,13	
	Boşanmış	31	225,26	
	Anne- babadan biri hayatta değil	12	199,25	
	İkisi de hayatta değil	7	219,43	
Kontrol Denetleme Boyutu	Evli- Birlikte	212	204,99	$X^2=1,677$; $p=0,892$
	Evli ama ayrı yaşıyorlar	113	196,73	
	Evli ama işi dolayısıyla ayrı yaşıyorlar	28	216,50	
	Boşanmış	31	191,03	
	Anne- babadan biri hayatta değil	12	212,54	
	İkisi de hayatta değil	7	169,07	
Anne Baba Tutum Ölçeği	Evli- Birlikte	212	210,79	$X^2=6,889$; $p=0,229$
	Evli ama ayrı yaşıyorlar	113	201,83	
	Evli ama işi dolayısıyla ayrı yaşıyorlar	28	192,43	
	Boşanmış	31	161,50	
	Anne- babadan biri hayatta değil	12	209,00	
	İkisi de hayatta değil	7	144,14	

Anne-babanın medeni durumlarına göre Kabul İlgı Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=12,575$; $p=0,028$). Evli birlikte olanların ortalamalarının boşanmış aileler ve ikisi de hayatta olmayan ailelerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Anne-babanın medeni durumlarına göre Psikolojik Özerklik Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=3,438$; $p=0,633$). Anne-babanın medeni durumlarına göre Kontrol Denetleme Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=1,677$; $p=0,892$). Anne-babanın medeni durumlarına göre Anne Baba Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=6,889$; $p=0,229$).

Bu sonuçlara göre, anne-babanın medeni durumlarına bağlı olarak ölçülen dört farklı boyutta, yalnızca Kabul İlgı Boyutu'nda anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Bu durum, boşanmış aileler veya ebeveynlerinden biri hayatta olmayan bireylerin anne-baba tutumlarının bu boyutta farklılık gösterebileceğini işaret edebilir. Ancak, diğer boyutlarda belirgin bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 9.

Üniversite Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

		N	Ort.	Gruplar arası karşılaştırma
Kabul İlgı Boyutu	İlköğretim/Ortaöğretim	71	193,56	$X^2=1,909$; $p=0,591$
	Lise	91	199,13	
	Lisans	204	208,06	
	Y.Lisans/Doktora	37	191,85	
Psikolojik Özerklik Boyutu	İlköğretim/Ortaöğretim	71	211,00	$X^2=3,572$; $p=0,312$
	Lise	91	217,58	
	Lisans	204	192,33	
	Y.Lisans/Doktora	37	199,73	
Kontrol Denetleme Boyutu	İlköğretim/Ortaöğretim	71	210,15	$X^2=,932$; $p=0,818$
	Lise	91	201,65	
	Lisans	204	197,16	
	Y.Lisans/Doktora	37	213,88	
Anne Baba Tutum Ölçeği	İlköğretim/Ortaöğretim	71	202,17	$X^2=1,314$; $p=0,726$
	Lise	91	194,27	
	Lisans	204	206,34	
	Y.Lisans/Doktora	37	196,76	

$p>0,05$

Anne eğitim düzeylerine göre Kabul İlgi Boyutu, Psikolojik Özerklik Boyutu, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne Baba Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=1,909$; $p=0,591$; $X^2=3,572$; $p=0,312$; $X^2=0,932$; $p=0,818$; $X^2=1,314$; $p=0,726$). Bu sonuçlara göre, anne eğitim düzeylerine bağlı olarak ölçülen dört farklı boyutta anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bu durum, anne eğitim düzeyinin Anne Baba Tutum Ölçeği altındaki boyutları etkilemediğini göstermektedir.

Tablo 10.

Üniversite Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

		N	Ort.	Gruplar arası karşılaştırma
Kabul İlgi Boyutu	İlköğretim/Ortaöğretim	32	132,08	$X^2=9,013$; $p= \mathbf{0,029}$ Y.Lisans/doktora>ilköğretim/ortaöğretim
	Lise	64	200,17	
	Lisans	254	208,92	
	Y.Lisans/Doktora	53	213,25	
Psikolojik Özerklik Boyutu	İlköğretim/Ortaöğretim	32	205,64	$X^2=3,073$; $p=0,381$
	Lise	64	216,65	
	Lisans	254	195,04	
	Y.Lisans/Doktora	53	215,46	
Kontrol Denetleme Boyutu	İlköğretim/Ortaöğretim	32	183,70	$X^2=,837$; $p=0,840$
	Lise	64	201,81	
	Lisans	254	204,69	
	Y.Lisans/Doktora	53	200,41	
Anne Baba Tutum Ölçeği	İlköğretim/Ortaöğretim	32	155,81	$X^2=4,803$; $p=0,187$
	Lise	64	198,80	
	Lisans	254	209,70	
	Y.Lisans/Doktora	53	196,82	

$p<0,05$

Baba eğitim düzeylerine göre Kabul İlgi Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=9,013$; $p=0,029$). Yüksek lisans/doktora eğitim düzeyine sahip babaların ilköğretim/ortaöğretim mezunlarından daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Baba eğitim düzeylerine göre Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne Baba Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=3,073$; $p=0,381$; $X^2=0,837$; $p=0,840$; $X^2=4,803$; $p=0,187$).

Bu sonuçlara göre, baba eğitim düzeyine bağlı olarak ölçülen dört farklı boyutta sadece Kabul İlgi Boyutu'nda anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Yüksek lisans/doktora eğitim

düzeyine sahip babaların bu boyutta daha yüksek puan alması, baba eğitim düzeyinin anne-baba tutumları üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Ancak, diğer boyutlarda belirgin bir farklılık tespit edilmemiştir.

Üniversite öğrencilerinin öğrencinin sınıf düzeyi ve son ilişki süresine göre romantik ilişkileri ve ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?

Tablo 11.

Üniversite Öğrencilerinin Öğrencinin Sınıf Düzeyi Ve Son İlişki Süresi ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

Öğrencinin Sınıf Düzeyi	1. sınıf	91	205,64	$X^2=1,461; p=0,691$
	2. sınıf	124	199,15	
	3. sınıf	54	213,8	
	4. sınıf	134	197,41	
Son ilişki süresi	1 aydan az	90	190,62	$X^2=7,807, p=0,305$
	1-3 ay	73	194,42	
	3-6 ay	53	201,32	
	6 ay - 1 yıl	102	204,56	
	1-2 yıl	37	240,77	
	2-4 yıl	18	227,03	
	4-6 yıl	9	140,33	
	6 yıl ve daha fazla	21	203,05	

$p<0,05$

Yapılan analiz sonucuna göre;

İlköğretim/Ortaöğretim eğitim düzeyine sahip babaların puanları diğer gruplardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Sınıflara göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X=1,461; p=0,691$). Romantik ilişki süresine göre Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X=7,807; p=0,305$).

Bu analiz sonuçları, cinsiyet, yaş, anne-babanın medeni durumu, sınıf ve romantik ilişki süresi gibi faktörlere bağlı olarak Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir. Ancak, anne ve baba eğitim durumu arasında

anlamli farklılıklar tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, bu demografik faktörlerin romantik ilişki değerlendirmelerini etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Tablo 12.

Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

		N	Ort.	Gruplar arası karşılaştırma
Kabul İlgi Boyutu	1. sınıf	91	213,88	$X^2=3,617$; $p=0,306$
	2. sınıf	124	189,84	
	3. sınıf	54	213,93	
	4. sınıf	134	200,37	
Psikolojik Özerklik Boyutu	1. sınıf	91	205,98	$X^2=9,201$; $p=0,027$ 3. sınıf > 1,2,4. Sınıf
	2. sınıf	124	199,92	
	3. sınıf	54	236,95	
	4. sınıf	134	187,13	
Kontrol Denetleme Boyutu	1. sınıf	91	199,38	$X^2=1,684$; $p=0,641$
	2. sınıf	124	206,75	
	3. sınıf	54	200,24	
	4. sınıf	134	200,09	
Anne Baba Tutum Ölçeği	1. sınıf	91	202,24	$X^2=4,791$; $p=0,188$
	2. sınıf	124	201,02	
	3. sınıf	54	183,40	
	4. sınıf	134	210,24	

$p<0,05$

Sınıf düzeylerine göre Kabul İlgi Boyutu, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne Baba Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=3,617$; $p=0,306$; $X^2=1,684$; $p=0,641$; $X^2=4,791$; $p=0,188$).

Sınıf düzeylerine göre Psikolojik Özerklik Boyutu puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=9,201$; $p=0,027$). 3. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan daha yüksek psikolojik özerklik puanlarına sahip olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlara göre, sınıf düzeyine bağlı olarak ölçülen dört farklı boyutta sadece Psikolojik Özerklik Boyutu'nda anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. 3. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan daha yüksek psikolojik özerklik puanlarına sahip olması, sınıf düzeyinin öğrencilerin bu boyuttaki tutumlarını etkileyebileceğini göstermektedir. Ancak, diğer boyutlarda belirgin bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 13.

Üniversite Öğrencilerinin Son İlişki Süresi ile Anne Baba Tutum Ölçeği Arasındaki Fark Analizleri

		N	Ort.	Gruplar arası karşılaştırma
Kabul İlgi Boyutu	1 aydan az	90	191,69	$X^2=,612$; $p= 0,999$
	1-3 ay	73	202,23	
	3-6 ay	53	197,50	
	6 ay - 1 yıl	102	214,15	
	1-2 yıl	37	202,12	
	2-4 yıl	18	189,58	
	4-6 yıl	9	224,56	
	6 yıl ve daha fazla	21	198,50	
Psikolojik Özerklik Boyutu	1 aydan az	90	220,24	$X^2=7,534$; $p= 0,375$
	1-3 ay	73	220,82	
	3-6 ay	53	196,44	
	6 ay - 1 yıl	102	176,59	
	1-2 yıl	37	204,54	
	2-4 yıl	18	209,97	
	4-6 yıl	9	207,28	
	6 yıl ve daha fazla	21	182,26	
Kontrol Denetleme Boyutu	1 aydan az	90	204,82	$X^2=5,995$; $p= 0,545$
	1-3 ay	73	201,12	
	3-6 ay	53	208,62	
	6 ay - 1 yıl	102	191,77	
	1-2 yıl	37	199,57	
	2-4 yıl	18	187,72	
	4-6 yıl	9	211,11	
	6 yıl ve daha fazla	21	238,55	
Anne Baba Tutum Ölçeği	1 aydan az	90	192,92	$X^2=4,829$; $p= 0,681$
	1-3 ay	73	189,95	
	3-6 ay	53	205,53	
	6 ay - 1 yıl	102	221,26	
	1-2 yıl	37	195,99	
	2-4 yıl	18	186,33	
	4-6 yıl	9	195,00	
	6 yıl ve daha fazla	21	207,38	

$p>0,05$

Kabul İlgi Boyutu:

Romantik ilişki süresine göre Kabul İlgi, Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne Baba Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=0,612$; $p=0,999$; $X^2=7,534$; $p=0,375$; $X^2=5,995$; $p=0,545$; $X^2=4,829$; $p=0,681$). Bu sonuçlara göre, romantik ilişki süresine bağlı olarak ölçülen dört farklı boyutta anlamlı bir

farklılık gözlemlenmemiştir. Bu durum, romantik ilişki süresinin anne baba tutumları üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki var mıdır?

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkileri İle Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Arasındaki İlişki

Tablo 14, romantik ilişkiyi değerlendiren ölçeğin (Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği) üniversite öğrencilerinin anne baba tutumlarıyla ilişkisini Spearman korelasyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 14.

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkileri ile Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Arasındaki İlişki (Spearman Korelasyon Analizi)

		Kabul İlgi Boyutu	Psikolojik Özerklik Boyutu	Kontrol Denetleme Boyutu	Anne Baba Tutum Ölçeği
Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği	r	-,115*	-0,030	-0,035	-0,065
	p	0,020*	0,552	0,488	0,191

Analiz sonuçlarına göre;

Kabul İlgi Boyutu ile romantik ilişkiyi değerlendirme arasında zayıf bir negatif korelasyon bulunmuştur ($r = -0,115$; $p = 0,020$). Yani, öğrencilerin anne baba tutumlarındaki kabul ve ilgi düzeyi arttıkça, romantik ilişkilerini daha olumsuz değerlendirdikleri gözlemlenmiştir.

Psikolojik Özerklik Boyutu ile romantik ilişkiyi değerlendirme arasında herhangi bir korelasyon bulunmamıştır ($r = -0,030$). Bu durum, psikolojik özerklik düzeyi ile romantik ilişki değerlendirmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p = 0,552$). Kontrol Denetleme Boyutu ile romantik ilişkiyi değerlendirme arasında herhangi bir

korelasyon bulunmamıştır ($r = -0,035$). Bu durum, kontrol ve denetleme düzeyi ile romantik ilişki değerlendirilmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p = 0,488$). Anne Baba Tutum Ölçeği ile romantik ilişkiyi değerlendirme arasında herhangi bir korelasyon bulunmamıştır ($r = -0,065$). Bu durum, genel anne baba tutumu ile romantik ilişki değerlendirilmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p = 0,191$).

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinin ebeveynlerin aile içi tutumu üzerine etkisi var mıdır?

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinin Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Üzerine Etkisi

Bu regresyon analizi, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinin ebeveynlerin aile içi tutumu üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir.

Tablo 15.

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinin Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Üzerine Etkisi (Regresyon Analizi)

		Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p.
		B	Std. Hata	Beta		
Kabul İlgisi Boyutu	Sabit	35,115	2,673		13,139	0,000
	Romantik ilişki	-0,032	0,011	-0,148	-2,989	0,003
Psikolojik Özerklik Boyutu	Sabit	22,556	2,686		8,398	0,000
	Romantik ilişki	-0,003	0,011	-0,016	-0,320	0,750
Kontrol Denetleme Boyutu	Sabit	16,049	1,391		11,539	0,000
	Romantik ilişki	-0,003	0,006	-0,030	-0,606	0,545
Anne Baba Tutum Ölçeği	Sabit	78,672	4,867		16,165	0,000
	Romantik ilişki	-0,038	0,020	-0,096	-1,941	0,053

Kabul ilgi boyutu;

Romantik İlişki'nin (romantikilişki) katsayısı -0,032'dir, standart hata 0,011 ve Beta katsayısı -0,148'dir. t istatistiği -2,989'dur ve p değeri 0,003'tür. Bu durum, romantik ilişki boyutunun kabul ilgi boyutunu anlamlı bir şekilde etkilediğini gösterir. Bu sonuçlara göre, romantik ilişki boyutunun kabul ilgi boyutu üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Yani, romantik ilişki boyutu arttıkça kabul ilgi boyutu düşmektedir. Bu bağlamda, romantik ilişki boyutu ve kabul ilgi boyutu arasında ters yönlü bir ilişki olduğu söylenebilir.

Psikolojik özerklik boyutu;

Romantik İlişki'nin (romantikilişki) katsayısı -0,003'tir, standart hata 0,011 ve Beta katsayısı -0,016'dir. t istatistiği -0,320'dir ve p değeri 0,750'dir. Bu durum, romantik ilişki boyutunun psikolojik özerklik boyutu üzerinde anlamsız bir etkiye sahip olduğunu gösterir. Bu sonuçlara göre, romantik ilişki boyutunun psikolojik özerklik boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir. Yani, romantik ilişki boyutu ile psikolojik özerklik boyutu arasında bir ilişki tespit edilememiştir.

Kontrol denetleme boyutu

Romantik İlişki'nin (romantikilişki) katsayısı -0,003'tir, standart hata 0,006 ve Beta katsayısı -0,030'dir. t istatistiği -0,606'dir ve p değeri 0,545'tir. Bu durum, romantik ilişki boyutunun kontrol denetleme boyutu üzerinde anlamsız bir etkiye sahip olduğunu gösterir. Bu sonuçlara göre, romantik ilişki boyutunun kontrol denetleme boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir. Yani, romantik ilişki boyutu ile kontrol denetleme boyutu arasında bir ilişki tespit edilememiştir.

Anne baba tutum ölçeği;

Romantik İlişki'nin (romantikilişki) katsayısı -0,038'dir, standart hata 0,020 ve Beta katsayısı -0,096'dır. t istatistiği -1,941'dir ve p değeri 0,053'tir. Bu durum, romantik ilişki boyutunun anne baba tutum ölçeği üzerinde anlamlılık düzeyi 0,05'te yaklaşan bir etkiye sahip olduğunu gösterir. Ancak, bu etki istatistiksel olarak sınırda ($p = 0,053$) olduğu için dikkatlice yorumlanmalıdır. Bu sonuçlara göre, romantik ilişki boyutunun anne baba tutum ölçeği üzerinde zayıf ve sınırda anlamlılık düzeyine yakın bir etkiye sahip olabileceği düşünülmektedir.

BÖLÜM V

Tartışma

Analiz sonuçlarına göre, cinsiyet ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bazı araştırma sonuçları, kadınların erkeklere göre romantik ilişkilerde daha fazla cinsel ve fiziksel istismara maruz kalma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır (Swindell ve diğ., 2005; Forke ve diğ., 2008; Kalkan, 2010). Diğer taraftan, bazı çalışmalarda erkeklerin duygusal istismara daha fazla maruz kaldığı belirtilmiştir (Harned, 2001). Ancak, bu konudaki araştırmaların sonuçları çeşitlilik göstermektedir ve romantik ilişkilerde algılanan istismarın karmaşık ve çok yönlü bir konu olduğunu göstermektedir. Örneğin, Lysova ve Douglas (2008) tarafından yürütülen bir araştırmada, romantik ilişkilerde algılanan istismar açısından kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, her iki cinsiyetin de benzer düzeyde istismara maruz kaldığı veya bu konuda benzer algılara sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Sonuç olarak, analiz sonuçları ile literatürdeki bulgular arasında bir uyumsuzluk göze çarpmaktadır. Bu çelişkili sonuçlar, romantik ilişkilerde algılanan istismar konusunun karmaşıklığını ve bireyler arasında deneyimlerdeki çeşitliliği vurgulamaktadır. İstismarın türleri, şiddet düzeyleri, kültürel faktörler ve bireylerin yaşadıkları deneyimler gibi birçok değişken, bu konudaki araştırmalarda dikkate alınması gereken faktörlerdir.

Analiz sonuçlarına göre, yaş ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bu bulgu, katılımcıların yaşlarının romantik ilişkiyi değerlendirme konusunda genelde bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Ancak, bu sonuçlar literatürdeki bazı çalışmalarla ilişkilendirilebilir ve daha geniş bir perspektiften değerlendirilebilir. Atak ve diğ. (2016) tarafından yapılan çalışmada belirtilen yetişkinlik yaşının 19-26 yaşları arasında bulunması, bu dönemin romantik ilişkiler açısından önemli bir dönem olduğunu göstermektedir. Üniversite yıllarına denk gelen bu dönem, gençlerin romantik ilişkileri yoğun olarak yaşadıkları bir zaman dilimidir. Romantik ilişkinin gençler için, yakın olma isteği ve ihtiyaçlarını karşılamak adına kurulan bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Durmuş ve Sumbaş, 2018). Bu dönemde gençler, duygusal ve sosyal gelişimlerini keşfetme sürecinde romantik ilişkileri önemli bir deneyim olarak yaşarlar. Öte yandan, bazı araştırmalar, yaşın ilerlemesiyle birlikte yakın ilişki istismarının azaldığını göstermiştir (Burazeri ve diğerleri, 2005). Romantik ilişkilerde 17-29 yaş aralığının, yakın ilişkilerde yaşanan istismar açısından riskli bir dönem olduğu ve bu riskin 30 yaşından sonra azalmaya başladığı belirtilmiştir (Merrill

ve diğerkleri, 2004). Bu bulgular, yaşın romantik ilişkilerdeki dinamikleri etkileyebileceğini ve genç yetişkinlik döneminin bu açıdan hassas bir dönem olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, analiz sonuçları yaş ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark göstermemiş olabilir, ancak genç yetişkinlik döneminin romantik ilişkiler açısından önemli bir evre olduğu ve yaşın bu ilişkilerin dinamiklerini etkileyebileceği literatürdeki bulgularla desteklenmektedir.

Analiz sonuçlarına göre, sınıf ile Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin romantik ilişkilerini değerlendirme konusunda sınıf düzeylerine bağlı olarak genel bir farklılık olmadığını göstermektedir. Ancak, bu sonuçları literatürdeki bazı çalışmalarla ilişkilendirebiliriz. Küçükarslan ve Gizir'in (2014) çalışması, ilişki inancını sınıf düzeyinde değerlendirmiş ve son sınıf öğrencilerinin birinci sınıflara göre aşkı daha gerçekçi değerlendirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu durum, öğrencilerin romantik ilişki anlayışlarının zaman içinde gelişebileceğini ve deneyim kazandıkça daha olgun bir bakış açısına sahip olabileceklerini göstermektedir. Zimmer-Gembeck'in (1999) çalışmasına göre, romantik ilişkinin başlaması gelişimsel bir görevdir ve gençler arasında romantik ilişkilerin başlama yaşının değişkenlik gösterdiği belirtilmektedir. Bu çalışmada, 17-19 yaş arasındaki kız öğrencilerle yapılan bir çalışmada romantik ilişki başlama yaşının 14.7 olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, gençlerin romantik ilişkilere ilgi duymaya başladıkları bir döneme işaret eder. Diğer bir nokta ise, 9. sınıftan 12. sınıfa geçişte kız öğrencilerin romantik ilişki yaşama oranının arttığıdır. Bu durum, ergenlik döneminde romantik ilişkilerin artan bir öneme sahip olduğunu ve bu süreçte gençlerin duygusal ilişkilere daha fazla dahil olduklarını göstermektedir. Sonuç olarak, sınıf düzeyi ile romantik ilişki değerlendirme puanları arasında genel bir fark saptanmamış olabilir, ancak bu durumu gençlerin yaş, deneyim ve gelişim süreçleriyle ilişkilendirmek, ilişki anlayışlarının zaman içinde nasıl evrildiğini anlamamıza yardımcı olabilir.

Analiz sonuçlarına göre, romantik ilişki süresi gibi faktörlere bağlı olarak Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ancak, bazı araştırmacılar, romantik ilişkilerde istismarın ortaya çıkışı ve süreci konusunda farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu araştırmacılar, romantik ilişkilerde evliliğin veya romantik birlikteliğin başlangıcı ile ilişki istismarı arasında kısa ve gizli bir dönem olduğunu belirtmektedirler. Bu dönem genellikle ilişkinin yeni başladığı veya kısa süreli olduğu durumlarda ortaya çıkar ve genellikle görmezden gelir (Burazeri ve diğ., 2005). Çiftler, ilişkinin ilk dönemlerinde genellikle sorunları ifade etmekten kaçınabilir veya problemleri gizleyebilirler (Merrill ve diğ.,

2004). Sommer (1994)'e göre, bu dönemde çiftler genellikle uyumlu davranır ve sorunları ifade etmek yerine kabul edici bir tutum sergilerler. Ancak, zamanla çiftler arasındaki ilişki derinleştikçe ve duygusal bağlar güçlendikçe, bu gizli dönem sona erer ve gerçek duygular ve düşünceler ifade edilmeye başlanır. Bu noktada, ilişki içindeki gerilim artabilir ve tartışmalar, kavgalar ve hatta şiddet davranışları ortaya çıkabilir. Bu süreç, istismarın açığa çıkması ve ilişkinin daha gerçekçi bir şekilde değerlendirilmesiyle sonuçlanabilir. Uzun süreli ilişkilerde de istismar riskleri bulunmaktadır. Sommer (1994)'e göre, uzun süre devam eden ilişkilerde, süreç içinde istismara maruz kalan bir eş, bu durumu ilişkinin bir parçası olarak görmeye başlayabilir ve ilişkiyi sürdürmek adına bu durumu kabullenir hale gelebilir. Bu bakış açısı, romantik ilişkilerde istismarın zaman içinde nasıl gelişebileceği ve ilişki sürecinin nasıl etkilediği konusunda önemli bir perspektif sunmaktadır. İlişkilerin başlangıç dönemlerinde görülen istismarın, ilişkinin derinleşmesi ve gelişmesiyle birlikte artabileceği ve ilişki içindeki dinamiklerin zamanla değişebileceği anlaşılmaktadır.

Çalışmanın bulgularına göre, anne ve baba eğitim düzeyleri arasında önemli farklılıklar tespit edilmiş ve bu durum romantik ilişkiyi değerlendirme üzerinde etkili olmuştur. İlköğretim/Ortaöğretim eğitim düzeyine sahip annelerin puanlarının diğer gruplardan anlamlı olarak düşük, aynı eğitim düzeyine sahip babaların puanlarının ise diğer gruplardan anlamlı olarak yüksek bulunması dikkat çekicidir. Bu durum, romantik ilişkiyi değerlendirme ölçeği puanlarının eğitim düzeyine göre değişebileceğini ve bu değişikliğin cinsiyet rolleri, kültürel normlar ve sosyoekonomik faktörlere bağlı olarak ortaya çıkabileceğini düşündürmektedir. Sumbas ve diğ. (2023) tarafından yapılan benzer bir analize göre anne ve baba eğitim düzeyine göre flört şiddetini kabul düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Göktaş, 2010). Ancak, literatürde kadınların eğitim seviyelerinin, kültürel ve sosyal çevrelerinin flört şiddetini kabul üzerinde etkili olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır (Çelikle, 2013). Çalışmanın değindiği sosyokültürel seviye yüksek olan kişilerin genellikle şiddeti kabul etme eğiliminde daha az olduğu yönündeki genel beklenti, kadınların şiddete maruz kaldığı durumlarda hangi sosyokültürel seviyede olursa olsun şiddeti kabul etmelerinin bilindiği ancak bu durumun kadınların eğitim seviyelerine göre değişebileceği anlatılmaktadır. Özellikle kız çocuklarının anneleri ile özdeşleme eğiliminde oldukları ve sosyoekonomik durumun bu özdeşleşmeye etkide bulunabileceği vurgulanmıştır (Bee ve Boyd, 2009). Ayrıca, şiddetin mağdurları ve şiddet uygulayan kişilerin, yardım almak veya ceza almak konusunda sosyokültürel faktörlere bağlı olarak belirsizlik yaşamalarının, sosyo-kültürel açıdan zayıf olan bireylerin şiddeti kabul etme eğiliminde olabileceği görüşü desteklenmiştir (Yüce, 2019). Bu bağlamda, romantik

ilişkiyi değerlendirme üzerinde etkili olan faktörlerin sadece bireyin eğitim düzeyi değil, aynı zamanda sosyokültürel ve ekonomik bağlamdaki diğer faktörlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılabilir.

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, cinsiyetlere göre değerlendirilen dört farklı ölçüm boyutunda (Kabul İlgili Boyutu, Psikolojik Özerklik Boyutu, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne-Baba Tutum Ölçeği), kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak, Kazmaz ve Epli (2022) tarafından yapılan çalışmada anne kabul ve red puanları cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterirken, baba kabul puanları, red puanları ve romantik ilişkide kendini açma düzeyi puanları arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark saptanmamıştır. Literatür bulgularına göre, erkeklerin anneden algıladıkları kabul puan ortalamalarının kadınlara göre daha yüksek olduğu, kadınların ise anneden algıladıkları red puan ortalamalarının erkeklere göre daha fazla olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde, literatürdeki bazı çalışmalarda, bireylerin cinsiyetlerine bağlı olarak ebeveyn tutumlarına verdikleri tepkilerde farklılıklar olduğu ortaya konmuştur. Örneğin, Ali ve diğ. (2015) araştırması, erkeklerin annelerinden algıladıkları kabul ile mevcut psikolojik uyumları arasında daha güçlü bir ilişki olduğunu gösterirken, kadınların babalarından algıladıkları kabulün annelerinden algıladıkları kabule göre psikolojik uyumları ile daha güçlü bir ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu durum, bireylerin cinsiyetlerine bağlı olarak ebeveynlerinden aldıkları destek ve kabulün, psikolojik uyumları üzerinde farklı etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Ancak, bu tür bulguların literatürdeki diğer çalışmalarla tam olarak uyumlu olmadığı da belirtilmiştir. Dwairy (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, bu araştırma sonuçlarının aksine erkeklerin kadınlara göre daha fazla red ve daha az kabul algıladığı görülmüştür. Benzer şekilde, Epli ve diğerlerinin (2021) araştırmasında da erkeklerin kadınlarla kıyaslandığında daha düşük kabul ve daha fazla red algıladıkları belirtilmiştir.

Sonuç olarak, bu bulgular, cinsiyet rolleri, toplumsal beklentiler ve bireylerin aile içindeki deneyimleri arasındaki karmaşık ilişkileri anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu vurgular. Cinsiyete dayalı algılanan ebeveyn tutumları, bireylerin duygusal ve psikolojik uyumları üzerinde etkili olabilir, ancak bu etkilerin karmaşıklığı ve çeşitliliği, bireyler arasında önemli ölçüde değişebilir.

Bu çalışmanın yaş gruplarına göre Anne-Baba Tutum Ölçeği arasında ilişki olmadığı görülmüştür. Gökçedağ'ın (2001) çalışmasında da algılanan anne baba tutumlarının yaşa göre farklılaşmadığına dair bir bulgu olduğu belirtilmiştir. Ancak, Smetana (1988) ve Kulaksızoğlu (2005) tarafından yapılan diğer çalışmalarda, ergenlerin yaşlarına bağlı olarak ebeveyn

otoritesine ilişkin algılarında değişiklikler olduğu ifade edilmiştir. Bu çelişkili bulgular, farklı kültürlerde, toplumlarda veya örneklemelerde değişiklik gösteren dinamiklerin ve etkenlerin olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca, çalışmada belirtilen sebep olarak katılımcı yaşlarının birbirine yakın olması da önemli bir faktör olabilir. Benzer yaş gruplarından oluşan bir örneklem, yaşa bağlı değişkenlikleri daha az gösterme eğiliminde olabilir.

Genç bireylerin kültürlerine ve toplumlarına özgü normatif beklentilere farklı tepkiler verdiğini göstermektedir. Kültür, aile içindeki rolleri, ilişki beklentilerini ve psikolojik özerklik anlayışını etkileyerek yaş grupları arasında farklılıklara yol açabilir. Ayrıca, çalışmada belirtilen örneklemde katılımcı yaşlarının birbirine yakın olması, benzer yaş gruplarından oluşan bir örneklem seçiminin yaşa bağlı değişkenlikleri daha az gösterme eğiliminde olabileceğini düşündürebilir. Bu durum, kültür farklılıklarının daha belirgin olmadığı veya homojen bir yaş grubu içinde benzer düşünce kalıplarının bulunabileceği anlamına gelebilir. Sonuç olarak, kültür farklılıklarının, toplumsal normların ve örneklem seçiminin, yaş grupları arasındaki ilişki değerlendirmelerindeki değişkenlikleri etkileyebileceği anlaşılmalıdır. Kültürel bağlamda daha fazla derinlemesine bir analiz, bu çelişkili bulguların anlaşılmasına ve genellemelere daha sağlam bir temel oluşturulmasına yardımcı olabilir.

Anne-babanın medeni durumlarına göre, Kabul İlgili Boyutu'nda evli birlikte olanların puanlarının boşanmış ailelerden ve ikisi de hayatta olmayan ailelerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne-Baba Tutum Ölçeği'nde ise medeni duruma bağlı olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bu sonuçlar, romantik ilişkiyi değerlendirme ölçeğinin belirli boyutlarının, özellikle Kabul İlgili Boyutu'nun, ailelerin medeni durumlarına bağlı olarak değişiklik gösterebileceğini göstermektedir. Ancak, diğer ölçüm boyutlarında medeni duruma bağlı anlamlı bir fark bulunmamıştır. Çakır'ın (2022) çalışmasındaki sonuçlara paralel olarak, ebeveyn kabul-ret ölçeğinin bazı demografik faktörlere bağlı olarak farklılaşmaması, bu ölçeğin genelde belirli demografik değişkenlere duyarlı olmadığını düşündürebilir. Bu, ölçeğin genel geçerliliği konusunda önemli bir gözlem olabilir.

Bu bulgu, yaşanan medeni durumun çocukların algıladığı kabul ve ilgi düzeyinde etkili olduğunu, ancak psikolojik özerklik, kontrol denetleme boyutu ve anne-baba tutum ölçeği üzerinde belirgin bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Morsünbül (2012) tarafından ifade edildiği gibi psikolojik özerklik kavramı, bireyin duygusal ve davranışsal anlamda bağımsızlık ve özgürlük kazanma sürecini ifade eder. Medeni duruma bağlı olarak kabul ilgi boyutunda gözlemlenen farklılık, evli birlikte olan ailelerin daha yüksek puan alması, belki de bu ailelerde çocukların daha fazla destek ve ilgi gördüğünü işaret edebilir. Evli ailelerde, genellikle iki

ebeveynin birlikte çocuklarına destek olma ve ilgi gösterme eğilimi daha yüksek olabilir. Bununla birlikte, psikolojik özerklik, kontrol denetleme boyutu ve anne-baba tutum ölçeği üzerinde medeni duruma bağlı olarak anlamlı bir fark bulunmamış olması, çocukların duygusal bağımsızlık ve kontrol algıları üzerinde medeni durumun belirleyici bir etkisinin olmadığını gösteriyor olabilir. Bu durum, çocukların bu alanlardaki algılarının, ebeveynlerinin evlilik durumundan daha çok, aile içindeki bireysel ilişkiler, tutumlar ve davranışlar gibi faktörlere bağlı olabileceğini düşündürülebilir (Özdemir ve Çok, 2011). Ancak, bu bulguların daha iyi anlaşılabilmesi için ilgili kuramsal bağlamları ve araştırma literatürünü incelemek önemlidir. Medeni durumun çocukların özerklik ve aile tutumları üzerindeki etkisi, farklı teorik yaklaşımların ışığında daha detaylı bir şekilde değerlendirilebilir.

Bu çalışma, çocukların algıladığı aile ortamının, anne ve baba eğitim düzeyleri üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik kapsamlı bir araştırma niteliğindedir. Elde edilen bulgular, literatürdeki çeşitli çalışmaların yanı sıra araştırma konusuyla ilgili önemli görüşleri dikkate almaktadır. Öncelikle, Gökçedağ (2001) tarafından yapılan bir çalışmada, algılanan anne baba tutumlarının yaşa göre farklılaşmadığı belirtilmiştir. Ancak, Kulaksızoğlu (2005) gibi diğer çalışmalar, ergenlerin yaşları arttıkça anne baba otoritesine bağlanma olasılıklarının azaldığını ve otorite algılamalarının değiştiğini ortaya koymaktadır. Bu noktada, bu araştırmanın katılımcılarının yaşlarının birbirine yakın olmasının sonuçlara etki etmiş olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın diğer bir odak noktası, anne-babanın medeni durumlarının çocukların algıladığı aile ortamına etkisi üzerinedir. Bu bağlamda, Çakır (2022) tarafından yapılan bir çalışmada, ebeveyn kabul-ret ölçeğinin ve okul öncesi rekabet ölçeğinin cinsiyet, anne babanın medeni durumu, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim durumuna göre farklılaşmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, eğitim düzeyi ile aile ortamı algısı arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar da önemli bir bağlam oluşturmaktadır. Çalışmanın bulgularına paralel olarak, Kalafatoğlu (2017), Şahin (2018) ve Aydın (2019) gibi araştırmalarda da eğitim düzeyi ile algılanan aile ortamı arasında anlamlı bir fark bulunmadığı belirtilmiştir. Ancak, Çengel (2021) ve Ekin (2021) gibi diğer çalışmalarda, eğitim düzeyi arttıkça kabul- ilgi puanlarının arttığı ve daha olumlu bir aile ortamının algılandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda, elde edilen bulgular, aile dinamikleri, kültürel farklılıklar ve bireysel özelliklerin, çocukların algıladığı aile ortamını etkileyen karmaşık etmenler olduğunu vurgulamaktadır. Literatürdeki çeşitli görüşleri bir araya getirerek, çalışmanın sonuçları daha geniş bir perspektifle değerlendirilebilir. Bu tür araştırmalar, aile eğitimi, çocuk gelişimi ve psikoloji alanlarında ilerlemeye katkı sağlamaktadır.

Türk aile yapısı, geleneksel olarak ailenin toplum içinde önemli bir birim olduğu ve belirli normlar, değerler ve roller içeren genel bir yapıyı ifade eder. Aile içinde saygı, dayanışma ve sadakatin ön planda olduğu bir kültür bulunmaktadır. Toplumsal dayanışma ve yardımlaşma, Türk ailelerinin güçlü bir özelliğidir. Genellikle belirli cinsiyet rolleri bulunur; erkekler aile ekonomisini sağlama ve dışarıda çalışma rolünü üstlenirken, kadınlar ev içindeki görevleri üstlenir. Eğitim, Türk ailelerinde önemli bir değer olarak kabul edilir ve genellikle ailedeki bireylerin eğitim düzeyi ile ilişkilidir. Aynı zamanda din ve kültür, aile yaşamında temel bir rol oynar. Ancak, bireyler ve aileler arasında farklılık gösteren özellikler, modernleşme ve diğer faktörlerle birlikte Türk aile yapısında çeşitlilik ve değişime neden olabilir. Bu nedenle, genel özelliklerin yanı sıra bireylerin özel durumları ve deneyimleri de dikkate alınmalıdır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Analiz sonuçlarına göre, cinsiyet, yaş, medeni durum, anne-babanın medeni durumu, sınıf ve romantik ilişki süresi gibi faktörlere bağlı olarak Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Cinsiyet bazında kadınlar ile erkekler arasında, yaş gruplarına göre, anne-babanın medeni durumlarına ve sınıflara göre romantik ilişki değerlendirme ölçeği puanları arasında anlamlı bir ayrım bulunmamıştır. Ancak, anne ve baba eğitim düzeyleri arasında önemli farklılıklar tespit edilmiştir. İlköğretim/Ortaöğretim eğitim düzeyine sahip annelerin puanları diğer gruplardan anlamlı olarak düşükken, aynı eğitim düzeyine sahip babaların puanları diğer gruplardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

Bu sonuçlar, romantik ilişkiyi değerlendirme ölçeği puanlarının genelde demografik faktörlerden etkilenmediğini, ancak anne ve baba eğitim düzeylerinin bu değerlendirmeleri etkileyebileceğini göstermektedir. Cinsiyet, yaş, sınıf ve romantik ilişki süresi gibi faktörlerin ise bu değerlendirmeler üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Analiz sonuçlarına göre, cinsiyete ve yaşa göre değerlendirilen dört farklı ölçüm boyutunda (Kabul İlgi Boyutu, Psikolojik Özerklik Boyutu, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne-Baba Tutum Ölçeği), kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Anne-babanın medeni durumlarına göre, Kabul İlgi Boyutu'nda evli birlikte olanların puanlarının boşanmış ailelerden ve ikisi de hayatta olmayan ailelerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetleme Boyutu ve Anne-Baba Tutum Ölçeği'nde ise medeni duruma bağlı olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Anne eğitim düzeyleri ile değerlendirilen dört farklı boyutta anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Baba eğitim düzeylerine göre ise sadece Kabul İlgi Boyutu'nda yüksek lisans/doktora eğitim düzeyine sahip babaların ilköğretim/ortaöğretim mezunlarından daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir. Sınıf düzeylerine göre Psikolojik Özerklik Boyutu'nda 3. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan daha yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir. Diğer boyutlarda sınıflar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Romantik ilişki süresine göre değerlendirilen dört farklı boyutta anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ayrıca, yapılan korelasyon analizlerinde romantik ilişki boyutu ile ölçüm boyutları arasında bazı ilişkiler gözlemlenmiştir. Kabul İlgisi Boyutu ile romantik ilişki arasında zayıf bir negatif korelasyon saptanmıştır, yani kabul ve ilgi düzeyi arttıkça romantik ilişkiyi daha olumsuz değerlendiren öğrenciler bulunmuştur. Diğer ölçüm boyutları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Sonuç olarak, cinsiyet, yaş, anne-baba medeni durumu, eğitim düzeyi, sınıf düzeyi ve romantik ilişki süresi gibi faktörlere bağlı olarak değerlendirilen ölçüm boyutları arasında genelde anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Ancak, bazı alt boyutlarda belirgin farklılıklar ortaya çıkmış ve romantik ilişki boyutunun özellikle kabul ilgi boyutunu etkilediği gözlemlenmiştir. Bu bulgular, demografik faktörlerin öğrencilerin duygusal ve ilişkisel deneyimleri üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Öneriler

Çalışmanın bu kısmında araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda alan içinde çalışan psikolojik danışmanlara ve araştırmacılara yönelik önerilerde bulunmaktadır.

Alan İçinde Çalışan Psikolojik Danışmanlara Yönelik Öneriler

- Romantik ilişki değerlendirmelerini olumlu etkileyebilecek duygusal becerilerin geliştirilmesine odaklanan terapötik müdahaleler düzenlenebilir. Özellikle kabul ve ilgi boyutunu destekleyecek beceriler vurgulanabilir.
- Çift terapisi, romantik ilişkilerdeki sorunları anlama Swindell ve çözmek için etkili bir yol olabilir. Özellikle çiftler arasında iletişim, kabul ve duygusal bağlanma üzerine odaklanan terapötik stratejiler geliştirilebilir.
- Psikolojik özerklik boyutundaki yaş gruplarına bağlı farklılıkları anlamak, terapötik yaklaşımları bu yaş gruplarına özgü olarak düzenlemeyi gerektirebilir. Bu nedenle, yaşa uygun terapi tekniklerine odaklanılabilir.
- Farklı kültürlerden gelen çiftlere hizmet verirken kültürel duyarlılığa önem vermek, terapötik etkinliği artırabilir. Romantik ilişkiler kültürden kültüre farklılık gösterdiğinden, bireylerin kültürel bağlamını anlamak önemlidir.

- Üniversiteye hazırlanan öğrencilerin ebeveynlerine kabul konusunda eğitim ve seminerler verilebilir.

Akademisyenlere/Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Romantik ilişki süresinin değerlendirmeler üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Ancak, ilişki süresini daha detaylı bir şekilde inceleyerek, uzun vadeli ilişki dinamikleri ve evrimini anlamak için daha fazla araştırma yapılması önerilebilir.
- Anne ve baba eğitim düzeylerinin romantik ilişki değerlendirmeleri üzerindeki etkisi dikkat çekici bulunmuştur. Bu noktada, farklı eğitim düzeylerine ve demografik özelliklere sahip alt gruplarda daha detaylı analizler yaparak bu etkilerin nedenlerini anlamaya yönelik araştırmalar yapılması önerilebilir.
- Romantik ilişkiyi etkileyebilecek diğer değişkenler, örneğin ilişki kalitesi, bağlanma stilleri gibi faktörlerin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi, ilişki dinamiklerini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.
- Romantik ilişkilerin kültürel bağlamda nasıl şekillendiğini anlamak amacıyla, farklı kültürlerdeki bireyler üzerinde benzer bir çalışma yapılması önerilebilir. Bu, kültürel çeşitliliği ve etkileşimleri anlamak için önemli bir adım olabilir.
- İlişki değerlendirmeleri üzerindeki demografik faktörlerin ötesinde, bireylerin ve çiftlerin günlük yaşamda nasıl başa çıktığını ve ilişki dinamiklerini nasıl deneyimlediğini anlamak amacıyla günlük yaşam odaklı çalışmalar yapılması önerilebilir. Bu, teorik bulguların pratik uygulama ile nasıl bütünleştirilebileceğini gösterme açısından değerli olabilir.
- Romantik ilişki değerlendirmeleri üzerindeki etkilerin zaman içinde nasıl değiştiğini anlamak için uzunlamasına (longitudinal) çalışmalar yapılması önerilebilir. Bu tür çalışmalar, ilişkilerin evrimini ve faktörler arasındaki ilişkilerin nasıl değiştiğini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.
- Farklı kültürlerden katılımcıları içeren çalışmalar, romantik ilişki değerlendirmelerinin kültürler arası genelleme yapıp yapılamayacağını anlamamıza yardımcı olabilir. Kültürel çeşitliliği göz önüne almak, terapötik müdahalelerin kültürler arası etkinliğini artırabilir.

- Anne ve baba eğitim düzeylerinin romantik ilişki değerlendirmeleri üzerindeki etkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için eğitim programları üzerine odaklanan çalışmalar yapılması önerilebilir. Bu, aile eğitimi programlarının etkinliğini değerlendirmek ve iyileştirmek için kılavuzlar sunabilir.
- Farklı demografik özelliklere sahip katılımcı gruplarını içeren çalışmalar, romantik ilişki değerlendirmeleri üzerindeki etkilerin genelde nasıl değiştiğini anlamak açısından önemlidir. Bu, çeşitli birey profillerine özgü terapötik yaklaşımların geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Bu öneriler, hem alan içinde çalışan psikolojik danışmanlara hem de araştırmacıların elde edilen bulguları anlamalarını ve bu bilgileri pratiğe nasıl entegre edebileceklerini düşüncelerini desteklemektedir. Romantik ilişki değerlendirmeleri üzerindeki bu çalışma, bireylerin ilişki deneyimlerini daha iyi anlamak ve terapötik müdahaleleri kişiselleştirmek için önemli bir temel sağlamaktadır.

Kaynakça

- Ada, E. N., Özdamar, G., & Pehlivan, Z. (2016). Beden eğitimi öğretmen adaylarının erik erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemlerine ait kazanımlarının incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 103-111.
- Akalın, M. B., & Türküm, A. (2021). Kültüre duyarlı psikolojik danışma. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 5(1), 81-107.
- Akatlı, R., & Tunçay, G. Y. (2022). Ebeveynlerin bağlanma biçimlerinin çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki yordayıcı rolü. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 175-203.
- Akbaba, T. P. (2018). Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ve mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Akbaş, B. Ç., & Sezgin, N. (2020). Beliren yetişkinlik döneminde bağlanma stilleri ile psikososyal olgunluk arasındaki ilişkide anne-baba tutumlarının aracı rolü. *Nesne*, 8(16), 112-125.
- Akgün, L., Çiltaş, A., Deniz, D., Çiftçi, Z., & Işık A. (2013). İlköğretim matematik öğretmenlerinin matematiksel modelleme ile ilgili farkındalıkları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 1-34.
- Akkuş, Ş. (2022). Ebeveyn çocuk ilişkisinin 48-72 aylık çocukların sosyal problem çözme becerileri arasındaki farklılaşmanın incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aksoy, S. K. (2019). *Alman sosyoloji ekolünde aile ve evlilik*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akün, E. (2017). Yapısal aile sistemleri kuramı bağlamında ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(1), 85-116.
- Akün, E. (2017). Yapısal aile sistemleri kuramı bağlamında ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(1), 85-116.
- Aküzüm, C., Baran, E., & Çelebi, S. (2022). Okul öncesi dönemde ebeveyn tutumları ile dijital oyun bağımlılığı eğilimi arasındaki ilişki. *Electronic Turkish Studies*, 17(3).

Ali, S., Khaleque, A., & Rohner, R. P. (2015). Pancultural gender differences in the relation between perceived parental acceptance and psychological adjustment of children and adult offspring: a meta-analytic review of worldwide research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 1059-1080

Arı, R. (2018). Freud'un psikoseksüel gelişim kuramı. *Gelişim Kuramları içinde*, 40-60.

Arslan, E. (2008). Rikson'un psikososyal gelişim dönemleri ölçeğinin türkçe'ye uyarlama, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 53-60.

Atak, H., & Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 520-546.

Atak, H., Erten-Tatlı, C., Çokamay, G., Büyükpabuşcu, H., Çok, F. (2016). Yetişkinliğe geçiş: Türkiye'de demografik ölçütler bağlamında kuramsal bir gözden geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(3), 204-227.

Atak, S. (2023). *Okul öncesi eğitime devam eden 48-72 aylık çocukların sosyal problem çözme becerilerine eşli dansların etkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Ateş, H. K., & Çalışkan, B. (2023). Sosyal öğrenme kuramıyla öğrenmenin ilkokulda kullanılması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (94), 1-24.

Atılğan, I. (2020). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkiler ile ilgili akılcı olmayan inançlarının nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Ayalp, H. D. (2022). *Romantik ilişkilerde çatışma çözme ve ilişki doyumunun yordayıcıları: Şema baş etme modları ve prefrontal işlevler*, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, A. (2023). *Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri ve aldatmaya niyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Biruni Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, E. (2019) *Ergenlerin algılanan anne baba tutumlarının benlik saygısı ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan

Aygün, Z., & İmamoğlu, E. O. (2002). Value domains of Turkish adults and university students. *The Journal of Social Psychology*, 142, 333-351

Ayluçtarhan, Z. (2023). *Romantik ilişkilerde yakınlık hissi, algılanan partner duyarlılığı ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu semptomlarının ilişki doyumu üzerindeki etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Aysan, F. (2003). Başa çıkma stratejisi ölçeğinin türkçe formunun oluşturulması. *Ege Eğitim Dergisi*, 3(1).

Babahanoğlu, E. (2022). *12. sınıf öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumları ve toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Bağış, R. C. (2019). Çocukları suça sürükleyen çevresel nedenler: sosyal bağ ve sosyal öğrenme teorileri ışığında bir değerlendirme. *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 203-221.

Bahar, B. (2019). Sosyal öğrenme kuramı ve sosyal değişim kuramı perspektifinden etik liderlik. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 237-242.

Barden, S. M., Taylor, D. D., Siverio, N., Carlson, R. G., Whitbeck, M., Carroll, N. ve Velez, M. (2021). Motivations to enroll and engage in relationship education 58 programs: a qualitative investigation of key process factors. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 365-383.

Bastırmacı, Ş. (2022). *48-72 aylık çocukların annelerinin, ebeveynlik tutumları ile ebeveyn-çocuk medya aracılık rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Bayhan, P., & Işıtan, A. G. S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: Akran ve romantik ilişkilere genel bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(20), 33-44.

Bayrakçı, M. (2013). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 198-210.

Bayraktar, E. (2022). *Romantik İlişkilerde Kişilerarası Bilinçli farkındalık ve Benlik Farklılaşması ile Affedicilik Arasındaki İlişkide Ruminasyonun Aracı Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

- Bayram, H. (2020). Psikososyal gelişim kuramının sosyal bilgiler dersi kapsamında incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(6), 1993-2001.
- Bayram, T. (2005). Sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrenme stratejileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 209-225.
- Beckert, T. E. (2005). *Fostering autonomy in adolescents: a model of cognitive autonomy and self-evaluation*. american association of behavioral and social sciences, Utah State University, Las Vegas, Nevada.
- Becvar, D. S. ve Becvar, R. J. (2006). *Family therapy: A systemic integration*. USA: Pearson Education.
- Bee, H. ve Boyd, D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi*, İstanbul: Kaknüs Yayınevi.
- Bektaş, S., & Kurt, M. (2022). Değerler eğitimi bağlamında Ziya Gökalp'ın" Alageyik" Ve" Turan" adlı şiirlerinin millî kimlik inşası sürecine etkisi. *Journal of Mother Tongue Education/Ana Dili Eğitim Dergisi*, 10(2).
- Bozburun, İ. (2022). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliklerinin bilinçli farkındalık ve aleksitimi açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Bozkuş, K., & Gündüz, Y. (2018). Okul müdürlerinin liderliği ve psikolojik doğum sıraları. *Ilkogretim Online*, 17(3).
- Burazeri, G., Roshi, E., Jewkes, R., Jordan, S., Bjegovic, V. & Laaser, U. (2005). Factors associated with spousal physical violence in Albania: Cross sectional study. *British Medical Journal*, 331, 197-201.
- Burazeri, G., Roshi, E., Jewkes, R., Jordan, S., Bjegovic, V. & Laaser, U. (2005). Factors associated with spousal physical violence in Albania: Cross sectional study. *British Medical Journal*, 331, 197-201.
- Celiloğlu, Ö. (2022). Cinsel Gelişimde Freud'un Psiko-seksüel Gelişim Aşamaları ve Cinsel Eğitim. *Contemporary Trends in Education Sciences*, 285.
- Close, S. M. (2005). Dating violence prevention in middle school and high school youth. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 2-9.

Coşkun, S., Kılıç, H. S., & Sarıkoç, G. (2021). Ebeveynlerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları ile ergenlerin internet bağımlılığı. *Humanistic Perspective*, 3(3), 780-799.

Crooks, C. V., Wolfe, D. A., Hughes, R., Jaffe, P. G., ve Chiodo, D. (2008). Development evaluation and national implementation of a school based program to reduce violence and related risk behaviours: Lesson from the fourth R. *IPC Review*, 109- 135.

Çakır, E. G. (2022). *İzmir'de özel bir okulda öğrenim gören 6-11 yaş çocukların ebeveyn ilişkisi ve duygu düzenleme becerisinin medya kullanımları üzerine etkisinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çalık, S. (2023). *Romantik ilişkileri olan kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordayıcıları: Empati, cinsel yaşam kalitesi, ilişki istikrarı, tutkulu aşk ve romantik ilişkilerde yakınlık*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çeber, S. (2022). *Din psikolojisi açısından insanın anlam arayışı problemine Ferîdüddin Attâr'ın Mantıku't-Tayr eseri bağlamında bir bakış*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Çelebi, M., & Uslu, R. (2019). Bağımlılık ve aile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 20(1), 98-100.

Çelik, E., G. (2015). *Algılanan ebeveyn kontrolü ile ergen iyi oluşu arasındaki ilişkide duygusal özerklik ve empatinin aracı rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çelik, G., Tahiroğlu, A., & Avcı, A. (2008). Ergenlik döneminde beynin yapısal ve nörokimyasal değişimi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 11(1).

Çelikleş, M. G. (2013) *Okuldaki şiddet olayları ile aile içi şiddet ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çengel, F. N. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeyi ile anne-baba tutumu arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çınarbaş, D. C., & Nilüfer, G. (2019). Adler ve Sulloway'ın doğum sırası kuramları ve görgül bulgular ile ilgili bir derleme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), 125-151.

- Çileli, M. (2000). Change in value orientations of Turkish youth from 1989 to 1995. *Journal of Psychology*, (134), 297-306.
- Dallos, R. and Ros D. (2005). *An Introduction to Family Therapy: Systemic Theory and Practice* (second edition). Open University Press.
- Demir, S., & Buğa, A. (2019). The relationship between loneliness and internet addiction in university students: the mediating role of cognitive distortions. *Journal of the Faculty of Education*, 20(3), 859-875.
- Demirbilek M. (2016). Aile danışmanlığı: bir uygulama örneği. *TJFM&PC*, 10 (2):109-120.
- Demirbilek, M. (2016). Aile danışmanlığı: Bir uygulama örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(2), 109-120.
- Demirtaş, A. S. (2018). Duygu düzenleme stratejileri ve benlik saygısının mutluluğu yordayıcılığı. *Turkish Studies*, 13, 11.
- Deniz, M. (2010). *Ergenlerde sır saklamanın duygusal, gelişimsel değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dirlik, S., & Leblebici, H. (2016). Türkiye’deki İşletmelerin tarihini anlamada iktisadi, politik, sosyal ve yasal bağlamın önemi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 45, 140-153.
- Doğan, Y. (2007). İlköğretim çağındaki 10-14 yaş grubu öğrencilerinin gelişim özellikleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13), 155-187.
- Doğruyol, S. (2023). Algılanan anne-baba tutumu ve ebeveyne bağlanma ile akran ilişkileri arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılık rolü. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Doss, B. D., Simpson, L. E. and Christensen, A. (2004). Why do couples seek marital therapy? *Professional Psychology: Research and Practice*, 608-614.
- Dunst, C. J. (2023). Meta-analyses of the relationships between family systems practices, parents’ psychological health, and parenting quality. *International journal of environmental research and public health*, 20(18), 6723.
- Dwairy, M. (2010). Parental acceptance–rejection: a fourth cross-cultural research on parenting and psychological adjustment of children. *J Child Fam Stud* 19, 30-35.

- Ekin, H. (2021) *Ortaokul öğrencilerinin anne baba tutumu, sınav kaygısı ve matematik kaygısının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.
- Epik, M. T., Çiçek, Ö., & Altay, S. (2017). Bir sosyal politika aracı olarak tarihsel süreçte ailenin değişen/değişmeyen rolleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(38), 35-58.
- Epli, H., Batık, M. V., Çabuker, N. D., & Çelik, S. B. (2021). Relationship between psychological resilience and parental acceptance-rejection: The mediating role of self-compassion. *Current Psychology*. 1, 10-15.
- Ergin, E., Ergin, B., & Kılıçoğlu, E. A. (2022). Adler'in Perspektifinden Kardeş Metaforu, *Eğitim Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar XI*, 81.
- Ergüner-Tekinalp, B. (2016). Adleryan kuramın pozitif psikoloji bağlamında değerlendirilmesi. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(1), 34-49.
- Eryılmaz, A., & Kara, A. (2019). Kariyer uyumluluğu psikoeğitim programının öğrencilerin kariyer uyumluluk düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(4), 733-745.
- Eryılmaz, A. (2017). Pozitif psikoterapiler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(3), 346-362.
- Esencan, T. Y., & Rathfisch, G. (2017). Psikoseksüel gelişim kuramının kadın hastalıkları ve doğum hemşireliği alanına yansımaları. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 3(2), 68-82.
- Eşici, H., & Özbay, Y. (2020). Beliren yetişkinlikte romantik ilişki kalitesi ile bağlanma ilişkisinde psikolojik ihtiyaçlar ve zedelenmiş otonominin aracı etkisi. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(26), 267-288.
- Forke, C. M., Myers, R. K., Catallozzi, M. & Schwarz, D. F. (2008). Relationship violence among female and male college undergraduate students. *Arch Pediatr Adolesc Med.*, 162 (7), 634-641.
- Gazioğlu, A. E., Mercan, Ç. S. ve Demir, İ. (2022). Romantic relationship education: A literature review with recommendations for Türkiye. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 555-569
- Gladding, S. T. (2017). *Aile terapisi, tarihi, kuram ve uygulamaları* (İ. Keklik, İ. Yıldırım Çev. Ed.). Ankara: Türk PDR Yayınları.

Gökçedağ, S. (2001). *Lise öğrencilerinin okul başarısı ve kaygı düzeyi üzerinde anne baba tutumlarının etkilerinin belirlenip karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Göktaş E. (2010). *Özel ve devlet liselerinde şiddete eğilim nedenleri ve şiddet etkenlerinin karşılaştırılması: Üsküdar Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Göregenli, M. (1995). Toplumumuzda bireycilik-toplulukçuluk eğilimleri, *Türk Psikoloji Dergisi*, 11, 1-13

Gül, S. K., & Güneş, İ. D. (2009). Ergenlik dönemi sorunları ve şiddet. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 80.

Gülcü, M., & Taşçı, G. (2020). İlkokul öğrencilerinin biyoloji konularını modelleme ile öğrenme süreçlerinin incelenmesi. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 4(1), 75-97.

Gündüz, F. (2022). Afetlerde Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Perspektifi ile Çıkarılması Gereken Dersler (Haiti ve Japonya Depremi Örneği). *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 440-460.

Gürses, İ., & Kılavuz, M. A. (2011). Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri teorisi açısından kuşaklararası din eğitimi ve iletişiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.

Hallaç, S., & Öz, F. (2014). Aile kavramına kuramsal bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142-153.

Harned, M.S. (2001). Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence, *J. Interpers Violence*, 16 (3) 269-85.

Hirst, W., Yamashiro, J. K., & Coman, A. (2018). Collective memory from a psychological perspective. *Trends in cognitive sciences*, 22(5), 438-451.

Hortaçsu, M. (1997). Vacuum fluctuations in the presence of spherical gravitational impulsive waves, *Turkish Journal of Physics*, 21(3), 399-405.

Human LJ, Dirks MA, DeLongis A, & Chen E. (2016). Congruence and incongruence in adolescents' and parents' perceptions of the family: Using response surface analysis to examine links with adolescents' psychological adjustment. *Journal of Youth and Adolescence*, 45, 2022–2035.

- Işık E. (2023). Genel sistem teorisinden aile sistemleri teorisine: aile çalışmalarında sistem kuramı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 701-716.
- Işık, E. (2023). Genel sistem teorisinden aile sistemleri teorisine: aile çalışmalarında sistem kuramı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 701-716.
- İlerisoy, M., & Mehmedoğlu, A. U. (2022). Din Psikolojisi ve Aile Çalışmaları. *Türk Din Psikolojisi Dergisi*, (4), 69-99.
- İşler, Y. B. (2023). *Boşanmış ve boşanmamış aileye sahip ergenlerin temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması, başa çıkma ve romantik ilişkilerde sorun çözme becerilerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kagitcibasi, C. (2007). *Family, Self, and Human Development across Cultures: Theory and Applications* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Routledge Academic.
- Kahya, Y. & Karanfil, D. (2023). Algılanan duyarlılık-duyarsızlık ölçeğinin romantik ilişkiler bağlamında türkçeye uyarlama çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 7(4), 86-95.
- Kalafatoğlu, M. R., & Çelik, S. B. (2023). Duygu odaklı terapisinin türk kültüründe uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 1367-1392.
- Kalafatoğlu, Y. (20). A Study On The Antecedents Of Conflict Management Styles: The Role Of Mindfulness And Emotional Intelligence. *İşletme Bilimi Dergisi*, 10(2), 191-213.
- Kalkan, M. (2010). Ergen romantik ilişkilerinde duygusal istismar, fiziksel istismar ve soruna yönelmeye Adlerian bir bakış: Sosyal ilgi, *Anatolian Journal of Psychiatry*, 242-247.
- Kama, R. H. (2022). Sosyal medya kullanma tutumu ve anne baba tutumunun akademik erteleme davranışını yordama gücü. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 9(2), 86-105.
- Kapçı, E. G., & Küçüker, S. (2006). Ana babaya bağlanma ölçeği: Türk üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 286-295.
- Karadeniz, O., Eker, C., & Burunsuz, E. (2015). Ortaokul sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının yapılandırmacı öğrenme kuramı ilkelerine göre değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(3).

Karaman, H. B. (2023). *İlişkilerde temel psikolojik ihtiyaçlar ve ilişki doyumunda sosyal medya bağımlılığı ve sosyotelizmin aracı rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Karataş, A. (2022). *Romantik ilişkilerde sosyal ilginin yordayıcısı olarak algılanan ebeveyn kabul-red algısı*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Katmer, A. N., Demir, R., Kul, A. & Özkamalı, E. (2021). Marriage Story (Evlilik Hikayesi) filminin Yapısal ve Psikoanalitik Aile Danışmanlığı kuramlarına dayalı incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 5(9), 21-30.

Kaya, Ö. (2022). *Yetişkinlerde sosyal medya bağımlılığı ile romantik ilişki doyumu ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Kaya, S. (2022). *Bağımlılık Benzeri Yeme Davranışının Algılanan Romantik İlişki Kalitesi, Beden Memnuniyeti, Kişilik Eğilimleri ve Hedonistik Yeme ile İlişkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Kayaci, E. (2022). İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Okula Yönelik Tutum ve Dini Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 27(1), 131-151.

Kazmaz, A. N., & Epli, H. (2022). Yetişkinlerde algılanan ebeveyn kabul reddi ile romantik ilişkide kendini açma düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 1046-1056.

Kesici, Ş. (2017). *Vaka örnekleriyle birlikte aile danışma kuramları ve teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kılıçarslan, S., & Keklik, D. E. (2017). Ebeveynler için yeni bir baş etme modeli: yeni otorite, şiddetsiz karşı koyma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 66-89.

Kilinçer, A. S., & Dost, M. T. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(42).

Korkmaz, S. (2022). Romantik İlişkilerde Narsizm ve Manipülasyon İlişkisi. *Proceeding Book*, 271.

- Koru, G. K., & Uluyol, Ç. (2023). Sahte Haber Tespiti için Kullanılan Modellerin Sosyal Bağlam Kapsamında İncelenmesi. *Gazi University Journal of Science Part C: Design and Technology*, 11(1), 39-54.
- Koşan, Y. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Sosyal Ağ Sitelerinin Rolünü Keşfetmek. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 2307-2336.
- Kulaksızoğlu, A. (2005). Almanya'daki üçüncü kuşak Türk gençlerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(21), 169-182.
- Kulaksızoğlu, A. (2005). Çocuk yetiştirme tutumları ve aile. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğt. Fak., Eğitim Bilimleri Bölümü*, 35-42.
- Kumcağız, H., Orak, O. S., & Şahin, C. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 389-399.
- Kutlu, A., & Apaydın, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin algılanan anne baba tutumlarının kariyer gelişimleri ile ilişkisi. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(1), 54-72.
- Küçükarslan, M. ve Gizir, C. A. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 148-159.
- Lauricella, D. ve Tuliao, A. P. (2021). Barriers in seeking online and face-to-face therapy for romantic relationship problem. *The American Journal of Family Therapy*, 1-19.
- Lysova, A.V. & Douglas, M.E. (2008). Intimate partner violence among male and female Russian university students. *J. Interpers Violence*, 1 (23), 1579-1599.
- Maraşlıoğlu, A. (2022). *Ebeveyn çocuk ilişkisi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ile ebeveynlerin yetersizlik duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Matte, M. ve Lafontaine, M. F. (2012). Assessment of romantic perfectionism psychometric properties of the romantic relationship perfectionism scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 45(2), 113- 132.

- Merrill, L. L., Julie L. C., Thomsen C. J., Guimond, J., Milner, J. S. (2004). Perpetration of severe intimate partner violence: premilitary and second year of service rates. *Military Medicine*, 170 (8), 705-705.
- Mert, A., & Soyer, B. (2016). Evaluation of the film “We need to talk about Kevin” usinig Bowlby’s childhood attachment styles and Minuchin’s Structural Family Systems Approach Basic Concepts. *OPUS International Journal of Society Researches*, 4(7), 100-115.
- Metin, G. A., Zengin, O., & Erkoç, B. (2022). Çocuklarda sosyal öğrenme sürecinin sosyal hizmet perspektifinden incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 22(54), 43-62.
- Minaz, M. (2023). *Çocukluk çağı travmaları ve romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkide çatışma çözme stillerinin ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların aracı rolünün incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Minuchin, S. Fishman, H. C. (2004). *Family Therapy Techniques*. Harvard University Press.
- Mismetti, M., Rondi, E., & Bettinelli, C. (2023). Family business system dynamics in the aftermath of in-law entry: A reflection on emotions and strategic change. *Long Range Planning*, 56(5), 102250.
- Morsünbül, Ü. (2012). Özerklik ve ruh sağlığına etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 260-278.
- Nar, Ö. H., Topkaya, N., & Şahin, E. (2022). Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde İlişki Doyumunun Yordayıcıları: İlişkiye Özgü Akılcı Olmayan İnançlar ve Bilişsel Esneklik. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 5(1), 1-28.
- Nazlı, S. (2012). *Aile danışmanlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Nichols, P. M. (2013). *Aile terapisi: kavramlar ve yöntemler*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Olçay, Y., & Eda, F. (2022). Genç yetişkinlerin romantik ilişki kalitelerini yordamada, retrospektif baba algıları ve duygu düzenleme stillerinin incelenmesi: bağlanma kuramı perspektifinden bir araştırma, *J. Interpers Violence*, 1, 97-111
- Orhan, R., & Ayan, S. (2018). Psiko-motor ve gelişim kuramları açısından spor pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.

- Orhan, S., Elmas, L., Atıcı, A. R., Erbaş, M. K., & Karahan, M. (2023). Genç takım sporcularında anne-baba tutumları ile prososyal ve antisosyal davranışlar arasındaki ilişki: kesitsel araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 15(3).
- Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.
- Öngün, E., & Ünsal, G. (2018). Üniversite yaşamında yakın ilişkiler ve istismar. *GOP Taksim EAH JAREN*, 4(1), 52-58.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Özdemir, Y., & Çok, F. (2011). Ergenlikte Özerklik Gelişimi. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(36).
- Özer, R., & Özden Yıldırım, M. S. (2023). Ergenlik döneminde algılanan ebeveyn kabul reddi, duygu dışavurum ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Özteke, H. İ. (2015). *Bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmelliyetçiliği yordaması.*, Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Pak, M. D., & Öztürk, B. (2019). Yapısal aile terapisi kuramı ekseninde" istanbullu gelin" dizisinin analizi. *Journal of International Social Research*, 12(65).
- Polat, M. (2022). *Romantik İlişkilerde Öznel İyi Oluşun Pozitif Şemalar Benliğinin Ayrışması ve Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Priest, J. B. (2023). *Systemic diagnosis: the application of family systems theory*. Taylor & Francis.
- Sağkal, A. S., & Özdemir, Y. (2018). Algılanan romantik ilişki kalitesi ölçeği'nin (arikö) türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 22-40.
- Santrock, J. W. (2014). *Ergenlik*. (14. Baskı). (D. M. Siyez, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.

Santrock, J. W. (2014). *Ergenlik*. (14. Baskı). (D. M. Siyez, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.

Sarı, T. & Owen, F. K. (2016). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ve bağlanma boyutlarının ilişki doyumu üzerindeki yordayıcı rolünün incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 204-216.

Sarı, T. (2015). Pozitif psikoterapi: Gelişimi, temel ilk eve yöntemleri ve Türk kültürüne uygulanabilirliği. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(2), 182-203.

Serinsu, M. E., & Doğan, R. (2020). Sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde 2-6 yaş dönemi çocuklar için ailede değer eğitimi ilkeleri. *Dini Araştırmalar*, 23(58 (Din Eğitimi: Prof. Dr. Beyza Bilgin Özel Sayısı)), 151-170.

Sinici, E., Aydın, S., & Öznur, T. (2018). Tedaviye dirençli obsesif kompulsif bozuklukta pozitif psikoterapi etkili olabilir mi? Bir olgu sunumu. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 407-413.

Smetana, J. G. (1988). Adolescents' and parents' conceptions of parental authority. *Child Development*, 59(2), 321-335.

Sommer, R. (1994). Male and female perpetrated partner abuse: Testing a diathesis stress model. *J. Interpers Violence*, 31, 97-101.

Sözügüzel, S. (2022). *Ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığının anne baba tutumu ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Steinberg, L., & Silverberg, S. B. (1986). The Vicissitudes of Autonomy in Early Adolescence. *Child Development*, 57(4), 841-851.

Sumbas, E ve Durmuş, E. (2018). Romantik yakınlığı başlatmanın yordayıcı olarak cinsiyet ve romantik ilişki inançları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (55)

Sumbas, E., Akyol, C. Ç., & Çoban, G. (2023). Flört şiddetini kabul ile algılanan sosyal destek ve bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 27(1), 103-116.

Swindell, S., Liebniz, G. & Brigham, T. (2005) *Intimate partner violence, stalking and sexual coercion among students at Washington state university*. Washington State University: University Safety Report.

Şahin, Ö. F. (2018). *8. sınıf öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarının matematik başarılarına etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Şamatacı, G. (2013). *Romantik ilişkilerde affetme: Transaksiyonel analiz ego durumları açısından bir inceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şencan, F., & Canatan, K. (2020). Göç ve kentleşme sürecinde ergenleri madde kullanımına yönelten sosyal bağlamın analizi. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(2), 115-125.

Şendur, Ş. T. (2021). *Lise öğrencilerinin bilgisayara yönelik tutumları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şenol, A., Albayrak, İ., & Uluman, M. (2022). Flört şiddeti tutumlarının belirli değişkenler ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara göre incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 113-131.

Şişlioğlu, M. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ile eğitim ortamlarında çocuk katılım hakkına yer verme durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tathioğlu, S. S. (2021). Öğrenmeye sosyal-bilişsel bir bakış: Albert Bandura. *Sosyoloji Notları*, 5(1), 15-30.

Tekkeli, H. S., & Akto, A. (2022). Sigmund Freud'un Görüşlerinin Eğitime Yansımaları. *Journal of Oriental Scientific Research/E-Sarkiyat Ilmi Arastirmalar Dergisi*, 14(3).

Tok, A. (2023). *Sistem Teorisi Bağlamında Dijital Tabanlı Teknolojilerin iş Yaşamına Etkilerinin kuşaklar Arası Farklılıklarla Karşılaştırılarak İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Topçu, E. (2023). *Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki inançlarının karşılıklı bağımlılık ve benliğin ayrimlaşması bağlamında incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tosun, C., & Yazıcı, H. (2021). Algılanan ebeveyn ilişki tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik rol beklentileri üzerindeki etkisi: geleneksel mi, eşitlikçi mi?. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 173-188.

Tura, G. & Gül, B. (2020). Yapısal aile sistemleri yaklaşımı açısından Türk sinemasında aile filmleri: Münir Özkul ve Adile Naşit filmleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 213-221.

Tura, G. (2020). Yapısal aile sistemleri yaklaşımına dayalı olarak geliştirilen evlilik danışma programının çiftlerin evlilik uyumuna etkisi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED)*, 10(19), 85-104.

Turan, S. (2021). Geç ergenlik dönemi: Ahlaki uzaklaşma. *Sportive*, 4(2), 1-11.

Tüfekçi, S. (2008). *Romantik ilişkilerde genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ve kişilik özellikleri: Transaksiyonel analiz ego durumları açısından bir değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Türk, M. E. (2020). Ergenlerde sosyal medya kullanımının bağlanma stilleri, akran ilişkileri ve kişilik bozuklukları ile ilişkisinin incelenmesi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 3(5), 97-112.

Uzun, A. E., & Deniz, M. E. (2023). Pozitif Psikoloji ve Pozitif Psikoterapi Yönelimli Grupla Psikolojik Danışma Programının Bireylerin Teknoloji Bağımlılık Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi [Pilot Çalışma]. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, (19), 15-30.

Üredi, I., & Erden, M. (2009). Öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının yordayıcısı olarak algılanan anne baba tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 781-811.

Varol, D. (2023). Kimlik gelişiminde sosyal bağlamın rolü üzerine bir gözden geçirme çalışması. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(3), 972-989.

Vetere, A. (2001). Structural family therapy. *Child Psychology & Psychiatry Review*. 6 (3): 133–139.

Vogel, D. L., Wade, N. G. ve Hackler, A. H. (2007). Perceived public stigma and the willingness to seek counseling: The mediating roles of self-stigma and attitudes toward counseling. *Journal of Counseling Psychology*

Yarış, E. (2003). Globalleşme ve ilaç. *Küreselleşme Ve Psikiyatri*, 151.

Yıldız, M. (2016). *Romantik ilişkilerde şiddetin ana baba tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, B. (2023). *Pandemi sürecinde ebeveynlerin algıladıkları sosyal desteğin çocuk yetiştirme tutumları üzerine etkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, M. (2020). *Romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçiliğin psikolojik iyi oluş ve çocukluk çağı travmalarıyla ilişkilendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, M., & Atalar, U. (2021). Otizmlı kardeşe sahip çocukların yapısal aile terapisi bağlamında değerlendirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 590-604.

Yılmaz, Y. (2007). *Anne-baba tutumları ile ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul başarıları ve özerkliklerinin gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yorgun A, Voltan Acar N (2014). Gerçeklik terapisinin türk kültürüne uygulanabilirliği: kültür açısından eleştirel bakış, *Eğitim ve Bilim*, 39, 216 - 226.

Yörük-Topuz, İ., & Cihangir-Çankaya, Z. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlamlığının yordayıcıları: benlik saygısı, akran ilişkileri ve ebeveyn tutumları. *Ozel Egitim Dergisi*, 23(2), 271-294.

Yurdakul, B. (2008). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının sosyal-bilişsel bağlamda bilgiyi oluşturmaya katkısı. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(20), 39-67.

Yüce, B. (2019). *Çocukluk çağı travması ve bağlanma stillerinin flört şiddeti ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yücesoy, A. A., & Özerk, H. (2021). Yaşama verilen anlamlar bağlamında psikoterapi kuram ve yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *Haziran 2021*, 167.

Yüzbaşı, D. V., & Yılmaz, S. S. (2022). Ergenlik Döneminde Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrol Üzerine Bir Gözden Geçirme Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 23(3), 350-369.

Zimmer-Gembeck, M. J. (1999). Stability, change and individual differences in involvement with friends and romantic partners among adolescent females, *Journal of Youth Adolescence*, 28, 419-438.

Zimmer-Gembeck, M. J., & Collins, W. A. (2003). Autonomy Development during Adolescence. In G. R. Adams & M. D. Berzonsky (Eds.), *Handbook of Adolescence*, (pp. 175-204). Malden, MA: Blackwell.

Zimmer-Gembeck, M. J., Madsen, S. D., & Hanisch, M. (2011). Connecting the intrapersonal to the interpersonal: autonomy, voice, parents, and romantic relationships in emerging adulthood. *European Journal of Developmental Psychology*, 8(5), 509-525.

EKLER

Ek-1 Aydınlatılmış Onam Formu

Sayın Katılımcı

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkisi ile ebeveynlerin aile içi tutumu arasında ilişki olup olmadığına dair bilgi edinmek için yürütmekte olduğumuz araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırma Yakın Doğu Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü Yüksek Lisans Programı öğrencisi Zahide İrem Tekin tarafından yüksek lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Araştırmanın danışmanlığı Prof. Doç. Dr. Könül Memmedova tarafından yapılmaktadır. Bu araştırma ile toplanan veriler üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerin aile içi tutumunu incelemek ve nasıl bir ilişkisi olduğunu anlamamızı sağlayacaktır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. İstedığınız zaman araştırmadan çekilebilirsiniz. Aşağıdaki onay kutucuğunu “onaylıyorum” şeklinde işaretlerseniz araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş sayılırsınız. Anketleri istediğiniz ortamda istediğiniz saatte cevaplandırabilirsiniz. Elde edilen veriler boyunca çalışmanın tamamlanmasına kadar saklanacaktır. Daha sonra ise tüm veri tabanlarımızdan silineceklerdir. İlginiz ve katılımınız için teşekkür ederiz.

Bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. ()

Ek-2 Katılımcı Bilgilendirme Formu

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkisi ile Ebeveynlerin Aile İçi Tutumunun İncelenmesi başlığı altındaki bu araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim. Bu araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacıyla kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırma kapsamına kimlik bilgileriniz gibi özel bilgiler istenilmektedir. Ölçeklerde verdiğiniz bilgiler gizli kalacaktır. Bizimle iletişime geçerek istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz. Eğer çalışmadan çekilirseniz, sizden topladığımız tüm veriler veri tabanımızdan silinecektir ve çalışmada kullanılmayacaktır. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa, aşağıdaki iletişim bilgilerinden bize ulaşabilirsiniz. Araştırmaya katılımızdan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

05338426086

konul.memmedova@neu.edu.tr

Psk. Dan. Zahide İrem TEKİN

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

05488722832

psk.dan.iremtekin@gmail.com

Ek-3 Demografik Bilgi Formu

Cinsiyet	Kadın
	Erkek
Yaş	18-20
	20-22
	23-25
	25 ve üzeri
Medeni durumu	Evli
	Bekar
	Boşanmış
Anne babanın medeni durumu	Evli- Birlikte
	Evli ama ayrı yaşıyorlar
	Evli ama işi dolayısıyla ayrı yaşıyorlar
	Boşanmış
	Anne- babadan biri hayatta değil
Anne eğitim durumu	İlköğretim/Ortaöğretim
	Lise
	Lisans
	Y. Lisans/Doktora
Baba eğitim durumu	İlköğretim/Ortaöğretim
	Lise
	Lisans
	Y.Lisans/Doktora
Öğrencinin Sınıf Düzeyi	1. sınıf
	2. sınıf
	3. sınıf
	4. sınıf
İlişki durumu	Var
	Yok
Son ilişki süresi	1 aydan az
	1-3 ay
	3-6 ay
	6 ay - 1 yıl
	1-2 yıl
	2-4 yıl
	4-6 yıl
	6 yıl ve daha fazla

Ek-4 Anne Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)

ABTÖ	TAMAMEN BENZİYOR (4)	BİRAZ BENZİYOR (3)	BENZEMİYOR (2)	HİÇ BENZEMİYOR (1)
1. Herhangi bir sorunun olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler.				
2. Annem ve babam büyüklerle tartışmam gerektiğini söylerler.				
3. Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar.				
4. Annem ve babam herhangi bir tartışma sırasında başkalarını kızdırmamak için susmam gerektiğini söylerler.				
6. Derslerimden ne zaman düşük not alsam, annem ve babam kızar.				
7. Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardım ederler.				
8. Annem ve babam kendi görüşlerinin doğru olduğunu, bu görüşleri onlarla tartışmam gerektiğini söylerler.				
9. Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar.				
10. Annem ve babamla her tanıştığımda bana büyüdüğün zaman anlarsın derler.				
11. Derslerimden düşük not aldığımda, annem ve babam beni daha çok çalışmam için desteklerler.				
12. Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler.				
13. Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar.				

14. Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.				
15. Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.				
16. Derslerimden düşük notlar aldığımda, annem ve babam öyle davranırlar ki suçluluk duyar ve utanırım.				
17. Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz.				
18. Annemi ve babamı kızdıracak bir şey yaptığımda, onlarla birlikte yapmak istediğim şeyleri yapmama izin vermezler				

	EVET		HAYIR
19. Genel olarak annen ve baban okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?	8.00'dan önce	10.00- 10.59 arası	
	08.00-08.59 arası	11:00 ya da daha geç	
	EVET		HAYIR
20. Genel olarak annen ve baban hafta sonları arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verir mi?	8.00'dan önce	10:00 –10:59 arası	
	8:00 – 8:59 arası	11:00 ya da daha geç	
	9:00 – 9:59 arası	İstediğim saate kadar	
Annen ve baban aşağıdakileri öğrenmek için ne kadar çaba gösterirler?	HİÇ ÇABA GÖSTERMEZ	ÇOK AZ ÇABA GÖSTERİR	ÇOK ÇABA GÖSTERİR
21. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğini öğrenmek için			
22. Boş zamanlarında ne yaptığını öğrenmek için			

23. Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığını öğrenmek için			
24. Eğer gece bir yere gittiysen öğrenmek için			
25. Boş zamanlarda ne yaptığını öğrenmek için.			
25. Boş zamanlarda ne yaptığını öğrenmek için.			

Ek-5 Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği

Değerli Katılımcı,

Aşağıda romantik ilişki yaşadığınız kız / erkek arkadaşınızın size yönelik davranışlarına ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen kız / erkek arkadaşınızın size bu davranışları hangi sıklıkta yaptığını düşününüz. Maddede yer alan davranışa hiç maruz kalmıyorsanız “hiçbir zaman” seçeneğini işaretleyiniz. Maddedeki davranışa maruz kalıyorsanız, bunun sıklığını düşünerek “nadiren, bazen, sıklıkla ve çok sık” seçeneklerinden uygun olanı işaretleyiniz. Yanıtlarınız bilimsel bir araştırmada kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Lütfen içten ve samimi olarak yanıt veriniz ve hiçbir maddeyi bos bırakmayınız. Katılımınız için çok teşekkür ederim.

MADDELER	HİÇBİR ZAMAN	NADİREN	BAZEN	SIKLIKLA	ÇOK SIK
1. Başkalarının yanında beni küçümser.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
5. Bana tokat atar.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
10. Görüşlerini kabul etmediğim zaman çok sinirler.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
15. Bana küfreder.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
20. İzin almadan özel eşyalarımı (çanta, günlük vb.) karıştırır.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
25. Beni başkalarına şikâyet eder.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
30. Beni dövmekle tehdit eder.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
35. Fikirlerini kabul ettirmek için baskı kurar.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
40. Bilgisayarımı veya kişisel iletişim araçlarımı (MSN-facebook-cep telefonu) kontrol eder.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()

45. Kıyafet-saç veya makyajıma karışır.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
50. İstemediğim halde pornografik görüntüler izlememizi talep eder.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
55. Bana tehlikeli maddeler fırlatır.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
60. Beni yeterince takdir etmez.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
65. Ailemi bana kötüler.	()	()	()	()	()
	()	()	()	()	()
70. Benim için önemli olan eşyalara zarar verir.	()	()	()	()	()

Ölçek İzinleri

elvan yıldız akyol 18 Oca

alıcı: ben v

Merhabalar.

Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz.
Ölçek makalesi ve formu ektedir.
Kolaylıklar dilerim.

Asst. Prof. Dr. Elvan YILDIZ AKYOL

Gazi University
Faculty of Gazi Education
Department of Psychological Counseling and
Guidance
Ankara / Turkey

web: <https://avesis.gazi.edu.tr/elvanyildiz/egitim>

...

İLETİNİN TAMAMINI GÖSTER

Revision Study of
the Romantic R...

PDF

RİDÖ-Revize
Formu.docx

Doküman

Pdr Yüksek lisans tezim için

ölçek izni

Gelen kutusu

ben 25 Oca

alıcı: satirfatna v

Merhaba. Ben Pdr Yüksek lisans öğrencisi İrem Tekin. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri ile ebeveynlerin aile içi tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi konusunda yazdığım tezde, sizin anne baba tutum ölçeğinizi kullanmak istiyorum. Tezimde kullanabilir miyim?

Fatma Satır 26 Oca

alıcı: ben v

İyi günler. Kullanabilirsiniz.

Başarılar dilerim.

İrem <psk.dan.iremtekin@gmail.com>, 25 Oca 2024 Per, 09:57 tarihinde şunu yazdı:

...

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

09.10.2024

Sayın Zahide İrem Tekin

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2024/1121 proje numaralı ve **“Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkileri İle Ebeveynlerin Aile İçi Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü

İntihal Raporu

Eşleşmelere Genel Bakış			X
%14			
< >			
1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%2	>
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2	>
3	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%1	>
4	acikerisim.demiroglu.bi... İnternet Kaynağı	%1	>
5	i-rep.emu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%1	>
6	acikerisim.erbakan.edu... İnternet Kaynağı	%1	>
7	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	%<1	>

Özgeçmiş

Zahide İrem Tekin 12.05.1997 yılında Mersin'in Mut ilçesinde doğdum. Eğitim hayatıma ailemin tayin alması sebebiyle Adıyaman ilinin Kahta ilçesinde başladım. İlköğretim ve ortaöğretim eğitimimi tamamladıktan sonra lise eğitimimi Kahta Borsa İstanbul Fen Lisesinde tamamladım. 2016 yılında Girne Amerikan Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümünde lisans eğitimime başladım. Lisans eğitimi sırasında Girne Amerikan İlköğretim Kolejinde staj yaptım. Lisans eğitimimi tamamladıktan sonra 2020 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü Yüksek Lisans Programına kabul edildim. Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca hem online hem de yüz yüze birçok eğitime katıldım.